TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 30 (1693) 1982 LIEPA-JULY 22 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 50 ct.

Degutinė veikla

Lietuvos išeivijos veikla turi daug trūkumų, bet dar daugiau pozityvių laimėjimų. Nepriklausomybės laikais Lietuvos vyriausybės stengėsi remti išeivijos veiklą, ypač jos švietimą, bet dabar, kai kraštas yra okupuotas jau keturi dešimtmečiai, apie paramą iš tėvynės negali būti nė kalbos. Okupacinė valdžia stengiasi ne remti išeiviją, o ją silpninti, skaldyti, paralyžuoti. Ir kai ji mato, kad išeivija, nežiūrint daugybės sunkumų, skina laimėjimus vieną po kito kultūrinėje, pedagoginėje, politinėje bei visuomeninėje srityje, nerimsta. Okupacinėje spaudoje dabartiniai Lietuvos valdovai nuolat plaka išeivius už būtus ir nebūtus dalykus, radijo laidose vis prisimena nelabuosius veikėjus, organizuoja leidinius, parašytus a la V. Alseikos, juodinančius išeivijos veiklą. Negana to, okupaciniai valdovai, laikydami išeiviją pavojingu veiksniu, laiko ją izoliuotą nuo gimtojo krašto, varžo jo lankymą, apribodami jį tik penkiomis dienomis Vilniuje. O tuos išeivius, kuriuos įsileidžia, atidžiai seka, tarytum nusikaltėlius, neleidžia laisvai aplankyti savo tėviškių, verčia mokėti dideles sumas už viešbučius, keliones ir t.t. Išeivių siuntinius apkrauna dideliais mokesčiais, jų testamentinius palikimus panaudoja daugiau valdžios reikalams nei giminių. Tai vis ženklai, rodantys, kad išeivija sovietinei valdžiai yra pavojinga.

OSU PAVOJINGU priešu reikia kovoti ir jį sunaikinti. Tačiau kaip? Išeivijos kalėjimuose neuždarysi, į Sibiro lagerius neištremsi. Reikia ilgos rankos, kuri pasiektų išeiviją kitoje Atlanto pusėje. Toji ranka yra sovietinė-propagandinė spauda, radijas, agentai, vietiniai komunistai bei jų laikraščiai. Pastaruoju metu sustiprėjo anoniminiai lapeliai-biuleteniai. Juose šmeižiami visuomenės veikėjai, spaudos žmonės, organizacijų vadovai, ypač Bendruomenės vadai. Lapeliuose rašoma, kad tokie ir tokie veikėjai yra KGB agentai. Norint sudaryti įspūdį, kad tuos lapelius-biuletenius rašo bei daugina patriotai, nurodoma, jog jų autoriai esą "Geležiniai vilko" ar kitokių patriotinių grupių žmonės. Bet tai tik labai jau aiškiai matoma priedanga, pro kurią matyti sovietinio plauko žmonės arba orientacijos netekę tautiečiai. Jų užduotis aiški — niekinti išeiviją, ypač jos vadovus. Kai jie bus sukompromituoti, neteks pasitikėjimo visuomenėje, ir tuo būdu agentai pasieks laimėjimą sovietinei imperijai. Tokia taktika, pasireiškusi kiek stripriau pastaruoju laiku, nėra nauja. Prieš keliolika metų ji buvo panaudota prieš anuomet buvusį VLIKo pirmininką dr. K. J. Valiūną. Dabar ji panaudojama prieš daugelį veikėjų, bandant skleisti nuodijančias tabletes, pridengtas klaidinančia etikete.

TAI DEGUTINĖ veikla, kurios tikslas tėra vienas — juodinti išeivijos veikėjus. Bet ji yra tiek žema ir primityvi, kad iš tikrųjų kompromituoja ne šmeižiamuosius, o pačius šmeižtų autorius. Nors jie ir nepasirašo, visaip mėto pėdas, tačiau sovietinis raugas veržiasi aikštėn. Tuo būdu kompromituojama ne tik sovietinė valdžia, bet ir komunistinė idėja, kuria bando remtis okupacinė sistema Lietuvoje. Gavėjai tokių lapelių aiškiai mato, kokios žemos moralės tie autoriai ir kokio negudraus primityvumo. Kaikuriais atvejais atrodo, kad tų lapelių-biuletenių autoriai yra atėję iš psichiatrinės ligoninės. Tautiečiai, gavę tokius lapelius, kartais perduoda juos gyvenamojo krašto saugumo policijai. Tuo būdu ji žino kas dedasi lietuvių visuomenėje ir stebisi tokio žemo elemento buvimu joje. Sovietiniai agentai, žinoma, mano atlieką gerą darbą, bet iš tikrųjų tas jų "darbas" labiau kompromituoja sovietinę imperiją, negu išeiviją. Minėti lapeliai negali suklaidinti išprususios išeivijos žmonių, nes jie gerai pažįsta savo veikėjus, ir skleidžiamasis degutas labiau ištepa jo gamintojus nei kitus. Kiekvienas, gavęs veikėjus šmeižiantį lapelį-biuletenį, mato, kad tai nešvarios rankos darbas, lygiai smerktinas kaip ir vagystė, žmogžudystė, apgaulė ir t. t. Degutinė veikla degutina pati save.

Taip atrodo dabar Kauno Rotušės aikštė, grįsta akmenimis. Nuotrauka gauta iš Lietuvos šią vasarą

Maišyton tauton skverbiasi svetimieji

Lietuvos pogrindžio "Aušra" 29-tame numeryje gvildena rusinimo kelius, kurių vienas jų — mišrios šeimos. Jos nuolat gausėja, ypač Vilniaus srityje

1981 m. "Mokslo ir Gyvenimo" 3 nr. išspausdintas Petro Gaučo straipsnis "Dabartiniai etniniai procesai Lietuvoje". Jame pateikiama gana daug statistikos apie dabartinės Lietuvos, jos miestų ir atskirų rajonų nacionalinę sudėtį. Kito šaltinio mes, eiliniai lietuviai, neturime, todėl tai, ką šis straipsnis siūlo, turėtume priimti už gryną pinigą. Tik perspėju: tai tarybinė statistika, todėl reikia atsargumo! Statistikos duomenys dažnai pakreipiami palankesne režimui kryptimi, juo labiau, kad niekas nepatikrins. O juk šio straipsnio skaičiai gali būti pakoreguoti. Tai rodo prierašas apačioje. "Spausdinama skaitytojų pageidavimu". Matyt, žurnalo skaitytojus jau seniai neramina kitų tautybių gyventojų skaičiaus didėjimas Lietuvoje, todėl tikriausiai redakcija gauna nevieną laišką, kur prašoma šį klausimą nušviesti. Tad šis straipsnis greičiausiai ir skiriamas nuraminti skaitytojams.

Iš jo matome, kad mes skųstis labai negalime: kitataučių procentas mūsų respublikoje vienas iš mažiausių. Nuo 1970 iki 1979 m. Lietuvos gyventojų skaičiui padidėjus 8,4%, lietuvių padaugėjo 8,2%. Mažėjimo procentas nedidelis.

Mišrių vedybų Lietuvoje, ypač miestuose, gausėja: nuo 15,6% visų besituokiančių 1970 m. iki 18,4% 1978 m. Tiesa, autorius tuojau skuba nuraminti: daugumą mišrių šeimų sudaro ukrainiečiai, baltarusiai, rusai ir lenkai, o koks lietuvių procentas — autorius užmiršo pažymėti, bet, atrodo, ir jis auga. Juk paminėtų keturių tautybių atstovai, gyvendami tarp lietuvių daugumos, nebūtinai sudaro šeimas tik savo tarpe; galime spėti, kad kas antras tų mišrių vedybų partneris yra lietuvis.

Autorius pripažįsta, kad Vilniuje, tame Lietuvos Babelyje, lietuviai daug dažniau tuokiasi su kitataučiais, negu kitose Lietuvos vietose: 1970 m. — 19,7%, o 1978 m. — jau 20,5%. Vadinasi, juo daugiau svetimtaučių maišosi tarp lietuvių, juo daugiau mišrių šeimų.

Lietuvoje didėja procentas ir gimusių mišriose šeimose. Iš 13,9% jose gimusių 1970-1978 m. lietuvių tautybės vaikai sudaro 5,9%. Tiesa, autorius pastebi, kad vaiko tautybė nustatoma tik pagal motinos tautybę. O kiek yra tėvų lietuvių, kurių vaikai rusai, ukrainiečiai ar kitos tautybės? Todėl tuos 5,9% galime dvigubinti. Dvylika procentų negryno kraujo lietuvių — tai daug ar maža? Labai daug! Jeigu šis procesas intensyvės (o dėl to abejoti nereikia), mes būsime "atskiesti". Pasekmės gali būti labai liūdnos.

Juk į tokią maišytą tautą lengviau braunasi rusų įtaka. Mūsų kalba, kuri yra pagrindinė tautos savistovumo reiškėja, bus dar labiau teršiama rusiškų žodžių, posakių bei keiksmažodžių, lietuviškus papročius vis labiau ims išstumti rusiški — prasidės liga, kuriai neužkirtus kelio, gali įvykti tautos mirtis arba, kaip tarybiniai aktyvistai sako, "Lietuvoje bus išspręstas nacionalinis klausimas". Tad kol nevėlu — susimąstykime!

Mūsų tauta, palyginus su kitomis tautomis, pasižymi gana dideliu atsparumu asimiliacijai. Dabartiniu metu dauguma sąjunginių respublikų sostinių sparčiai rusėja. Minskas, Kijevas, Ryga, Alma-Ata, Taškentas ir kiti miestai tapo beveik vien rusiški ir nacionalinės kalbos juose beveik neišgirsi. Vilnius, kuriame baigiantis karui gyveno apie 2% lietuvių, nors ir pamažu, bet neuslaikomai lietuvėja. Šiuo metu jame daugiau pusės gyventojų — lietuviai. O miesto lietuvėjimas, be abejonės, turės įtakos tiek sulenkėjusių, tiek subaltarusėjusių Vilniaus apylinkių bei Vilniaus krašto atlietuvėjimui.

Įdomu, kad sparčiai lietuvėja senieji rusai — sentikiai, ypač jaunimas. Šie Lietuvos gyventojai prieš karą buvo bene labiausiai atsilikusi gyventojų dalis. Pirmosios rusų okupacijos metu ir pokario metais jie mūsų tautai atnešė daug nelaimių: daugelis jų tapo įvairiais pareigūnais, dirbo milicijoje, saugume, tapo stribais. Jų sąžinę slegia nemaža mūsų tautos kraujo ir ašarų. Bet jaunoji sentikių karta šiuo metu daug mieliau šliejasi prie lietuvių, negu prie rusų, dauguma jų lanko lietuviškas mokyklas ir stengiasi tuoktis su lietuviais. Susituokę sudaro lietuviškas šeimas. Bet mišrių santuokų net su sentikiais reikia vengti. Tai bus negryna lietuviška šeima.

Mišrios šeimos — mūsų tautos korozija. Jei norime atgauti laisvę, turime užkirsti ir šį rusinimo kelią!

J. Medvėgalis

Nauji paskyrimai Lietuvoje

Telefonu iš Romos per Niujorką gauta žinia, jog Šv. Tėvas Jonas-Paulius II vyskupą Vincentą Sladkevičių paskyrė Kaišiadorių vyskupijos apaštaliniu administratoriumi, o kun. Antaną Vaičių pakėlė į vyskupus ir paskyrė Telšių vyskupijos administratoriumi. Kada bus jo konsekracija, kol kas neturima žinių.

Vysk. V. Sladkevičius, teologijos licenciatas, yra gimęs 1920 m. rugpjūčio 20 d., kunigu įšventintas 1944 m. vasario 25 d., vyskupu — 1955 m. gruodžio 15 d. Vyskupu jį išventino tuometinis Kaišiadorių vyskupas Teofilius Matulionis, grįžęs iš Sibiro. Jis tai padarė tiktai pranešęs sovietinei valdžiai, bet leidimo neprašė, nes žinojo, kad negaus. Užsirūstinusi sovietinė valdžia ištrėmė iš Kaišiadorių abu vyskupus — ir Matulionį, ir Sladkevičių. Pastarasis kurį laiką gyveno kaip tremtinys Nemunėlio Radviliškyje, vėliau buvo perkeltas Pabiržėn. Po 25-rių metų tremties grąžintas į senąsias pareigas. Matyt, Vatikanui pavyko šiuo klausimu susitarti su sovietine valdžia.

Iki vyskupo V. Sladkevičiaus grąžinimo į pareigas Kaišiadorių vyskupija buvo tvarkoma kapitulinio vikaro kan. Juozo Andrikonio. Jam talkino kancleris kun. Vincentas Pinkevičius, oficiolas — kan. Jonas Mintaučkis, santuokos ryšio gynėjas — kun. Juozas

(Nukelta į 10-tą psl.)

Pasaulio įvykiai

BALTUOSIUOSE RŪMUOSE BUVO PRISAIKDINTAS NAUJASIS valstybės sekr. G. Shultzas. Jo kandidatūrą šiam darbui vienbalsiai patvirtino JAV senato užsienio reikalų komitetas ir pats senatas. Pagrindiniai G. Shultzo principai išryškėjo komiteto atliktame apklausinėjime. Jis nepritaria Izraelio kariuomenės įsiveržimui į Libaną, bet žada siekti užtikrinto saugumo Izraeliui. Palestiniečių PLO organizacija nesusilauks oficialaus pripažinimo, kol ji pati nepripažins egzistencinės teisės Izraelio valstybei. G. Shultzas betgi nori, kad JAV savo saugumo reikalais sustiprintų ryšius su arabų valstybėmis. Taikai užtikrinti turi būti išspręstas palestiniečių klausimas, į derybas įjungiant jų atstovus, kaimynines arabų valstybes. Maskvos atžvilgiu G. Shultzas pritaria kietai linijai, kol Sovietų Sąjungos politikoje nejvyks esminių pasikeitimų. Jis remia prez. R. Reagano poziciją nepasirašyti naujos sutarties ilgamečiam grūdų tiekimui, sustabdyti JAV technologiją, kuri sovietams padėtų nutiesti dujotiekį iš Sibiro į V. Europą. Salvadoro režimas neprivalo daryti politinių nuolaidų partizanams, kol jie atėjimo valdžion siekia ginklo jėga. Sovietų okupuotame Afganistane G. Shultzas pritaria sukilėliams, bet jiems nežada karinės paramos. JAV ryšius su komunistine Kinija įtempė Kinijos respublikai Taivane parduodami JAV lėktuvai. G. Shultzas norėtų laikytis ligšiolinės linijos ginklų pardavimo klausimu, nedarydamas perdidelių nuolaidų Pekingui.

Dar vienas karas

Irako karuomenė 1980 m. rugsėjo 22 d. įsiveržė Iranan, norėdama perimti savo kontrolėn tarp abiejų šalių esantį Shatt-al-Arab kanalą, prisijungti pasienio teritoriją. Irako prez. S. Husseinas tikėjosi lengvos pergalės prieš ajatolos R. Chomeinio revoliucijos sujauktą Iraną. Kovos vyko beveik dvejus metus, kol pagaliau S. Husseinas turėjo atitraukti savo karius iš Irano ir paskelbti karo užbaigą. Dabar staigų įsiveržimą Irakan pradėjo ajatolos R. Chomeinio režimas, siekiantis S. Husseino nuvertimo, reikalaujantis $150 bilijonų reparacijos. R. Chomeinis taipgi prašneko apie Jeruzalės sugrąžinimą arabams. Tai iš tikrųjų didelis pažadas, nes Izraelį tegalima pasiekti per Iraką ir Siriją. Kovos vyksta netoli Basros, vienintelio Irako uosto Persijos įlankoje. Abi pusės yra sutraukusios apie 200.000 karių. Ir Teheranas, ir Bagdadas kalba apie laimėjimus, kurių betgi nematyti. Ajatolos R. Chomeinio avantiūra atnešė naują problemą Saudi Arabijai bei kitoms naftos šalims Persijos įlankos pakrantėse, neturinčioms pakankamos apsaugos. Jeruzalės R. Chomeinio armija nepasieks ir jos iš Izraelio neatims, tačiau savo įsiveržimu į Kuwaitą, Saudi Arabiją, Jungtinius Arabų Emiratus ji gali padaryti daug žalos naftos tiekimui. Belieka tikėtis, kad ajatolos R. Chomeinio išjudintus revoliucininkus sulaikys Irako prez. S. Husseinas, paskelbęs visuotinę mobilizaciją.

Neišspręsta dilema

JAV prez. R. Reagano pasiuntinys P. Habibas vis dar negali pasiekti vakariniame Beirute apsuptų karinių PLO dalinių bei jų vado Y. Arafato išvežimo iš Libano. Sirija atmetė net paties R. Reagano prašymą juos įsileisti. Jos prez. H. Assadas pareiškė, kad tokio prašymo nėra gavęs iš PLO organizacijos. Be to, jo nebūtų galima patenkinti, kol iš Libano nėra pasitraukusi Izraelio kariuomenė. Tel Avive įvyko apie 200.000 dalyvių sutraukusi demonstracija, remianti premjerą M. Beginą. Jis viešai atmetė P. Habibo prašymą atidėti įsiveržimą į Beirutą vienam mėnesiui: esą PLO vyrai tiek laiko neturės. M. Beginas betgi jiems pasiūlė laikinę Izraelio globą, kol juos įsileis kitos arabų šalys. Izraelio stovyklose jau yra uždaryti keli tūkstančiai PLO palestiniečių.

Propagandinė taika

Sovietų Sąjunga pirmą kartą įsileido grupę taikos šalininkų, siekiančių atominių ginklų pasmerkimo. Demonstracijas suorganizavo "Šiaurės moterys taikai" Skandinavijoje ir "Sovietų taikos komiteto" moterų skyrius. Įsileistą apie 300 asmenų grupę daugiausia sudaro moterys iš Danijos, Norvegijos, Švedijos ir Suomijos, traukiniu atvykusios iš Helsinkio į Leningradą. Demonstracijos buvo pradėtos Leningrade, bus tęsiamos Maskvoje, Minske, Kalinine ir Smolenske. Leidžiamas tik ribotas plakatų skaičius su kompartijos patvirtintu tekstu, kuriame pasisakoma prieš atominius ginklus, už taiką ir nusiginklavimą, nė žodžiu neminint Sovietų Sąjungos, karinių jos avantiūrų. Nuo užsieniečių taikos šalininkų buvo atskirta vietinė grupė, neturinti oficialaus kompartijos pripažinimo. Kaikurie jos nariai Maskovje buvo suimti.

KANADOS ĮVYKIAI

Didėja ekonominės problemos

Nedarbas Kanadoje birželio mėnesį pasiekė rekordinį 10,9%. Tai yra 0,7% padidėjimas, lyginant su gegužės mėnesiu. Birželis vasada buvo laikomas darbo požiūriu geresniu mėnesiu, sumažinančiu nedarbą. Šįkart betgi bedarbių skaičius pakilo 62.000 ir pasiekė lig šiol neturėtą 1.303.000. Kanados statistikos duomenimis, 1981 m. birželio mėnesį bedarbių buvo 855.000. Tad per vienerius metus jų skaičius paaugo net 52%. Iš tikrųjų jis yra gerokai didesnis, nes statistika pateikia tik nedarbo draudos pašalpas gaunančius asmenis. Tie, kuriems jos jau yra pasibaigusios, statistikon nėra įjungti. Jie naudojasi šeimų globa arba miestų duodamomis socialinės gerovės pašalpomis. Dienraštis "The Toronto Sun", norėdamas padėti torontiečiams, kurių net 160.000 neturi darbo, įvedė neapmokamų smulkių skelbimų puslapius "Keep Toronto Working" ketvirtadienių laidoje. Pirmai liepos 15 d. laidai telefonais buvo gauti net 1.238 darbo jieškančių žmonių skelbimai, užpildę penkis puslapius. Kaikurie, kalbėdami telefonu, verkė dėl skaudaus nusivylimo. Sujaudintos buvo ir tuos mažyčius skelbimėlius priimančios dienraščio telefonistės. Jos staiga pasijuto lyg būtų kaltos vien dėlto, kad dar turi darbą.

Specialiu vedamuoju dienraštis "The Toronto Sun" priminė skaitytojams, kad Kanados parlamento nariai jau galvoja apie vasaros atostogas, kurios pasibaigs tik spalio

(Nukelta į 8-tą psl.)

Šiame numeryje:

Degutinė veikla
Visuomenės veikėjus niekinantys anoniminiai lapeliai-biuleteniai

Maišyton tauton skverbiasi svetimieji?
Lietuvos pogrindžio spauda apie pavojų lietuvių šeimoms

Plačiai skambėjo Lietuvos vardas
Pranešimas apie maldos dieną Brazilijos šventovėse

"Aš mačiau kaip sušaudė Lavalį . . .
Advokato atsiminimai apie buvusį Prancūzijos premjerą

Didžiosios spaudos informavimas
Kaip rasti kelius didžiojon spaudon Lietuvos klausimais

Lenkijos lietuvių veikla bei rūpesčiai
Išeivija permažai domisi lietuvių gyvenimu Lenkijoje

Prie lūžusio ąžuolo rymant
Dr. Domo Jasaičio penktąsias mirties metines prisimenant

Rinktinės Spalio novelės
Mirusio autoriaus kūriniai tebėra gyvi išeivijoje

Premijuotieji Jankaus pasakojimai
Premiją laimėjęs "Paparčio žiedas" recenzento akimis

Sėkminga baltistikos konferencija
Pranešimas apie AABS konferenciją Minnesotos universitete

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ont. L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672

Leidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyt. Kastytis

Metinė prenumerata $17, pusmetinė — $9. Rėmėjo prenumerata $25
Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland – Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc. Subscription rates: $17.00 per year, $9.00 per 6 months. Deadline for advertisements —Thursday. Second class mail registration number 0509.

Pranešimas iš Brazilijos

Plačiai skambėjo Lietuvos vardas

K. PR. GAVĖNAS

Sao Paulo lietuviai kasmet rengia šventkelionę į Aparecidą, didžiausią ir garsiausią Marijos šventovę Brazilijoje.

Šiemet metinė Sao Paulo lietuvių šventkelionė sutapo su tautine Brazilijos "Marijos Legijono" (Legiao de Maria) šventkelione. Todėl birželio 6 d., 11.30 v.r., Aparecidos Marijos šventovę-baziliką užplūdo "legijonininkai" iš visų Brazilijos valstijų ir miestų. Tai buvo geriausia proga lietuviams prisistatyti ir kviesti visos Brazilijos legijonų atstovus melstis už Lietuvą.

Prieš tai Aparecidos radijo stočiai ir bazilikos vadovybei buvo nusiųstas platus paaiškinimas "Kodėl vykstame į Aparecidą". Jame Lietuva minima kaip "Marijos žemė"; šie lietuviams yra "Marijos metai", besiruošiant kazimieriniam jubilėjui; jau 42 metai, kai Lietuva bedievių sovietų užimta ir ten slopinamas religinis gyvenimas, draudžiama vieša eisena į Šiluvą, kur Marija apsireiškė 1608 m.

Sao Paulo lietuviai savo šventkelione į Aparecidą nori pagerbti Mariją kaip Lietuvos karalienę (taip Ji buvo pavadinta Lietuvos tremtinių vyskupų, suvažiavusių Romon 1952 m. gegužės 13 dieną); nori išreikšti šią pagarbą Marijai taip pat vardu brolių-sesių, kurie Lietuvoj yra persekiojami, ir atnaujinti asmenų, šeimų ir visos Lietuvos pasiaukojimą Nekalčiausiajai Marijos Širdžiai.

Šios lietuvių intencijos buvo pateiktos ir gausiems maldininkams. Prie altoriaus, kur atnašavo Mišias Asyžiaus vyskupas su 30 kunigų, stovėjo lietuvių įneštos ir laikomos Brazilijos bei Lietuvos vėliavos. Lietuvos vardas buvo nuolat minimas pamaldų eigoje.

Maldos diena už Lietuvą

Liūdnojo birželio minėjimo proga Brazilijos vyskupams (368) buvo išsiuntinėtas per Brazilijos Vyskupų Konferenciją prašymas paskelbti savo vyskupijose maldos dieną už Lietuvą.

Sao Paulo arkivyskupijos savaitraštis "O Sao Paulo" antrašte "Melskimės už Lietuvą" ragino parapijas (vien tik Sao Paulo didmiesty jų yra 386 teritorinės ir 21 tautinė) ir parapijiečius jungtis su lietuviais, kurie birželio 13 mini "Gedulo dieną". Savaitraštis, pabrėžė, kad birželio 13-toji turi įeiti į liturginį Brazilijos kalendorių kaip Maldos Diena už Lietuvą. Ir kiti laikraščiai, primindami Lietuvos tautžudystės pradžią 1941 m. iš birželio 13 į 14 naktį, kalbėjo apie "tarptautinę maldos dieną už Lietuvą".

Sao Paulo katedroje birželio 13 d. Mišias už Lietuvą laikė centrinio rajono vyskupas Dom Decio Pereira; su juo koncelebravo mons. P. Ragažinskas, kun. J. Šeškevičius ir kun. Pr. Gavėnas. LK Bendruomenės choras, dalyvaujant ir "Volungės" choro atstovams, atliko liturgines giesmes. "Palangos" vietininkijos skautai įnešė Brazilijos ir Lietuvos vėliavas. Dalyvavo daug tautiečių, daug moterų ir mergaičių, pasipuošusių tautiniais drabužiais. Atnašavimo aukas įteikė BLB-nės valdybos pirmininkas Jonas Tatarūnas su Vera Tatarūniene.

Vyskupas, pradėdamas nuo Evangelijos garstyčios grūdo, kalbėjo apie krikščionybės plitimą pasauly, apie kliūtis ir net persekiojimus, kuriuos ji tai šen, tai ten turi nuolat kentėti. Ypač pabrėžė brolių-sesių lietuvių duodamą ištikimybės ir ištvermės pavyzdį. "Tai tikri tikėjimo ir laisvės kankiniai, kurių dauguma paaukojo gyvybę už Kristų, už bažnyčią, už savo Tėvynę", kalbėjo susijaudinęs vyskupas. "Ir visa tauta dar ir šiandien yra bedievių komunistų engiama. Bet ji nežus. Kaip tas garstyčios krūmelis, kuris saulės, lietaus, vėtrų blaškomas, vis giliau leidžia savo šaknis ir plečia šakas, lietuvių tauta, persekiojimų blaškoma, stiprėja, vienijasi ir auga pasaulio akivaizdoje kaip didelės ištikimybės pavyzdys. Mes meldžiamės už juos ir dėkojam Dievui už jų rodomą krikščioniškos ištikimybės pavyzdį . . ."

Per "Tikinčiųjų maldą" visa katedra sukalbėjo už Lietuvą "Laisvės maldą": "Dieve, kuris leidi tautas . . . sugrąžink mūsų broliams lietuviams jų tėvynės laisvę".

Pamaldos buvo baigtos Tautos himnu ir Marijos giesme.

Pamaldose, solidarumo ženklan, dalyvavo daug komunistų pavergtų tautų atstovų: Lenkijos, Ukrainos, Vengrijos, Rumunijos, Čekoslovakijos ir kt.

Los Angeles Lietuvių Dienų meninės programos atlikėjai su prelatu J. KUČINGIU — šventės rengėju. Pirmoje eilėje iš dešinės: kompoz. B. Budriūnas, prel. J. Kučingis, solistai — Dana Stankaitytė ir Algis Grigas, akomp. R. Apeikytė, Laimutė Žemaitaitytė; antroje eilėje: akt. A. Žemaitaitis, L.A. Vyrų Kvarteto dainininkai — R. Dabšys, B. Seliukas ir E. Jarašiūnas. Nuotraukoje trūksta Bernardo Brazdžionio ir kvarteto vadovo A. Polikaičio

Nuotr. L. Kanto

"Aš mačiau kaip sušaudė Lavalį..."

Pagal Paryžiaus advokato Alberto Naud atsiminimus

J. VASAITIS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

"Tikrasis teisingumas"

Sąžinė man neduoda ramybės, rašo adv. Albert Naud, ir aš guodžiuosi nors tuo, kad galiu čia atskleisti savo motyvus dėl susilaikymo gelbėti Lavalį nuo mirties bausmės įvykdymo. Advokatų rezervuotumas ir vengimas dalyvauti Lavalio gynime tokiose aplinkybėse, kokiose tada gyvenome, ir po tokių incidentų Lavalio bylos metu teismo salėje yra savaime suprantamas. Yra tik viena neatspėta mįslė: kodėl Lavalis spalio 8 d. vakare nusprendė laikyti save kaltu, o spalio 9 d. vėl nutarė save laikyti nekaltu?

Spalio 8 d. visai nelauktai ir netikėtai mums, advokatams, buvo įsakyta atvykti į Vendome aikštę, kur mūsų laukė Prancūzijos valstybės antspaudo saugotojas Teitgen. Jis mus priėmė 13 val. 30 min. ir buvo nuoširdus, tiesus, gal kiek majestotiškas, tačiau darė gerą įspūdį. Pasikalbėjimas buvo guodžiantis ir lengvai mezgėsi. Jis mums tarė: "Jūs negalite atsisakyti eiti į teismą!" Advokatas Baraduc, būdamas karštesnis už mane, parodė protesto mostą. "Žinau, žinau, — pertraukė jį antspaudo saugotojas, — ir aš esu advokatas, suprantu jūsų padėtį. Aš jums noriu pasakyti, kad gerbiu jūsų drąsą. Tačiau reikalas stovi augščiau už jūsų ir mano asmeninę padėtį. Užsienio opinija sudarys mums didžiausių moralinių nuostolių. Jūs gi žinote, Prancūzija negali žaisti, kad jos prestižas dar labiau nukentėtų."

Dar prieš teismo posėdį advokatų pastangos suorganizuoti Lavalio gynybą, prisilaikant baudžiamojo proceso nuostatų, nuėjo niekais. Ir štai dėl ko.

Kaip tyčia, to ryto Paryžiaus spauda stipriai pabrėžė, jog Lavalio byla neturi pagrindo ir kėlė Lavalio populiarumą. Teismo pirmininkas, paskaitęs kaikuriuos tų straipsnių, buvo sunervintas, nes juose buvo keliamas jo nekompetentingumas vesti debatus su Lavaliu. Jo paprastai linksmas veidas susiraukė, ir jis prarado objektyvumą.

Lavalis gi iš vakaro pats paruošė gynimosi punktus. Būdamas senas parlamentaras, manė, kad ši jo byla yra tik vienas iš epizodų jo karjeroje ir kad toji byla tėra interpeliacija, įteikta galingos opozicijos. Jis tikėjo, kad išeis nugalėtoju, nes praeityje yra turėjęs sunkesnių atvejų. Jis buvo gerai nusiteikęs iki pat teismo posėdžio. Taip pat dar spalio 6 d. jis buvo sutikęs, kad teismo skirtieji advokatai — gynėjai būtų kartu su juo. Tačiau per naktį jis apsigalvojo atsisakyti nuo teismo skirtųjų advokatų.

Lavalio sušaudymas

Kalėjimo koridoriuje susidarė ilga palyda: augščiausiojo teismo prokuroras Mornet, to teismo pirmininkas Bouchardon, policijos departamento vadas, kalėjimų departamento viršininkas ir dvylika tarnautojų, turinčių įvairias pareigas kalėjime.

Du policininkai tempia kėdę, kurią prokuroras siūlo Lavaliui: "Policininkai tave nuneš . . ." Lavalis išdidžiai atmeta prokuroro pasiūlymą:

"Mano advokatai yra jauni ir tvirti, jie man padės nueiti . . ."

Prasideda lėta eisena į kalėjimo kiemą. Baraduc iš kairės, aš iš dešinės palaikome Lavalį ir padedame jam eiti, nes jo dešinė koja yra visai paralyžuota. Jaffre, mūsų advokatas — padėjėjas, seka paskui mus su bonka vandens ir metaliniu puoduku. Septynis kartus Lavalis sustoja ir geria vandens ir septynis kartus vemia. Septynis kartus eisena sustoja užpakalyje dvilinkai sulinkusio ir spazmų tampomo Lavalio.

Kieme aš lipu į kalėjimo autobusą pirmas ir tempiu Lavalį už abiejų rankų, o Baraduc jį kelia augštyn ir stumia į autobusą. Autobuse mes jį pasodiname ant kėdės, kuri buvo paskui mus atvilkta. Lavalis žiūri apstulbęs, kai sargybinis deda jam ant rankų geležinius pančius. Kunigas apkabina jį per pečius ir guodžia. Lavalis pakelia galvą, ir ašara jam nurieda.

— Man gaila savo žmonos ir dukrelės! — ištaria jis.

Kalėjimo autobusas sustoja egzekucijos aikštėje. Netoli teko važiuoti, nes egzekucijai skirta vieta buvo Chatillon fortas prie Fresnes kalėjimo.

Paskubomis buvo patiesta purvina, mėšluota lenta. Ant jos pastatytas karstas. Neštuvai ir laidotuvių automobilis privažiuoja arčiau ir sustoja nuošaliau.

— Ar galiu aš duoti komandą šauti? — klausia Lavalis pulkininką.

— Ne! — atsako pulkininkas, — Egzekucijos taisyklės man tai draudžia.

— Puchen tą garbę gavo! — spyrėsi Lavalis.

— Aš to negaliu tamstai leisti! — teisinasi karininkas, — kariškio komanda čia yra būtina tamstos labui. Reikia, kad visi kareiviai šautų kartu ir kad tamsta nesikankintum!

— A! Tai labai gerai! — atkerta Lavalis.

Lavalis dairosi aplinkui ir sušunka:

— O kur yra miesto dignitoriai? Jų nematau! Kur dignitoriai?

Baraduc pamatė tuos dignitorius, besislapstančius už kalėjimo autobuso. Mes juos pradėjome šaukti. Iš už autobuso išlindo du žilagalviai seniai ir priartėjo prie Lavalio, kepures nusiėmę ir susisarmatiję.

— Aš labai apgailestauju sudaręs jums tiek vargo. Tačiau jūs šio spektaklio norėjote, tad būkite žiūrovais iki galo, stovėkite čia! — sako jiems Lavalis.

Paskui Lavalis kreipiasi į mane:

— Tau, Naud, rezistente, aš noriu prieš mirdamas pasakyti, kad aš mylėjau savo Prancūziją taip pat, kaip ir tu. Pasakyk tai visiems!

Aš lenkiu galvą ir tuo reiškiu savo pritarimą bei sutikimą.

Prokuroras Mornet stumia kėdę prie egzekucijos stulpo ir siūlo Lavaliui sėsti. Lavalis sėsti atsisako:

— Aš noriu, kad mane sušaudytų stačią! Aš sukaupsiu savo jėgas ir išstovėsiu savo mirties sekundę!

Sargybiniai pastato Lavalį prie egzekucijos stulpo. Mes Lavalį apkabiname ir paskutinį kartą atsisveikiname:

— Sudie! Paskutinį sudie tariame tau, ministeri pirmininke!

— Nenueikite pertoli, mirdamas noriu jus matyti, jūs gražiai atrodote! — sušunka Lavalis.

Paskui jis kreipiasi į karius:

— Aš jums atleidžiu. Jūs nesate atsakingi už žmogžudišką darbą, kurį jūs turite atlikti! Taikykite į širdį! Tegyvuoja Prancūzija!

Komanduojančio pulkininko kardas vis dar stovi iškeltas. Lavalis dar kartą sušunka:

— Tegyvuoja Prancūzija!

Pasigirdo pulkininko komanda, ir jo kardas švystelėjo žemyn. Salvė nuaidėjo. Lavalis griuvo ant dešinio šono — paralyžuota jo dešinė koja pirmoji susmuko. Žandas prisiglaudė prie žemės, dešinė ranka sulenkta ir kūno užgulta, kaip tai matome kino filmų artistus žudymo scenose.

Puskarininkis prišoko su didelio kalibro pistoletu ir paleido pasibaisėtiną "malonės" šūvį tiesiai į Lavalio kaktą. Šūvis pasibaisėtinai deformavo Lavalio veidą.

Egzekucijos dalyviai, atlikę pareigą, sėdo į kalėjimo autobusą ir nuvažiavo. Kalėjimo sargai dėjo Lavalio kūną ant neštuvų ir nunešė į karstą. Uždarė vožtuvą, pakrovė į laidotuvių automobilį ir nuvežė už miesto į nusikaltėliams laidoti skirtą vietą.

Kieno pastangomis ir užsispyrimu buvo įvykdyta ši egzekucija? Tai padarė to meto teisingumo ministeris P. H. Teitgen. Visa tai paaiškėjo iš jo rašto, rašyto 1945 m. spalio 12 d.

(Iš žurnalo "Historia" 1975 m. 347 nr.).

Vienuolių tvirtovė, tapusi kalėjimu

Solovkų salos, kuriose kentėjo ir daugelis lietuvių

Kadaise Rusijoje Solovkai garsėjo kaip rusų vienuolių vienuolynas. Dabar ta vietovė garsi kaip vienas pirmųjų sovietinių kacetų. Ši vietovė yra Baltosios jūros saloje. Čia vienuolynas buvo įsteigtas XV š. didžiojoje saloje, kurios plotas — 247 km2. Pradžioje buvo pastatyti mediniai trobesiai, o vėliau, jiems sudegus, didžiuliai mūriniai pastatai — ištisa tvirtovė. Sakoma, ji buvo pastatyta, kad būtų galima apsiginti nuo priešų, atvykstančių iš vakarų. Sunku patikėti, kad tą vienuolyną būtų puolusios Vakarų kariuomenės. Greičiausiai ta tvirtovė buvo reikalinga vienuoliams apsiginti nuo pačioje Rusijoje siautėjančių plėšikų. O jų buvo daug ir visokių. Žinome, kad carų laikais ir Lietuvos miškuose buvo privisę visokių plėšikų, kurie apiplėšdavo keliaujančius žmones, o kartais tokius apiplėšimus vykdydavo mažesnėse vietovėse — miesteliuose, dvaruose ir pan. Didesni būriai tokių plėšikų galėjo apiplėšti ir turtingą Solovkų vienuolyną.

Kodėl ta vietovė vadinasi Solovkai? Vieni aiškina, kad tai nuo lakštingalos vardo — "solovji", kiti — nuo druskos pavadinimo "sol", nes čia būdavo gaminama druska. Treti sako, kad tai nuo ugro-finų žodžio "solo" — sala. Tame vienuolyne vienuoliai vertėsi druskos gamyba. Ar jie tą druską ėmė iš vandens, ar iš sausumos — nežinia. Žinoma, jiems rūpėjo ir kiti darbai — medžių kirtimas, gyvulių auginimas, nes toje ir kitose salose buvo miškų, gerų ganyklų, ežerų.

Vienuolyno plotas buvo didelis, nes toje tvirtovėje, be kitų trobesių, buvo ir trys cerkvės: Dangun ėmimo, Atsimainymo ir Apreiškimo. Atsimainymo cerkvė buvo kaip ir tvirtovė. Ji tuneliu sujungta su Dangun ėmimo cerkve. Tiesa, tvirtovės mūro sienos buvo išvestos vėliau — XVI š. Sienos storos, augštos ir mūrytos iš stambesnių akmenų (8-11 metrų augščio). Jos per porą metrų įleistos į žemę. Sienų storis apačioje — 6 m., o viršuje apie 4 metrai. Siena su 8 bokštais, pritaikyta gynybai. Sienos ilgis — vienas kilometras.

Sakoma, kad ta tvirtovė — vienuolynas buvo kartu ir kalėjimas, kur požemiuose buvo laikoma daug kalinių. Carų laikais vienuolynuose kalėjimų to žodžio prasme nebuvo. Galėjo į vienuolyną kuriam laikui atsiųsti nusikaltusius dvasiškius, bet vienuolynuose tikrų kalėjimų nebuvo. Vienuolynai tapo kalėjimais komunistų valdymo laikais.

Bolševikai — komunistai užgrobė visus vienuolynus, jų turtus, o vienuolius išvaikė arba juos sugrūdo į tuos pačius vienuolynus kaip kalinius. Solovkai buvo vienas pirmųjų bolševikinių kacetų. Jis bolševikams buvo patogus, nes buvo išmūrytas kaip tvirtovė su augštomis sienomis. Ant apsaugos sienų buvo galima patekti tik iš Apreiškimo cerkvės. Žinoma, bolševikai, iš vienuolyno padarydami kalėjimą ar kacetą, padarė ir savo pertvarkymų. Neapsieita be spygliuotų vielų ar kitokių "patobulinimų". Iš tokio kaceto, esančio saloje, nelengva buvo pabėgti.

Solovkų kacete bolševikai kankindavo savo politinius ar religinius priešus. Jame kentėjo ir mūsų arkivyskupas Teofilius Matulionis iki 1933 m., kai su keliais lietuviais kunigais Lietuvos vyriausybės buvo iš tų kančių išgelbėtas. Arkivysk. Matulionis sovietų kalėjimuose — kacetuose buvo tris kartus. Tai didžiausias lietuvis kankinys iš lietuvių dvasiškių.

J.V.

• Naujiem skaitytojam "Tėviškės Žiburiai" pirmaisiais metais — tiktai $ 12.

Mylimai Mamai
A†A
JUZEFAI TRINKIENEI
Lietuvoje mirus,
sūnui BOLESLOVUI, jo žmonai GENOVAITEI ir jų šeimai reiškiame nuoširdžią užuojautą —
KLK Moterų Draugijos
Lietuvos Kankinių parapijos skyrius

Mylimai Motinai
A†A
JUZEFAI TRINKIENEI
Lietuvoje mirus,
sūnų BOLESLOVĄ ir šeimą Toronte bei kitus gimines nuoširdžiai užjaučiame gilaus skausmo valandoje —
Antanina ir Juozas Asmenavičiai
Liucija Skripkutė

PADĖKA
A†A
PETRAS MATULEVIČIUS
mirė 1982 m. gegužės mėn. 12 d.

Nuoširdžiai dėkojame Lietuvos Kankinių parapijos klebonui kun. J. Staškui už maldas laidotuvių koplyčioje, už gedulingas pamaldas ir palydėjimą į amžino poilsio vietą Šv. Jono lietuvių kapinėse.

Nuoširdi padėka karsto nešėjams, visiems dalyvavusiems laidotuvėse, atsiuntusiems gėles, teikusiems visokeriopą pagalbą ir aukojusiems šv. Mišioms, "Tėviškės Žiburiams" ir Kanados Lietuvių Fondui.

Ačiū visiems, pareiškusiems užuojautą per lietuvišką radijo valandėlę, raštu ir žodžiu.

Visiems dėkingi —
Vytautas ir Juozas Matulevičiai
su šeimomis

PADĖKA
Š. m. birželio 17 d. mirė
A†A
VITOLDAS STANKEVIČIUS

Reiškiame nuoširdžią padėką prelatui J. Tadarauskui ir kun. St. Šileikai už maldas laidotuvių namuose, už Mišias ir palydėjimą į amžino poilsio vietą.

Dėkojame karsto nešėjams, P. Gulbinskui už giedojimą šventovėje, šeimininkei S. Petkevičienei už paruoštus skanius užkandžius, laidotuvių dalyviams, visiems mūsų draugams ir pažįstamiems už užuojautas mūsų liūdesio valandoje ir užprašytas šv. Mišias.

Dėkojame Hamiltono Aušros Vartų parapijos chorui ir dirigentei, Hamiltono "Širvintos" tunto skautėms ir vadovėms, Hamiltono Lietuvių Pensininkų Klubui už pareikštas užuojautas spaudoje.

Žmona — Michalina Stankevičienė
duktė — Irena Zubienė
sūnus — Juozas Stankevičius su šeimomis

Canadian Art Memorials Ltd.
176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4
LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg. King George VI Niagara Falls
Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms
Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą meniška darbą pagal pageidavimus.
Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

Mohawk Furniture Ltd.
PILNAS NAMŲ APSTATYMAS
★ Elektros reikmenys
★ Televizijos aparatai
★ Skalbiamosios mašinos
★ Vaikų baldai
★ Įvairūs kilimai
★ Šaldytuvai
★ Valgomųjų kambarių apstatymas ir kt.
★ Siuvamos mašinos
★ Rašomos mašinėlės
Nemokamas pristatymas į namus.
KRAUTUVĖS:
Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave. Tel. 537-1442
Rytuose — 2448 DANFORTH Ave. Tel. 699-4444
Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro.

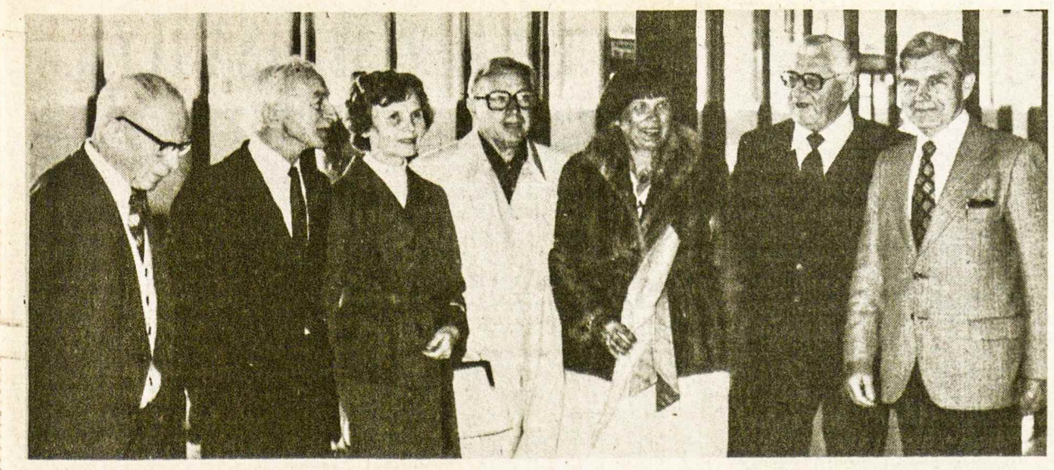

VLIKo pirm. dr. K. BOBELIS pasitinkamas Australijoje, Adelaidės orauostyje. Iš kairės: A. STEPANAS, ALB Adelaidės apylinkės pirm. Č. ZAMOISKIS, O. ZAMOISKIENĖ, dr. K. BOBELIS, D. BOBELIENĖ, kun. A. SPURGIS, J. LAPŠYS
Nuotr. A. Budrio

Didžiosios spaudos informavimas

Šiuo klausimu pirmas seminaras buvo surengtas Toronte

J. V. DANYS

Seminaras apie didžiosios spaudos informavimą Lietuvos bei lietuvių klausimais įvyko 1982.V.30 Toronto Lietuvių Namuose. PLB, KLB ir JAV LB, bendradarbiaujant Lietuvių Informacijos Centrui Niujorke, nutarė surengti keletą seminarų Kanadoje ir JAV-se. Jaučiama, kad šioje srityje mes nepasiekiame patenkinamų rezultatų. Pirmas seminaras įvyko Toronte jau vėlokai pavasarį, nes nebuvo įmanoma rasti anksčiau priimtinos datos rengėjams, pranešėjams ir galimiems dalyviams.

"Galimybės, sunkumai ir keliai patekti į Kanados spaudą". Šį klausimą išsamiai ir su praktiškais pavyzdžiais nagrinėjo Algis Juzukonis, KLB visuomeninių reikalų komisijos narys, kuris jau kelinti metai susiduria su šiais klausimais savo tiesioginiame darbe ir KLB veikloje.

Apie informavimo metodiką kalbėjo Gintė Damušytė iš Lietuvių Informacijos Centro Niujorke. Pagrindiniai tikslai: a. iškelti dabartinius rūpesčius ir siekius viešumon, b. sustiprinti informavimo veiklą, ypač kitataučiams, ir c. parodyti kitataučiams visuotinę mūsų rūpesčių svarbą.

Lietuvių Informacijos Centras paruošė specialų vadovą anglų kalba "The Lithuanian Information Manual — A Guide for promoting human rights and planning events" (Lietuviškos informacijos vadovas — gairės iškelti žmogaus teisėms ir planuoti renginiams). G. Damušytė padarė šio vadovo apžvalgą ir paryškino svarbesnius vadovo bruožus.

Lietuvių Informacijos Centras turi surinkęs daug informacinės medžiagos. Per metus išdalina apie 100,000 biuletenių ir brošiūrų. Parūpina "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" vertimus į anglų kalbą, kai tik naujas numeris pasiekia Vakarus. Veda kartoteką apie Lietuvos disidentus, pagamina atspaudus iš angliškų žurnalų bei laikraščių ir t.t.

Kun. K. Pugevičius, Lietuvių Informacijos Centro direktorius, kalbėjo apie praktišką informacijos teikimą spaudai. Bendram nagrinėjimui paėmė sibirinių trėmimų minėjimus. Tai proga atkreipti kitataučių dėmesį.

Visi seminaro dalyviai buvo kviečiami pareikšti savo nuomones apie praėjusius minėjimus ir idėjas ateities renginiams. Beveik visi dalyviai dalyvavo šiose diskusijose.

Penkias valandas užtrukusiame seminare pareikšta daug įdomių minčių. Čia pasitenkinsime tik keliais komentarais.

Nesidomi mūsų reikalais

Didžioji spauda mažai dėmesio kreipia į etnines grupes. Ji toleruoja, bet neremia daugiakultūriškumo.

Žurnalistams mes atrodome labai dešini, kaikuriems — net ekstremistai, todėl, pagal juos, mes plačiajai visuomenei neįdomūs.

Tiek laikraščiams, tiek televizijai ar radijui svarbu kuo didesnis skaičius skaitytojų, žiūrovų, klausytojų, nes tuo remiasi jų pajamos. "Toronto Star" laida yra 450,000 egzempliorių, todėl 10,000 lietuvių Toronte nėra svarbus skaičius laikraščio egzistencijai.

Mes galime patekti į didžiąją spaudą, jei įvykis turi visuotinės reikšmės, yra įdomus, dėmesį patraukiantis, vaizdingai aprašytas.

Pasaulio Lietuvių Dienos Toronte buvo didelis renginys; mūsų akimis įspūdingas, pasisekęs renginys, bet Toronto spauda neparodė dėmesio. Ar nebuvo elementų, kurie pagautų jų dėmesį, ar mes nesugebėjome juos sudominti? Panašios Pasaulio Estų Dienos Toronte prieš keletą metų buvo CBC nufilmuotos ir pagamintas pusės valandos filmas rodomas televizijoje. Sakoma, estai turėjo gerus ryšius su CBC. Laisvės olimpiada 1980 m. Toronte buvo gana plačiai aprašyta ir spalvota nuotrauka įdėta pirmame puslapyje.

Jei apie įvykį rašo dienraštis "The Globe and Mail", kurį skaito profesijonalai, ekonomistai ir politikai, keli paragrafai atkreips didesnį dėmesį nei visas puslapis kitame masinės cirkuliacijos dienraštyje. Į provincinę spaudą lengviau pakliūti, bet jos įtaka opinijai paveikti nepalyginamai mažesnė, nors naudinga.

Sensacijų jieškojimas

Kai spauda nori patenkinti mases, jieško tokių dalykų, kurie patraukia masių dėmesį. Reporteriai parašo keliolika pranešimų, o žinių redaktorius panaudoja tik keletą priklausomai nuo turimos vietos laikraštyje ar paskirto laiko televizijos arba radijo programoje. Jis trumpina, uždeda savo antraštes.

Pranešimas turi būti įdomiai, spalvingai parašytas ir neilgas. Televizijoje pranešimui tenka 20-30 sekundžių ir vaizdas; radijo pranešimas — pora pastraipų, o laikraštyje — keletas pastraipų.

Demonstracijų šiais laikais būna daug ir jų pasisekimas priklauso nuo to, kiek spauda, televizija ir radijas skyrė dėmesio.

Kas atkreipia jų dėmesį? Demonstrantų skaičius, bet gal dar daugiau garsių asmenų dalyvavimas, pvz. ministerio, netikėti, pusiau teatriniai pasirodymai, pvz. kalinių ar tremtinių pavaizdavimas, žvakių procesija ar kitokios simbolinės apeigos ir ryšys su aktualiais įvykiais — Afganistano, Lenkijos.

Vedamieji rašomi redakcijos pagal savo nusistatytas gaires. Skilčių rašytojai (kolumnistai) yra savarankiški, bet kiekvienas specializuojasi kurioje nors vienoje srityje. Jiems pateikiama informacija turi būti tokia, kokia jie domisi.

Labai daug priklauso nuo kontaktų sudarymo su žurnalistais, redaktoriais, leidėjais. Dabar informuoti ir kontaktams sudaryti yra išsivysčiusi speciali profesija — "public relations" (santykių palaikymas). Šie asmenys dažniausiai nėra straipsnio autoriai, bet jie paruošia ir pateikia norimas žinias spaudai, žinodami kur kreiptis ir kaip medžiagą pristatyti.

Laiškai laikraščiams

Spauda daug dėmesio skiria laiškams redakcijai. Atspausdina tik nedidelę dalį, bet seka, kiek skaitytojų kuriuo klausimu parašo. Manoma, kad vienas laiškas atstovauja 30 skaitytojų. Iš gautų laiškų sprendžia, kuo žmonės domisi.

Laiškų rašymas yra viena iš mums pasiekiamų priemonių savo rūpesčiams iškelti. Jis seminare buvo diskutuotas gana plačiai. (Pasisakė A. Juzukonis, kun. K. Pugevičius, H. Lapas, visuomeninių reikalų komisijos narys, kuris aktyviai reiškiasi šioje srityje, ir kiti).

Laiškai turi būti trumpi ir liesti aktualų, čia pat įvykusį atsitikimą. Pvz. dėl Billy Graham pareiškimų Maskvoje "Toronto Star" išspausdino Kanados Lietuvių Katalikų Centro pirm. V. Biretos, "Globe and Mail" — KLK Kunigų Vienybės, "Toronto Sun" — H. Lapo laiškus, nes jie buvo aktualūs ir tinkamai parašyti.

Reikia susiorganizuoti taip, kad panašiu atveju laiškai būtų rašomi visoje Kanadoje. Tiesa, nevisi turi reikiamą informaciją "po ranka", bet ją būtų galima gauti iš Lietuvių Informacijos Centro atitinkamai susitarus.

Aplamai, lietuviai laiškų didžiajai spaudai nerašo. Kodėl? Nepakankamas anglų kalbos mokėjimas nėra pagrįstas pasiteisinimas, nes kalbą gali kas nors kitas ištaisyti. Atrodo, kad abejingumas, nedrąsa, nenoras pasirašyti, tingumas paaukoti laiką ir darbą yra tikrosios priežastys. Laiškų rašymą būtina išplėsti, nes tai viena iš lengviau mums prieinamų priemonių populiarinti savo rūpesčius.

Pastabos

Laikas dildo praeitį. Praslinkus keturiasdešimt metų, vis daugiau reikia nuolatinio priminimo kitataučiams apie besitęsiančią Lietuvos okupaciją ir nuolatinio informavimo apie tautinę bei religinę priespaudą, žmogaus teisių pažeidimą. Tokia veikla yra reali ir apčiuopiamai naudinga Lietuvai šio meto sąlygose.

Demokratiškuose kraštuose mūsų centrinių organizacijų valdybų memorandumų krašto vyriausybei reikšmingumas labai daug priklauso nuo krašto gyventojų opinijos. Spauda formuoja opiniją ir tiesiogiai veikia vyriausybę. Todėl paveikus informavimas ir patekimas į spaudą turi būti vykdomas viso krašto mastu; reikia informuoti didžiąją spaudą visose vietovėse, kur tik yra lietuvių.

Seminarė dalyvavo 20 asmenų, kurių 3/4 buvo Jaunimo Sąjungos amžiaus. Kaip šiame seminare, taip ir praktiškame didžiosios spaudos informavimo darbe vyresnieji pasireiškia labai mažai. Neaišku, ar tai yra dėl nepakankamo įsisąmonimo, kad tokia veikla yra labai svarbi ir būtina, ar dėl sunkumų su anglų kalba?

Seminarui paruoštas vadovas anglų kalba ir kita naudota medžiaga bus siunčiama KLB apylinkėms ir asmenims, kurie domisi šiais reikalais.

Seminarą atidarė J. V. Danys, KLB visuomeninių reikalų komisijos pirmininkas, ir pirmininkavo Joana Kuraitė, KLB pirmininkė.

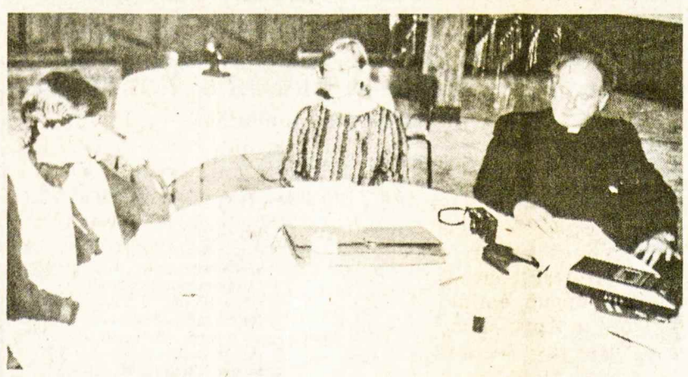

KLB krašto valdybos surengtame informacijos seminare Toronte. Iš kairės: lektorė G. DAMUŠYTĖ, KLB pirm. adv. J. KURAITĖ, lektorius kun. K. PUGEVIČIUS
Nuotr. J.V. Danio

Lenkijos lietuvių veikla ir rūpesčiai

STEPAS VARANKA

Tenka stebėtis, kad laisvojo pasaulio lietuvių spaudoje nedaug rašoma apie Lenkijos, ypač Suvalkų trikampio, lietuvius, jų visuomeninį, kultūrinį, sportinį, religinį gyvenimą ir jų veiklą. Nors sunkiai jiems yra prieinama laisvojo pasaulio lietuviška spauda, ji kartais patenka į jų rankas. Kai iš jos sužino, kad jie ir jų veikla nėra mūsų užmiršta, tuo didžiuojasi, kad mus jų sunkus gyvenimas domina.

Pokario metai

Lietuviai, kurie gyveno Lenkijoje ir Suvalkų trikampyje, taip pat repatrijavę kaip Lenkijos piliečiai iš Vilniaus krašto, — gyveno nuolatinėje baimėje. Pasitraukęs į Lenkiją vilnietis mokytojas, energingas veikėjas, rašytojas ir žurnalistas Rapolas Mackevičius-Mackonis, buvo grąžintas rusams. Tokių atsitikimų buvo ir daugiau. Kiti veiklesnieji buvo suiminėjami ir siunčiami į druskos bei anglies kasyklas 5-6 metams. Žinia apie tokį lenkų elgesį vertė nevieną lietuvį užsirašyti lenku, kad išvengtų tremties ir išgelbėtų šeimą. Šiandieną Lomžos vyskupas remiasi ta klaidinga statistika, kuri dėl baimės sumažino oficialų lietuvių skaičių, kurioje y r a ir prievarta užrašytų lenkais.

Prieš keliolika metų Švedijoje gyvenęs rašytojas Ignas Šeinius buvo pakviestas garbės svečiu Stockholme į Lenkijos nepriklausomybės šventės minėjimą-akademiją. Kaip lenkams įprasta, kalbėtojas paskaitoje savinosi Vilnių. Šeinius iš minėjimo išėjo, sakydamas: "Lenkai pasiliko tokie patys".

Jaučia tai ir Lenkijos lietuviai, nors oficialiai šovinizmo ten "nėra".

Vargo veiklos gėlės

Kai Lietuva ir Suvalkų kraštas buvo Rusijos caro vergijoje, gyvenantieji ten mūsų tautiečiai nešė sunkų priespaudos jungą su visa Lietuva. Nežiūrint labai sunkių sąlygų, ūkininkai, vadovaujami veiklesnių tautiečių, nenuleido rankų.

Punske po gaisro 1868 m. išrinktas parapijos komitetas, vadovaujamas ūkininko A. Tumelio nutarė statyti mūrinę šventovę, kuri tais laikais kainavo jiems apie 96.000 rublių. Taip rašo Lenkijos "Aušroje" 1977 m. 3 nr. J. Vaina. Steigė kaime slaptas lietuviškas mokyklėles, stengdamiesi išlaikyti lietuvių kalbą ir papročius. Kiekviena lietuviška šeima buvo kartu ir lietuviška mokykla, šventovė ir maža tėvynė. Priespauda, vargas ir neturtas lietuvių Suvalkuose nenutautino.

Po II D. karo Lenkijos, ypač S u v a l k ų, lietuviai telkėsi į būrelius, mokė savo vaikus lietuvių kalbos, istorijos, pasakojo apie nepriklausomos Lietuvos gyvenimą, jos vargus ir laimėjimus. Labai sunkūs ir vargingi buvo pokariniai metai lietuviams. Lenkijoje oficialiai iki 1950 m. neegzistavo tautinės mažumos. Lenkija jautėsi esanti vienalytė tauta.

Dėl nesuprantamų priežasčių valdžios nuotaika pasikeitė. 1956 m. vyriausybė leido tautinėm mažumom steigti savo kultūrines organizacijas. Lietuviai, patyrę daug kančių ir skriaudų, labai atsargiai į tai žiūrėjo. Jie gerai atsiminė, kai 1922 m. vyrai išėję iš šventovės į šventorių dažnai vienas kitam sakydavo — "vyrai organizuokimės". Paraginimai iš lėto tapdavo realybe. Buvo steigiami kooperatyvai, chorai, vaidintojų būreliai, tautinių šokių vienetai, skaityklos. Visą tą lietuvišką veiklą lenkai vėliau likvidavo.

Šv. Kazimiero draugijos veikla

1927 m. Punske, Seinuose, Smalėnuose ir kitur plito Vilniuje įsteigtos Šv. Kazimiero Draugijos, vadovaujamos kun. Kristupo Čibiro, skyriai. Nors vardas buvo šventas, bet tas netrukdė visuomeninei ir kultūrinei veiklai. Iš tikrųjų draugijos tikslas ir buvo tautiškai auklėjamo pobūdžio. Kaimo parapijų skyriai jaunimo tarpe labai išpopuliarėjo. Skyriai įsigydavo vėliavas, nariai — skirtingas kepuraites. Organizuotai lankydavo kitų parapijų atlaidus ir įvairius minėjimus. Procesijose giedodavo lietuviškas giesmes. Rengdavo gegužines ir pasilinksminimus. Draugija globojo bei rėmė materialiai ir moraliai jaunimo veiklą. Jaunimas brendo tautiškai užsigrūdinęs prieš svetimą asimiliaciją.

Toji sėkminga lietuvių veikla erzino tuometinę Lenkijos valdžią. Vilniaus vaivados Bocianskio potvarkiu, draugijos veikla buvo nutraukta ir turtas konfiskuotas.

Štai vienas 1934 m. pavyzdys iš Vaičiuliskio skyriaus gaunamųjų ir išsiunčiamųjų raštų knygos. Aštuoni raštai gauti iš centro valdybos Vilniuje, 6 iš Suvalkų starostijos perspėjimai. Iš skyriaus išsiųsta: 7 centro valdybai į Vilnių, 6 Suvalkų starostijai — pasiaiškinimai, vienas policijos nuovadai, 46 apylinkės kaimams. Tai tik vienerių metų mažo skyriaus susirašinėjimas.

Tuo metu tame krašte gyveno tik vienas lietuvis, baigęs augštuosius mokslus, inžinierius agronomas Juozas Pajaujis. Jis organizavo ūkininkus. Jo pastangomis buvo įsteigta: Ožkiniuose — pieninė, kooperatyvas "Talka" — Punske, "Rūta" — Seinuose. Toji veikla buvo kito pobūdžio. Ji neatstojo Šv. Kazimiero Draugijos visuomeninės-kultūrinės veiklos.

Naujose sąlygose

Po ilgesnio svarstymo Lenkijos lietuviai, ypač Suvalkų trikampio, ryžosi jungtis į stipresnę veiklą. Nuo to laiko atgimė kultūrinės tradicijos. Punske atsirado skaitykla, vadovaujama Petro Rolovo. Padedant jo motinai Hoffnerienei, skaitykla išaugo iki kultūros namų lygio. 1956 m. rugsėjo mėnesį Punske buvo atidarytas bendro lavinimosi ciklus. Lapkričio viduryje iš Varšuvos atvyko magistras-miškininkas dr. Bronius Mickevičius ir paragino steigti, kitų tautinių mažumų pavyzdžiu, lietuvišką kultūrinę organizaciją. Sumanymas tapo realybe. Artimiausią sekmadienį buvo sukviestas Lietuvių kultūros namuose pasitarimas steigti Lietuvių Visuomeninę Kultūros Draugiją — LVKD. Steigėjais pasirašė: Juozas Degutis, Juozas Grigutis, Juozas Jakimavičius, Antanas Judickas, Viktoras Jankauskas, Juozas Maksimavičius, Bronius Mickevičius, Antanas Moliušis, Jonas Stoskeliūnas, Jonas Šliaužys, Juozas Vaina, Vincas Valinčius ir dar keli asmenys.

B. Mickevičius buvo įpareigotas paruošti draugijos įstatus ir įteikti juos Vidaus Reikalų Ministerijai ir apie tai paskelbti centriniuose laikraščiuose. J. Vainai, J. Stoskeliūnui, J. Maksimavičiui ir kitiems teko pavažinėti po kaimus ir atsiklausti tautiečių, ar jie pritaria draugijos steigimui. Trumpu laiku pasiekti 800 lietuvių pritarė su džiaugsmu. Buvo nutarta nuo 10 žmonių išrinkti po 1 atstovą į pirmąjį suvažiavimą. Atstovų tuo laiku buvo 83.

Netrukus pradėjo plaukti gausūs laiškai į Punską iš daugelio Lenkijos miestų — ne tik iš lietuvių, bet ir iš lenkų. Į suvažiavimą savo atstovus atsiuntė: Stettinas, Slupskas, Gdanskas, Vroclavas, Lodzė ir Varšuva. Iš kitų vietovių pavieniai tautiečiai atvyko į suvažiavimą.

Steigiamasis suvažiavimas

Kai LVKD įstatai buvo patvirtinti, Br. Mickevičius kreipėsi į ministeriją, kad ji paskirtų lėšų pirmajam draugijos suvažiavimui. Lenkijos valdžia šiam reikalui paskyrė 50.000 zlotų. Suvažiavimas buvo numatytas Punske 1957 m. kovo 30-31 d.d.

Tuo metu į Punską dar nebuvo lengvas įvažiavimas — nebuvo gero kelio. Nebuvo nei viešbučio, nei valgyklos, nei elektros. O delegatams reikėjo parūpinti nakvynes, maistą ir priėmimus. Prie to prisidėjo apylinkių kaimų gyventojai — padėjo rengėjams priimti suvažiavimo dalyvius.

Delegatų keliones apmokėjo organizacinis komitetas. Išlaidų susidarė apie 8000 zlotų. Likusi suma buvo panaudota draugijos veiklai.

Į steigiamąjį suvažiavimą buvo pakviesti valdžios ir tautinių mažumų atstovai. Politiniu atžvilgiu suvažiavimo rengėjų padėtis buvo labai nepatogi. Jie turėjo laikytis labai neutralios politikos, nes gyvena Lenkijoje ir yra jos piliečiai. Į suvažiavimą nebuvo pakviesti nei Sov. Sąjungos, nei Lietuvos atstovai. Be to, reikia pabrėžti, kad LVKD nėra politinė organizacija.

Suvažiavime pranešimai ir visa eiga vyko lietuvių kalba augštųjų valstybės pareigūnų akivaizdoje. Suvažiavimas paliko lietuviams ir lenkams gilų įspūdį. Jame būta ir labai drąsių pasisakymų.

Suvažiavimą pradėjo Juozas Vaina. Pirmininkavo Juozas Maksimavičius, sekretoriavo Jonas Šliaužys ir Antanas Valinčius. Svarbesni pranešimai buvo verčiami į lenkų kalbą. Į centro valdybą buvo išrinkti: pirm. Juozas Maksimavičius, vicepirmininkais Juozas Jakimavičius ir Juozas Vaina, sekr. Jonas Stoskeliūnas, ižd. Vincas Valinčius.

Draugijos pastangomis Lenkijos valdžia į Punską pravedė akmenimis grįstą kelią ir 1959 m. įvedė elektros šviesą. Perleido lietuviams naujas mokyklai patalpas. Su tuo reikšmingu Lenkijos lietuvių suvažiavimu ir įsteigimu LVKD pradėtas naujas lapas Lenkijos lietuvių istorijoje, lapas, rašytas prakaitu ir aukso raidėm.

Dariaus ir Girėno paminklo globa

Lenkijos lietuviai ne tik rūpinasi mūsų didvyrių lakūnų paminklo globa, jie tragiškos mirties metinių proga suvažiuoja į Pščelnikio kaimą, Mysliborž valsčiuje, prie lakūnų paminklo. Ten Ščecino LVKD skyriaus valdybos narių yra rengiami iškilmingi žuvusiųjų mūsų lakūnų minėjimai.

1981 m. iškilmingą minėjimą-pagerbimą liepos 19 d. pradėjo Jonas Zelepienis, skyriaus pirmininkas. Į minėjimą buvo atvykę tautiečiai iš Varšuvos, Vroclavo, Bydgoščiaus, Punsko, Seinų, Suvalkų ir net iš Kanados. Taip pat į minėjimą buvo atvykęs nemažas skaičius Lenkijos valdžios atstovų.

Lietuvių tautos kultūros paminklų Lenkijoje apsaugos komisijos sekretorius Antanas Suračius lenkų kalba smulkiai papasakojo atvykusiems apie Stepo Dariaus ir Stasio Girėno žygį ir išreiškė padėką valdžios atstovams bei vyr. girininkui P. Nivinskiui, kuris tiesiogiai paminklą prižiūri ir globoja.

Pabaigai buvo išreikštas lietuvių pageidavimas, kad 1983 m. tragedijos 50-mečio iškilmės būtų daug platesnio ir iškilmingesnio masto. Pagerbimo sąskrydis buvo baigtas menine Punsko jaunimo dalimi.

Paminklo restauravimo fonde 1981 m. buvo apie 200.000 zlotų. Oficialus atnaujinto paminklo atidarymas numatytas 1983 m. liepos mėnesį. Tai Lenkijos lietuvių ilgametis rūpestis. Paminklo atnaujinimui aukojo iki šiol šie LVKD skyriai: Aradnikai, Burbiškės, Didžiuliai, Dušnyca, Peleliai, Rakelija, Ramoniškės, Rimkežerai, Seinai, Šlynakiemis, Sankurai, Suvalkai, Vaitakiemis, Žagariai ir kiti. Lenkijos lietuvių atliekami darbai ir jų rūpesčiai yra reikšmingi Lietuvos istorijai. (Bus daugiau)

Krašto valdybos padėka

KLB krašto valdyba nuoširdžiai d ė k o j a aukojusiems Bendruomenės veiklai. Kvitai pajamų mokesčiui išduodami aukojusiems daugiau kaip $10. Reikia nurodyti pilnus ir aiškiai parašytus adresus. Aukas galite siųsti KLB iždininkui sekančiu adresu: J. Krištolaitis, P. O. Box 446, Waterdown, Ont. L0R 2H0.

Dėkojame Staynerio-Wasagos lietuviams, ypač vadovams, už $100.00 surinktus Vasario 16-tos minėjime. Aukojo šie asmenys: A. Sekonis — $48.00; po $10.00 — V. Apanavičius, V. Geras, P. Čičinis; po $5.00 — Ig. Pakarna, V. Kryžinauskas, F. Noreika; $3.00 — B. Rakauskas; $2.00 — P. Kairys, p. Jonelienė.

KLB krašto valdyba dėkoja KLK Moterų Dr-jos Delhi skyriaus valdybai už $50.00 auką.

KLB iždininkas

Pianino technikas
A. BRIČKUS
gali sutvarkyti jūsų turimus pianinus, pagelbėti juos perkant arba parduodant. Skambinti
255-9924

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(prieš Lietuvių Namus)
Telefonas 535-6252
Greitas patarnavimas, neaugštos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

Toronto tautybių savaitės Karavano "Vilniaus" paviljono karalaitė RASA RIMKUTĖ, laimėjusi antrą vietą iš 44 paviljonų karalaičių. Nuotraukoje ji stovi šalia dail. Dagio skulptūrų "Vilniaus" paviljone Nuotr. St. Dabkaus

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

MUZĖJAUS SUKAKTIS

Telšių kraštotyros muzėjaus penkiasdešimtmečio sukaktis paminėta birželio 12 d., dalyvaujant telšiečiams, gausiems muzėjaus bičiuliams iš įvairių Lietuvos miestų. Oficialioji minėjimo dalis įvyko augštojoje salėje, kur kabo K. Rusecko, P. Smuglevičiaus bei kitų praėjusių šimtmečių V. Europos dailininkų kūriniai. Muzėjus dabar turi apie 31.000 įvairių rodinių, kurių skaičiun nėra įtrauktos archyvo stalčiuose saugomos senos bylos. Ten yra ir Telšių apskrities mokytojų raštas, pasiųstas 1923 m. gruodžio 29 d. švietimo ministerijai, siūlantis įsteigti muzėjų Telšiuose. 1925 m. pradžioje Telšių seminarijos direktorius J. Gedminas storame sąsiuvinyje "Žemaičių muzėjus prie Telšių mokytojų seminarijos" įrašė pirmuosius gautus rodinius. Jie buvo atiduoti žemaičių senovės mėgėjų draugijai "Alka", kai mokytojų seminarija persikėlė Plungėn. "Alka" muzėjų atidarė 1932 m. Birutės gatvėje išnuomotuose dviejuose kambariuose. 1937 m. buvo surinkta 5.108 litai aukų naujam muzėjaus pastatui. Jo projektą paruošė architektas Steponas Stulginskis, statyba rūpinosi direktorius Pranas Genys. Visą savo gyvenimą muzėjui paaukojo Vitas Valatka (1927-77), archeologas, didelis istorijos žinovas. Archeologijos skyrius, turintis 3.666 rodinius, yra didžiausias visoje Lietuvoje. Ilgus metus muzėjuje dirbo kraštotyros entuziastai — B. Švėgždavičius, P. Snarskis, A. Nezabitauskas, nuo 1948 m. tebedirba P. Duoplys. 1967 m. prie Masčio ežero pradėtas steigti buitinis muzėjaus skyrius 15 ha plote po atviru dangumi. Jin jau atgabenta 16 pastatų iš Žemaitijos kaimų. Šiuos duomenis pateikia Stepas Kairys "Gimtojo Krašto" 25 nr.

PRAEITIS IR DABARTIS

Daugiau duomenų apie Telšių kraštotyros muzėjų duoda Zeferinas Jonutis "Tiesos" 131 nr. Jį ypač sudomino lauke prie įėjimo muzėjun pastatyta sena švedų patranka, naudota Šiaurės kare 1702-1710 m., iškelta iš Masčio ežero dugno, kur ją surado telšiečiai, jieškodami švedų prisigrobto aukso. Muzėjaus salėse išstatyta apie 4.000 rodinių, kiti laikomi saugyklose. Lankytoją sudomina pirmasis muzėjaus rodinys — nežinomo žemaičio išdrožtas liežuvį rodantis velniukas. Tokių medžio drožinių, audėjėlių darbų yra daug saugyklose. Netrūksta jose ir spausdintų bei rašytų rodinių, laukiančių nuodugnaus tyrinėjimo. Z. Jonutis iš gilesnės senovės peršoka į artimesnę praeitį: vienintelę visoje Lietuvoje išlikusią urną, kuri 1940 m. buvo panaudota farsiškuose "liaudies seimo rinkimuose", atnešusiuose sovietinę vergiją Lietuvai. Ji esanti sukalta iš eglės lentų, raudonai nudažyta. Nejučiomis kyla klausimas, kodėl teišliko ta vienintelė urna, jeigu tie rinkimai, pagal kompartinę propagandą, buvo taip populiarūs? Matyt, visas urnas sulaužė ir sudegino lietuvių tauta, nenorėjusi nė galvoti apie Lietuvos įjungimą į Sovietų Sąjungą. Netolimai praeičiai, susietai su Maskva, tarnauja ir muzėjuje rengiamos teminės parodos. Z. Jonučio teigimu, tos parodos buvo skirtos Justui Paleckui, Mečislovui Gedvilui bei kitiems komunistų partijos veikėjams. Tai yra liūdnoji penkiasdešimtmetį švenčiančio muzėjaus pusė, kurios neįmanoma išvengti. Muzėjui vadovauja direktorius Jonas Andriusevičius, vyr. moksline bendradarbe darbuojasi Laimutė Valatkienė, saugyklų vadove — Elvyra Spudytė. Muzėjų ir šešis jo skyrius kasmet aplanko apie 66.000 žmonių. Muzėjus kasmet pasipildo tūkstančiu naujų rodinių, tūkstančiu padidėja ir gyventojų skaičius Telšiuose.

DIRBTINIS MARMORAS

Anykščių statybinių medžiagų įmonė iš cemento ir kvarcinio smėlio pradėjo gaminti dirbtinį marmorą. Savo išvaizda jis niekuo nesiskiria nuo natūralaus, tačiau kainuoja žymiai pigiau. Dirbtinio marmoro technologiją sukūrė įmonės specialistai. Juo dabar bus papuošiami visuomeniniai pastatai.

VANDENS AUKOS

Spauda, artėjant vasaros sezonui, kasmet prabyla apie gausėjančias vandens nelaimes. "Komjaunimo Tiesos" liepos 2 d. laidoje šia tema prašneko korespondentas Jonas Litvinavičius, pasinaudodamas net Skęstančių Gelbėjimo Draugijos pateiktais duomenimis. 1980 m. Lietuvoje nuskendo 436 žmonės (85 vaikai, 351 suaugęs), 1981 m. — 539 žmonės (132 vaikai, 407 suaugusieji). Per pirmą 1982 m. pusmetį skenduolių buvo 197 (58 vaikai, 139 suaugę. Vien tik birželio mėnesį vanduo šiemet pasiglemžė 80 gyvybių. Statistika liudija, kad daugiausia nuskęsta nemokančių plaukti. Tokių 1980 m. žuvo 327, o 1981 m. — 410. Antroji nuskendimo priežastis — girtavimas. 1980 m. nuskendo 271 neblaivus žmogus, 1981 m. — 162.

LIETUVOS KELIAI

"Valstiečių Laikraščio" 75 nr. apie Lietuvos kelius prašneko automobilių transporto ir plentų ministeris J. Černikovas: "Per pastaruosius du penkmečius modernių kelių nutiesta nemažai. Tai automagistralės Vilnius-Kaunas, Vilnius-Ukmergė, Kaunas-Raseiniai. Rekonstruoti keliai Vilnius-Pabradė, Panevėžys-Šiauliai, Kaunas-Jurbarkas, Utena-Zarasai . . ." Dešimtajame penkmetyje buvo nutiesti apvažiavimai apie Ukmergę, Šeduvą, Raseinius, Kėdainius, Širvintas, Ariogalą, Gargždus, Pasvalį. Esą dabar jau yra 70 kelių sankryžų, kur keliai susitinka skirtinguose lygiuose. Yra 200 km pėsčiųjų ir dviratininkų takelių, 4.561 autobusų sustojimo aikštelė pakelėse. Kelio ženklų gamyba rūpinasi Pilviškiuose įsteigta įmonė.

V. Kst.

Simon's TRAVEL

KVIEČIAME KELIAUTI KARTU 1982

13 DIENŲ SU GIMINĖM!!!

rugpjūčio 12-26 — gruodžio 20 –
rugsėjo 2-16 — sausio 3

SAVAITEI Į LIETUVĄ

rugsėjo 9-16 — rugsėjo 30-spalio 7

Visas grupes lydi savininkai arba patyrę palydovai.

- *Sutvarkome iškvietimus vizitui į Lietuvą ir iš Lietuvos.*
- *Nuperkame Lietuvoje giminėms kooperatinius butus, automobilius bei kitus pageidaujamus daiktus.*
- *Sąžiningai tarpininkaujame, tvarkant palikimus giminėms Lietuvoje.*

Smulkesnių žinių teiraukitės:

Toronto tel. (416) 537-3060 arba 532-8772
Montrealis — (514) 669-8834 — L. Stankevičius
Čikaga — (312) 496-8406 — V. Ramonis
Los Angeles — (213) 660-6600 — J. Petronis
— (213) 664-0791 namų

2385 Dundas St. W., Toronto, Ont. M6P 1X2 Canada
TELEX 06-986766 TOR

(Kelionių biuro registracijos numeris — 1835961)

Prelatą J. KUČINGĮ jo kunigystės 45-rių metų sukakties proga sveikina buvusi operos solistė VINCĖ JONUŠKAITĖ-ZAUNIENĖ 1982.VI.6 Los Angeles mieste
Nuotr. V. Fledžinsko

HAMILTON, ONT

LIETUVIŲ PENSININKŲ NAMŲ statybos reikalai žengia į priekį. Valdyba dažnai posėdžiauja. CMHC jau priėmė, pagal jų nustatytą reikalavimą, pastato projektą ir paskyrė pirminėms išlaidoms padengti $41.220. Artimiausioje ateityje bus jieškomas statybos rangovas.

Pensininkų dainos vienetas, pakviestas visų Hamiltono pensininkų klubų unijos, sėkmingai atliko programą per pensininkų savaitę š. m. birželio 26 d. East Gate Mall. Jis padainavo keliolika lietuviškų liaudies dainų. Vadovavo A. Juozapavičius, akompanavo D. Deksnytė-Powell, o į anglų kalbą dainų turinį vertė ir pranešinėjo V. Stanevičienė.

Be to, dainos vienetas dainavo lietuviškas liaudies dainas per tautybių dienas Gage Parke lietuvių skyriuje liepos 4 d.

Liepos 10 d. dainininkai suruošė sezono užbaigimo pobūvį, pakviesdami į svečius: vadovą, klubo valdybą ir visų dalyvių šeimų narius. Atliko ir specialiai paruoštą trumpą programėlę.

Liepos 18 d., SLA kuopos pakviesti, dainuos kasmet ruošiamoje tradicinėje gegužinėje Padolskio sodyboje. **Klubo narys**

A. a. KOTRYNAI E. GIEDRAITIENEI mirus, draugai bei pažįstami savo aukas skyrė Kanados Lietuvių Fondui: po $25 — Dofasco Safety Deprt., A. Z. Pulianauskai, S. S. Rakščiai, Z. P. Sakalai, K. P. B.; po $20 — G. P. Breichmanai, J. Klypas, N. Navickienė, O. F. Pajarskai, p. p. Pusdešriai, S. J. Pyragiai; po $15 — J. Didžbaliai, L. K. Meškauskai, R. J. Pleiniai, p. p. Pargauskai; po $10 — S. A. Aušrotai, D. L. Gutauskai, M. Juodis, R. J. Jurgučiai, Z. Čečkauskas, A. J. Deksniai, A. V. Kėžinaičiai, A. J. Žukauskai, M. A. Trumpickai, A. V. Kvedarai, G. J. Krištolaičiai, p. p. Mažulaičiai, J. M. Repečkos; po $5 — V. Agurkiai, J. Z. Didžbaliai. **KLF**

KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA" baigė birželio mėn. su $14.595.679 balansu, padarydamas šiais metais pelno $64.417. Kitos balanso pozicijos: narių šėrai — $10.120, čekių sąskaitos — $726.810, taupomosios sąskaitos — $5.303.093, terminuoti indėliai 1 m. — $3.187.000, term. indėliai 90 d. — $1.853.000, registruotas pensijų taupymo planas — $3.016.886. Nariams išskolinta asmeninių paskolų $655.517 ir nekilnojamo turto — $9.403.201. Nariams už pusę metų prirašyta palūkanų už įvairius indėlius — $587.464 arba 83,5% nuo visų gautų pajamų, kai raštinės, tarnautojų ir kitos išlaidos sudarė 10,3% nuo visų gautų pajamų. Narių pinigai yra apdrausti ne tik gyvybės drauda iki $2.000 dydžio, bet ir visos sumos dydžiui betkokios nelaimės atveju, bankroto, likvidacijos, apiplėšimo. Šis draudimas yra privalomas visoms kredito unijoms. Jos yra apsidraudusios Ontario valdžios kontroliuojamoje bendrovėje Ontario Share & Deposit Insce. Corp.

Kredito komisija leido išduoti naujų paskolų per gegužės mėn. $127.600 ir birželio mėn. — $85.500. Nuosavybių kainoms krintant ir esant nepastoviai ekonominei situacijai, valdyba sumažino išduodamas paskolas ant nekilnojamo turto nuo 75% turto vertės iki 65% turto vertės.

Birželio mėnesį mirė šie nariai: Valerija Vindašienė — birželio 7 d., Albinas Giriūnas — birželio 9 d., Vytautas Stankevičius — birželio 17 d., Kotryna Giedraitienė — birželio 20 d. Dabar "Talka" turi 2025 narius ir 483 skolininkus.

"Talkos" valdyba turėjo mėnesinį posėdį liepos 8 d., kuriame nutarė įvesti nariams naujus patarnavimus. Įvedama, kaip ir bankuose, kasdien apskaičiuojama taupymo sąskaita (Daily Interest Savings), kurios priskaičiuoti nuošimčiai bus nariams prirašomi į tas sąskaitas kiekvieną mėnesį. Šioje taupymo sąskaitoje laikomi pinigai neturės gyvybės draudimo iki $2.000 sumos. Nemokamas gyvybės draudimas galios tik normalioje taupymo sąskaitoje laikomiems pinigams. Ši kasdien apskaičiuojama taupymo sąskaita nariams pradėjo veikti nuo š. m. liepos 12 d. ir už ją bus pradžioje mokama 12,75%. Vėliau už ją mokėjimai priklausys nuo rinkos kainų ir bus keičiami pagal reikalą.

Kita naujovė, kurią valdyba įvedė, tai kaikurių skolininkų seniai lauktas savaitinis nekilnojamo turto paskolų mokėjimas (weekly mortgages). Šis patarnavimas įvedamas nuo š. m. rugpjūčio 1 d. Nariai skolininkai, norintieji apmokėti kas savaitę mortgičių paskolas, turės laikyti pakankami pinigų savo čekių ar taupymo sąskaitose, iš kurių automatiškai per skaitytuvą bus daromi pervedimai. Prie kasos langelio pinigai už šias paskolas nebus priimami, todėl nariai iš anksto turės apsispręsti ir turėti tam tikslui pinigų savo sąskaitoje. Smulkenes informacijas apie šį patarnavimą suinteresuoti nariai gaus raštinėje darbo valandomis.

Valdyba, prisitaikydama prie rinkos sąlygų, padarė pakeitimus, pakeldama palūkanas už indėlius, o taip pat ir už paskolas. Nuo liepos 1 d. bus mokama už čekių sąskaitas su nemokamu čekių rašymu 6%, už taupymo sąskaitas su nemokamu gyvybės draudimu iki $2.000 — 12%, už kasdien apskaičiuojamą taupymo sąskaitą be gyvybės draudimo — 12,75%, už terminuotus indėlius 1 m. — 15,5%, 3 m. — 13%, term. indėlius 90 dienų — 15,5%, už registruotų pensijų taupymo planą — 13,5%. Už asmenines paskolas bus imama 21% ir nekilnojamo turto — 19%.

"Talkos" raštinė liepos ir rugpjūčio mėnesį šeštadieniais bus uždaryta.

Stasys Dalius

Oakville, Ontario

KANADOS LIETUVIŲ FONDAS neteko darbštaus ir pareigingo įgaliotinio a. a. Mykolo Ramanausko. Jo atminimui artimieji draugai, Fondo valdyba bei tarybos nariai aukojo: $25 — M. Šenferienė; po $20 — O. A. Krakaičiai, H. Lapas; po $15 — V. Anysienė, E. Čuplinskas; po $10 — A. Bumbulis, I. V. Mačikūnas, M. D. Krivickai, dr. A. Pacevičius, K. Lukošius; po $5 — K. Daunys, M. Jonušaitis, L. Tamošauskas.

KLF

London, Ontario

PATIKSLINIMAS. "TŽ" 28 nr. Kanados Lietuvių Fondo leidinio komisija pranešė, kad Kanados Lietuvių Fondo leidinį-albumą Hamiltone ir Londone, Ont., galima gauti pas Fondo įgaliotinį J. Bersėną. Maloniai prašau paskelbti, kad prieš trejus metus esu persikėlęs gyventi į Hamiltoną. Kanados Lietuvių Fondo taryba įgaliotiniais Londone, Ont., paskyrė Kristiną Petrauskaitę ir J. Butkų, jn., abu gyvenančius Londone, Ont. Minėtas Fondo leidinys-albumas artimiausiu laiku bus pristatytas Kristinai Petrauskaitei Londone, Ont., 394 Piccadilly St. ir pas ją bus galima nusipirkti.

J. Bersėnas

Stayner, Ontario

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkoju visiems savo kaimynams, giminėms ir draugams, lankiusiems mane Collingwoodo ligoninėje ilgos ligos metu. Ačiū visiems už aplankymą, atneštas bei atsiųstas gėles bei dovanas, už nuoširdžius linkėjimus žodžiu ir raštu. Nuoširdus ačiū p.p. Dambarams ir kunigui P. Diliui, aplankiusiems mane namuose.

Labai ačiū Staynerio, Wasagos ir apylinkių lietuviams už pasveikinimą manęs Motinos Dienos proga. Taip pat dėkoju Toronto evangelikių moterų rateliui už atsiųstas gėles.

Ypatingą padėką reiškiu savo brangiam vyrui Edvinui, kuris taip kantriai ir su meile lankė bei rūpinosi mano sveikata. Be jo tokio nuoširdaus rūpestingumo nežinau ar būčiau galėjusi tiek sustiprėti. Tikiu, kad su Dievo, daktarų ir savo vyro pagalba vėl atgausiu savo sveikatą.

Jums visiems labai dėkinga —

Agutė Heikienė

T. FONDUI AUKŲ SĄRAŠO PAPILDYMAS. Po $20 aukojo: U. Opanavičius, I. O. Macijauskai, I. Pakarna ir J. Petkevičius.

TF įgaliotinis

RITA RUDAITYTĖ, dirbanti Kanados parlamento nario J. Flis įstaigoje, vadovauja pramoginei vyresniųjų piliečių programai High Parke Toronte
Nuotr. St. Dabkaus

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje
įsikūręs nuosavuose namuose —
Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas
830 Main Street E., tel. 544-7125 L8M 1L6 — **TALKA**

DARBO VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais nuo 10 v.r. iki 5 v.p.p., trečiadieniais nuo 10 iki 1 v. p.p., penktadieniais nuo 10 v.r. iki 7 v.v., šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 12 v.r. Liepos-rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta.

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda.
Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.

MOKAME UŽ:
depositus (P.C.A.) 6%
santaupas 12%
kasdienines palūkanas už santaupas 12¾%
term. depoz. 1 m. 15½%
term. depoz. 3 m. 13%
reg. pensijų fondo 13½%
90 dienų depozitus 15½%
IMAME UŽ:
nekiln. turto pask. 19%
asmeninės paskolas 21%

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

JAV Lietuvių Kunigų Vienybės 74-tasis seimas rugpjūčio 4-5 d.d. įvyks Klevelande, "Harley House" viešbutyje. Jis bus pradėtas registracija ir koncelebracinėmis Mišiomis. Yra numatytos svarstybos Lietuviškos Parapijos Metų klausimais, bus aptarti planai šv. Kazimiero 500 metų mirties sukakties minėjimui 1984 m. Vienybės seimo užbaiga bus susieta su tame pačiame viešbutyje atidaromu Lietuvos vyčių seimu vieneriomis koncelebracinėmis Mišiomis Nuolatinės Dievo Motinos Pagalbos parapijos šventovėje, kur žada dalyvauti ir Klevelando vysk. Pilla.

Hot Springs, Ark., gyvenantys lietuviai įsigijo lietuvišką skyrių Crestview Memorial Park kapinėse. Gegužės 30 d. jame buvo pašventintas bendras paminklas, kurio projektą sukūrė J. Kiburas. Pašventinimo iškilmėmis rūpinosi lietuvių kapinių komiteto pirm. T. Dambrauskas. Pirmiausia jis padėkojo kapinių bendrovei už sutikimą įsteigti lietuvišką skyrių, kuriame bus laidojami tik lietuvių kilmės asmenys. Paminklu bus įamžintas Lietuvos vardas, primenant praeiviams tą tolimą šalį prie Baltijos krantų, kuri dabar kenčia sovietinę priespaudą. Juo taipgi bus prisiminti čia palaidoti lietuviai, aukos Sibire, žuvusieji kovotojai. Šventinimo apeigas atliko kun. P. Patlaba ir kun. J. Burkus. Šiai progai skirtą jautrų žodį tarė kun. P. Patlaba, paprašęs Lietuvių Moterų Seklyčios giesmininkes, vadovaujamas L. Gudelienės, sugiedoti "Marija, Marija". Buvo perskaitytas paminklo pašventinimo aktas, kurio originalas yra paminklo pamatuose. Visų lietuviškų organizacijų vardu paminklas buvo papuoštas bendru vainiku. Jį atnešė LB apylinkės pirm. V. Artmonas ir ALTos skyriaus pirm. P. Maldeikis, lydimi Lietuvių Katalikų Bendrijos pirm. P. Balčiūno, Lietuvių Moterų Seklyčios atstovės L. Kazienės, BALFo įgaliotinio V. Tamošaičio, LASo skyriaus pirm. A. Bertulio. Sugiedojus JAV ir Lietuvos himnus, iškilmę užbaigė antruoju himnu tapusi "Lietuva brangi".

Brazilija

Šeštoji kultūrinė ateivių paroda Sao Paulo mieste, Ibirapueros Bienal rūmuose, trukusi beveik devynias dienas, pasibaigė birželio 13 d. Parodoje dalyvavo 38 tautybės iš keturių pasaulio žemynų. Kiekviena grupė turėjo savo tautodailės skyrių, tautinių patiekalų ir gėrimų. Lietuvių skyriuje jaunimas labiausiai domėjosi saldumynais, o vyresnioji karta — krupniku, kuris kitataučiams yra beveik nežinomas. Jį labai seniai Sao Paulo mieste gamino Feliksas Čemarka, turėjęs šiam tikslui skirtą įmonę. Dabargi krupniko pagaminama privačiomis pastangomis svečiams pavaišinti. Paskutinę dieną buvo surengtas įvairių tautybių koncertas. Lietuviams atstovavo "Rūtelės" ansamblis, pašokęs kelis tautinius šokius. Šokėjus akordeonu palydėjo E. Sverzutas, programą aiškino F. Bacevičius. Kandidačių į grožio karalaitės eilėse buvo ir Irena Petraitytė. Karalaitės vardas teko ispanų atstovei. Kultūrinės parodos organizatorius plk. S. Barcellos pakvietė Mariją Remenčienę apvainikuoti tą karalaitę. Pasak jo, M. Remenčienė yra visų laikų karalienė, geriausiai tinkanti šiomis pareigomis. Į parodas ji įsijungė dar tais laikais, kai veikė Lietuvos konsulatas. Kultūrinėse ateivių parodose ji pasižymi savo meniškais audiniais. Lietuviškas juostas austi yra išmokiusi savo marčias ir net vaikaites. Lietuvių skyriuje šiemet lankytojus bene labiausiai domino padidintos nuotraukos, ypač turinčios įrašą "Lietuviai Sibire", žemėlapiai su paženklinta Lietuva, po pasaulį išblaškytais lietuviais, gintaro dirbiniai, tautiniais drabužiais aprengti manekenai, merginos kraičio skrynia. Organizaciniais bei finansiniais skyriaus reikalais rūpinosi Brazilijos LB krašto valdyba su savo pirm. J. Tatarūnu.

Australija

Australijos lietuviai stengiasi, kad tikintiesiems Klaipėdoje būtų grąžinta ten pastatyta Marijos Taikos Karalienės šventovė, paversta Vilniaus filharmonijos koncertų sale. Šiuo reikalu 500 asmenų Melburne pasirašė peticiją Australijos vyriausybei ir ją įteikė senatoriui A. Lewisui. Peticija š. m. kovo 25 d. buvo atspausdinta oficialime Australijos parlamento leidinyje. Atsakymas į ją gautas š. m. gegužės 20 d. iš užsienio reikalų ministerės pareigas einančios M. Guilfoyle. Ji praneša, kad Australijos vyriausybė kiekviena proga painformuoja Sovietų Sąjungą apie savo gyventojų susirūpinimą dėl ten vykstančių pilietinių bei religinių žmogaus teisių pažeidimų. Šios politikos bus laikomasi ir toliau. M. Guilfoyle reiškia viltį, kad bus susilaukta teigiamos Sovietų Sąjungos vyriausybės reakcijos. Iš tikrųjų tos išniekintos šventovės išlaisvinimo klausimą jau pernai iškėlė Tasmanijos lietuviai. Jų pastangų dėka Tasmanijos Tikinčiųjų Bendrijų taryba 1981 m. birželio 17 d. pasiuntė raštą Sovietų Sąjungos ambasadai Kanberoje, skirtą tos šalies vyriausybei. Tai buvo prašymas šventovės pastatą grąžinti tikinčiųjų reikalams. Atsiliepė tik konsulinio skyriaus sekr. M. Šurgalinas. Pasak jo, šį pastatą Vilniaus filharmonija yra gavusi jau beveik prieš 20 metų atitinkamų sovietinės Lietuvos respublikos institucijų sprendimu. Esą Klaipėdos katalikai savo reikalams turi kitą šventovę. Bendrijų tarybai skirtą atsakymą užbaigia M. Šurgalino pastaba: "Tikiuosi, kad ši informacija bus perduota lietuviams katalikams Tasmanijoje." Deja, šis atsakymas tėra išsisukinėjimas — senoji šventovė yra mažytė, reikalinga remonto. Naujoji šventovė buvo pastatyta tikinčiųjų aukomis ir sovietinės valdžios atimta.

Britanija

DB Lietuvių Sąjungos Skotijos skyriaus metinis narių susirinkimas įvyko birželio 20 d. K. Savonis, šiam skyriui atstovavęs DBLS suvažiavime Londone, apibūdino centro valdybos pranešimus, skyrių atstovų pasisakymus. Skotijos skyriaus nariai pritarė centro valdybos veiklai ir jai pareiškė savo pasitikėjimą. Naujos skyriaus valdybos buvo nutarta nerinkti, bet tolimesniam darbui palikti senąją valdybą: pirm. J. Bliūdžių, vicepirm. J. Miskevičių, sekr. Z. Sledziauską, ižd. K. Savonį. DBLS Skotijos skyrius įsipareigojo remti čia veikiančias lietuviškas organizacijas. Visi džiaugėsi, kad Skotijos lietuviai turi lituanistinę mokyklėlę, vadovaujamą K. Savonio. Joje lietuvių kalbos mokosi jaunimas ir suaugusieji. Tautinių šokių grupei vadovauja K. Rugienienė, Šv. Cecilijos chorui — muz. P. Dzidolikas. Veikia ir Lietuvių Klubas, kuriam vadovauja J. Bliūdžius. Klubo reikalai taip pagerėjo, kad dabar bus galima padidinti turimą pastatą. Planai jau paruošti.

Bendrą išvežtųjų Sibiran prisiminimą Boltone birželio 12 d. surengė Boltono baltiečių komitetas. Prie žuvusiems kariams skirto paminklo miesto centre buvo padėtas didelis gėlių vainikas, papuoštas tautinėmis lietuvių, latvių ir estų spalvomis. Baltiečių jaunimas buvo pasipuošęs tautiniais drabužiais, apsirengęs skautų uniformomis. Visi susirinko Boltono latvių klube, kur pagrindiniu kalbėtoju buvo pakviestas estas P. Luukas. Oficialiai daliai pasibaigus, prasidėjo kuklios vaišės.

Lenkija

Vienkartinės lietuviškos pamaldos Seinų bazilikoje buvo leistos gegužės 1, šeštadienį, 11 v. Jos buvo skirtos mirusio Lenkijos primo kardinolo S. Višinskio mirties metinėms. Mišias užprašė vietiniai lietuviai pas vysk. M. Sasinovskį. Reikėjo gauti jo leidimą, nes lietuviškų pamaldų bazilikon nesutiko įsileisti klebonas S. Rogovskis. Vysk. M. Sasinovskiui šį kartą buvo nepatogu atmesti lietuvių prašymą, kai pamaldos liečia kardinolo S. Višinskio prisiminimą. Mišias laikė vietinis vikaras, lenkas, mokantis skaityti lietuviškai.

Seinų krašto lietuviai šią vasarą paminės Seinų vysk. Antano Baranausko 80-tąsias mirties metines. Šia progra vysk. M. Sasinovskis vėl bus paprašytas leidimo lietuviškoms pamaldoms Seinų bazilikoje. Vysk. A. Baranauskas, "Anykščių šilelio" autorius, bus prisimintas ir specialia kultūrine programa. Laiške iš Seinų pabrėžiama, kad pamaldoms bazilikoje teko pasirinkti šeštadienį, nes sekmadieniui sutikimo nebuvo galima gauti.

Prie lūžusio ąžuolo rymant

Prisimenant plataus masto veikėją dr. Domą Jasaitį, mirusį prieš penkerius metus

A. J. KASULAITIS

Paskutinį dr. D. Jasaičio laišką gavau 1976 m. Kalėdose. Kaip paprastai, asmeninių reikalų ten buvo maža. Jame jis kėlė įvairius VLIKo klausimus, sielojosi dėl katalikų politinio susiskaldymo, rūpinosi įvairiomis nuotaikomis ir netikrumais ateitininkijoje. Pakartotinai kėlė reikalą rašyti monografiją apie krikščioniškąją demokratiją Lietuvoje, Lietuvos Krikščionių Demokratų Partiją, abiejų reikšmę tautos ir valstybės gyvenime. Rašė apie 1977 m. liepos mėn. turėsiančią prasidėti Belgrade konferenciją, rūpinosi, kur bus sudarytas-išrinktas Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjungos centro komitetas ir kas jame dalyvaus. Deja, dr. D. Jasaitis už pusmečio, t.y. 1977 m. birželio 5 d. mirė.

Buvau ilgametis Velionies gerbėjas. Buvome vienminčiai — abu krikščionys demokratai, abu ateitininkai, taip pat bendradarbiai. Velionis buvo šviesi, kūrybinga, įdomi asmenybė. Bene būdingiausias jo asmenybės bruožas ar tik nebus jo atvirumas žmogui ir tautai.

Biografinės žinios

Dr. D. Jasaitis buvo sūduvis. Gimė 1898 m. rugpjūčio 18 d. Stanaičių k., Garliavos vlsč., Kauno aps. Karo audrų nublokštas į Voronežą, 1917 m. baigė Martyno Yčo gimnaziją. Medicinos studijas pradėjo Kijevo ir 1923 m. baigė Berlyno universitete. Dvejus metus specializavosi Paryžiuje. 1925 m. grįžęs į Lietuvą — Šiaulius visa jaunatvės energija ir entuziazmu pasinėrė į profesinį ir visuomeninį darbą. Gydė, mokytojavo, kūrė ir statė ligonines, pirmininkavo profesinėms ir sveikatos organizacijoms: Šiaulių medicinos draugijai, draugijai kovai su džiova, Vilties draugijai moksleiviams šelpti, Rotary klubui, savitarpinei pagalbai. Buvo ir eilės kitų organizacijų valdybos narių.

Ateitininkas nuo 1911 m. Taigi vienas pirmūnų. Jau nepriklausomos Lietuvos metu uolus spaudos darbininkas medicinos ir kitais klausimais.

Pokario Vokietijoje — Lietuvos Raudonojo Kryžiaus vyr. valdybos pirmininkas, VLIKo vykdomosios tarybos narys. JAV-se gydytojavo kurį laiką Connecticute ir iki pensijos Tampa, Floridoje, džiovininkų ligoninėje.

Iškili asmenybė

Jo asmenybė buvo išsiskleidusi keliose plotmėse. Didelę savo gyvenimo dalį atidavė profesijai ir savo pacientams. Čia jo nuopelnai dideli tiek Lietuvoje, tiek išeivijoje; tiek medicinos praktikoje, tiek jos organizacinėje veikloje, tiek jos literatūroje.

Jis ir giliai pasiaukojęs bei atsidavęs politikas — visuomenininkas, aktyvus krikščionis demokratas, ateitininkas, VLIKo narys, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus veikėjas.

Jis ir istorikas-mokslininkas bei publicistas, knygų autorius. Suredagavo knygą apie BALFą. Išspausdino studiją apie Mykolą Krupavičių (24 atkarpos "Drauge"), apie mediciną — LKMA metraštyje, rašė apie "Vidurinės Lietuvos" seimą, Gruodžio 17 perversmą, Aleksandrą Stulginskį (visi "Tėvynės Sarge") ir eilę straipsnių įvairioje periodikoje.

Jis ir švelnus, giliai patriotiškas poetas. Išleidęs poezijos leidinį, visuose savo raštuose poezijai skyrė daug dėmesio.

Jis gilus krikščionis, Kristaus Evangelijoje matąs ir asmeninę laimę, ir visuomeninių problemų sprendimą. Dėlto optimistas ir drąsus naujų kelių ieškotojas. Plataus vyzdžio ir polėkio vyras, šviesaus vakarų europiečio šviesuolio pavyzdys.

Ši įdomi ir plati asmenybė gražiai sutapo su vidutinio ūgio stambiu kūnu, didoka, lygiais, žilais plaukais papuošta galva. Akys čia šokinėjo ypatingai maloniomis žiežirbomis, čia rimtai žvelgė. Dr. Domas turėjo gražaus humoro, darė politiko valstybininko įspūdį, nors tokiu buvo tik raštuose.

Prisimindamas jį penkerių metų mirties sukakties proga, iš naujo perskaičiau kaikuriuos jo straipsnius — studijas praeities metų "Tėvynės Sargo" numeriuose. Užkliuvo kaikurios pastraipos, kuriomis čia noriu pasidalinti su skaitytojais, nes jos geriau išsako dr. Domą, negu mūsų aprašai.

Krikščioniškoji kultūra

1954 m. "TS" (nr. 1-11, 101-108 psl.) jis paskelbė straipsnį "Mūsų žygių prasmė", kuriame pasisakė kaikuriais principiniais klausimais, minėdamas lietuvių krikščioniškosios demokratijos 50 metų sukaktį. (Iš tikrųjų 50 m. sukaktį nuo pirmosios oficialiosios KD programos pasirodymo 1904 m. Programą paruošė Petrapilio Dvasinės Akademijos profesoriai kunigai — Būčys, Dambrauskas-Jakštas ir Maironis).

Dr. Jasaitis šioje studijoje pasisako prieš siaurą specializavimąsi, kuris vis labiau gravituoja į technologiją ir technokratiją. Tai kenkia dvasinėms žmogaus vertybėms. Nors sekuliaristinė kultūra tai laiko laimėjimu, ši pažiūra nėra priimtina krikščioniškai visuomenei. Autorius taria, kad reikia kurti naujo laikotarpio universalinę krikščionišką kultūrą. Jis ragina krikščionis demokratus išsiveržti iš apgulties stovio, telkti apie save menininkus, rašytojus, mokslininkus (108 psl.).

Socialiniai klausimai

Jau straipsnio pradžioje dr. Jasaitis pateikia savo credo socialiniais ir politiniais klausimais.

"Krikščionybė išryškino ryšį žmogaus su Dievu ir santykius žmogaus su žmogumi. Kristaus paskelbtoji Evangelija suteikė tiems santykiams ir naują — Naujojo Įsakymo — turinį ir prasmę. Krikščionybės šviesoj yra nuodėmingi visi ir visokie diskriminuojantys (vartojant modernišką terminą) skirtumai tarp pavienių žmonių ir tarp socialinių klasių. Ji pasodino vergą — gladiatorių šalia patricijaus" (101 psl.).

"Sunku net įsivaizduoti kaip atrodytų dabartinė Europa, jei krikščioniškoji demokratija nebūtų pradėjusi veikti politinį, socialinį ir visuomeninį Europos tautų gyvenimą. Visose Europos valstybėse krikščioniškoji demokratija tapo galinga jėga ir aktingai formuoja jų valstybinį ir visuomeninį gyvenimą. Visose tose valstybėse krikščioniškoji demokratija yra kovų avangarde už žmogaus asmens vertingumą, už tobulesnę visuomeninę santvarką, už krikščioniškų idealų išsaugojimą bei jų įgyvendinimą. Krikščioniškoji demokratija veda sunkią ir nepaliaujamą kovą už krikščionišką kultūrą bei civilizaciją ir stipriais smūgiais daužo imperialistinio komunizmo užleistą geležinę uždangą, kuri nuo Europos atplėšė apie du šimtu milijonų europiečių" (103 psl.).

Katalikų vienybė

Tame pačiame "Mūsų žingsnių prasmės" straipsnyje jis pasisakė ir katalikų vienybės klausimu, kuris jį skaudino ir apie kurį jis man dažnai rašė:

"...Mūsų krikščioniškoj visuomenej pradėtas kultivuoti pliuralizmas... kelia organizacinę dezintegraciją. Tasai susiskaldymas yra mūsų didžiausia nelaimė, nes ten 'kur katalikai susiskaldo, jiems duobkasio nereikia, jie patys save laidoja'. Šioje vietoje prisimintinas Blaise Pascal teigimas: 'Dauguma, kuri neapsijungia vienybėje, yra chaosas. Vienybė, kuri nėra priklausoma nuo daugumos, yra beprotybė'. Krikščioniška visuomenė negali savo tarpe pakęsti nei chaoso nei beprotybės. Mūsų vienybės atstatymas yra pagrindinės ir likiminės reikšmės reikalas" (106 psl.).

Kitame savo straipsnyje tuo pačiu išsiskyrimo ir vienybės klausimu jis rašė: "Aš iškilmingai kviečiu baigti tas šarūniškas kovas. Pilietinis karas lietuvių diasporoje yra nusižengimas tautos egzistencijai ir išsilaisvinimui" (VLIKas ir Lietuvos išlaisvinimo byla, "TS", nr. 1-37, 1977 m., 16 psl.).

Tauta ir VLIKas

Toje pačioje studijoje dr. D. Jasaitis būdingai pasisako apie VLIKą, kuriame ir kuriam jis ilgai ir nuoširdžiai dirbo, ir atskleidžia savo ypatingą požiūrį į lietuvių tautą.

"VLIKą galėjo sukurti tik politiniai romantikai, tik entuziastai, tik besąlyginiai patriotai, apie kuriuos galima pasakyti, kad jie buvo mistiškai sujungti su kariškai okupuotos, bet iš esmės laisvos tautos dvasia ir kūnu".

"VLIKas tapo savas tautai, nes jis savo siekiamus tikslus matavo ne turimomis jėgomis, bet būrė ir mobilizavo dvasines tautos galias ir medžiaginius išteklius, atsižvelgdamas į didžiuosius tautos tikslus — tautos išlaisvinimą".

"VLIKas yra lietuvių diasporos laisvinimų kovų sutelktinis židinys. Pro penkiolika vartų į VLIKą gali įeiti įvairių pasaulėžiūrų, įvairių generacijų geriausi bei gabiausi žmonės ir dirbti sunkius, dažnai alsinančius tautos laisvinimo darbus".

"Tautos kamienas, mistiškai vairuojamas tautos genijaus ir vaduodamasis amžių patirtimi, sugebėjo ir tamsiausiais okupacijų metais ieškoti ir rasti naudingiausius sprendimus savo egzistencijai. Mums tenka tik jais sekti, suprasti ir palengvinti juos įvykdyti" (15-19 psl.).

Daug ankstesniame straipsnyje tautos klausimu jis buvo rašęs: "Tautą išsaugoja ir valstybę sukuria praėjusios, dabartinės ir ateisiančios kartos. Laisvės atgavimas nėra žaibiško žygio reikalas. Laisvinimo kovos vėliavas ir žiburius privalo viena karta perduoti kitai" (Lietuvos nepriklausomybės atstatymas ir jos netekimas, "TS", 1966 m., nr. 1-22).

Išskirtinio dėmesio verta ir jo studija " 'Vidurinės Lietuvos' seimas Vilniuje 1922 m.", kurioje jis aprašo lenkų kėslus į Lietuvos teritoriją, Želigovskio "sukilimą" ir vadinamąjį V. Lietuvos seimą ("TS", 1964 m., nr. 2-25, 36-59 psl.).

Tame straipsnyje dr. D. Jasaitis pasisako ir dėl mūsų mokslininkų pareigų kenčiančiai tėvynei: "Kažin ar mūsų istorikai tremtyje pasirinko naudingiausią tautai darbo kryptį?... Praeities mįslės gundo istorikus, bet gyvą tautą masina ateitis... Ar ne laikas mūsų istorikams išeiti iš archyvų ir atsidurti žūtbūtinės kovos lauke, kalti mokslinius ginklus, kurie suteiks tautos kamienui ir jo spiečiams įkvėpimo ir priemonių kovoti už savo išlikimą ir laimėti" (59 psl.).

Tai tik maža dalis dr. Domo Jasaičio minties pasaulio, atskleisto jo raštuose. Reikia vilties, kad ateityje sulauksime to rašytinio derliaus atskirame tome ar tomuose. Iš tikrųjų būtų jau pats laikas galvoti ir apie monografijos ruošą. Jo šviesus asmuo, gyvenimas ir darbai juk yra ypač gražus pavyzdys jaunosioms kartoms, besiruošiančioms dirbti lietuvybės laukuose.

OPTOMETRISTAS

Dr. S. Brogowski

412 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ontario

(prie Howard Park Ave.)

Kabineto telefonas

531-4251

Pacientai priimami susitarus telefonu

Viešėdami Čikagoje, neužmirškite aplankyti **N. ir J. VAZNELIŲ**

Gifts International Inc.

2501 W. 71st STREET, CHICAGO, ILL. 60629

Telefonas 471-1424

Čia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžio dirbinių. Ypač didelis gintaro išdirbinių pasirinkimas.

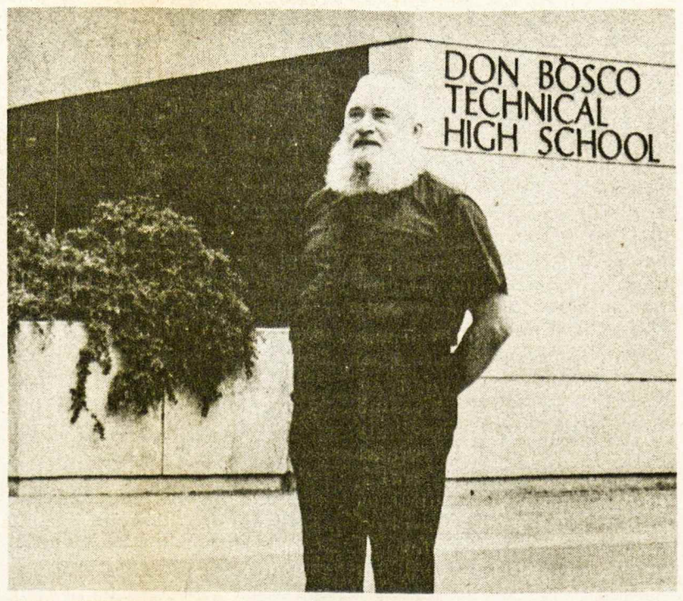

KUN. ANTANAS SABALIAUSKAS, salezietis, kuriam 1982 m. liepos 31 d. sueina 50 metų kunigystės sukaktis. Šiuo metu jis gyvena Bostone

Ir vėtytas, ir mėtytas

Auksinė saleziečio Antano Sabaliausko kunigystės sukaktis

ALEKSANDRA VAISIŪNIENĖ

Šis velionės rašinys gautas iš jos vyro Juliaus Vaisiūno, kuris rado jį paruoštą, bet nesuspėtą išsiųsti dėl labai staigios mirties. RED.

1982 m. liepos 31 d., kunigas Antanas Sabaliauskas švenčia 50 metų kunigystės sukaktį. Būtų didelė skriauda, jei aš, pažinodama kun. A. Sabaliauską, žinodama jo nuopelnus mūsų kolonijai, šia taip iškilminga jo gyvenimo proga tylėčiau.

Per tuos 50 metų kun. A. Sabaliauskas perėjo takų takelius bene visuose žemynuose. Dirbo jis, kur negailestingai saulė kaitino ir kur žiemos speigai jo veidą degino. Visur kun. Antanas skleidė Dievo ir Tėvynės meilės žodį, nors jo širdis liko Tėvynėje prie pušynų ir berželių gojų, prie tėviškės upelių ir ežerėlių, prie gintarinės Baltijos jūros...

Mylėjo žmones ir gamtą, atrodė, kur jo koja žengė, ten žemė sava tapo. Mylėjo gyventojus be rasės skirtumo, kiekviename jų matydamas Visagalio atspindį žmoguje.

Šiame vingiuotame išeivio kelyje kun. A. Sabaliauskas nepavargo, nesuabejojo ir pusiaukelyje nesustojo, žvelgė jis pirmyn, aukodamas sveikatą ir laiką Dievui ir artimui.

Mano pažintis su kun. Sabaliausku siekia tolimą praeitį. Dar 1949 m. per L. Endzelį gavau iš Kolumbijos kunigo A. Sabaliausko laišką, kuriame prašė sudaryti dokumentus jo važiavimui į Venecuelą. Gavusi laišką, susirišau su kitais mūsų tautiečiais, daugelį kartų lankiausi saleziečių provincijolo įstaigoje, ir 1949 m. kun. A. Sabaliauskas atvyko į Venecuelą.

Prieš pradedant oficialiai veikti, pirmoje eilėje teko gauti leidimą iš Venecuelos vidaus reikalų ministerijos, sudaryti Lietuvių Savišalpos Bendruomenės įstatus. Įstatai buvo paties kun. Sabaliausko suredaguoti, vėliau Bendruomenės patvirtinti.

Kun. A. Sabaliauskas gimė 1905 m. vasario 4 d. Kližių dvare, Jurbarko valsčiuje, Raseinių apskrityje. Jurbarke baigė 5 gimnazijos klases, o šeštąją — Raseiniuose. 1923 m. išvyko Italijon, norėdamas tapti kunigu salezietiu. Filosofijos mokslus baigė Torino mieste, teologiją — Romoje. Kunigu buvo įšventintas 1932 m. liepos 31 d. Vienerius metus dirbo kaip dvasios vadas Astudillo, Ispanijoje, 1933-34 buvo misijonieriumi Indijoje, 1935-38 klebonavo saleziečių parapijoje Maroggia, Šveicarijoje, 1938 m. grįžo į Lietuvą; 1940-44 m. buvo Maniškių klebonu. 1944 m. pasitraukė į Vokietiją. Iš Vokietijos nuvažiavo į Kolumbiją, vėliau — į Venecuelą ir po to persikėlė į Šiaurės Ameriką, kur Cedar Lake, prie Čikagos, įsteigė saleziečių mokyklą.

Svarbesni kun. A. Sabaliausko leidiniai buvo šie: 1939 m. išleido knygą apie Indiją "1000 paslapčių šalyje", 1957 m. — "Nuo Imsrės iki Orinoko"; be to, sulietuvino Guareschi du tomus "Don Camiliaus mažasis pasaulis".

Venecueloje 1949 m. liepos mėn. kun. A.S. pradėjo leisti pirmąjį Venecuelos lietuvių religinį, tautinį ir kultūrinį laikraštį "Tėvų Kelias". Dažnai pats rašė straipsnius kultūrinėmis bei religinėmis temomis. Veikė ne tik kaip dvasios vadas, misijonierius, bet ir kaip patriotas, kuriam rūpėjo lietuvybė.

1949 m. birželio 18 d. Valencijoje, Don Bosco šventovėje, kun. A.S. surengė pirmąjį religinį koncertą. Duetus giedojo Romas ir Margarita Joneliūkščiai. Jie atliko Naujalio, Beethoveno, Haendelio, Schuberto ir Moniuškos kūrinius. Pabaigoje visi sugiedojo "Marija, Marija". Vietos spauda tą renginį aprašė.

Pirmasis apsilankęs svečias Venecueloje buvo kun. dr. J. Prunskis. Jis stebėjosi, kad per tokį trumpą laiką Venecuelos lietuvių kolonija sugebėjo taip gražiai susitvarkyti.

1949 m. gale Karake buvo surengtos pirmosios bendros Kūčios, kurių metu reikšmingą žodį tarė saleziečių viršininkas. Sekančiais metais pirmą kartą Venecueloje buvo atšvęsta Vasario 16. Mergaitės deklamavo tai dienai skirtus eilėraščius, inž. Stelingis ir p. Drangauskas pastatė vieno veiksmo veikalėlį "Paslaptingoje žemėje", solistas Antanas Pavasaris, anuo metu dar tik kylanti žvaigždė, padainavo keletą lietuviškų dainų, jaunimas pašoko tautinių šokių, vadovaujant a.a. Romai Jaloveckaitei.

Taip kun. A.S. darbas vis augo ir plėtėsi. Kas mėnesį aplankydavo bent vieną lietuvišką koloniją. Kaikurios buvo labai tolimos — kartais tekdavo važiuoti net 900 kilometrų su dideliu portfeliu, prikimštu knygų ir laikraščių. Tais laikais visi domėjosi lietuviška spauda.

Šiandieną, kunige Antanai, mūsų kolonijos steigėjau, viskas po 32 metų pasikeitė. Tamsta jau neatpažintumei savo tautiečių. Anksčiau stengėmės grupuotis į vieną vienetą, visi buvome vienodi beturčiai; šiandieną daugelis praturtėjome ir išponėjome. Anksčiau į lietuviškas pamaldas suvažiuodavome autobusu iš visų Karako pakampių, šiandieną jau kaikurie važinėjame automobiliais, tačiau kelio į lietuviškas pamaldas nebesurandame. Anksčiau už sunkiai uždirbtus centus užsisakydavome keletą lietuviškų laikraščių, šiandieną jau užmiršome lietuviškai skaityti. Anksčiau, atėję į lietuviškas pamaldas, laikydavomės savo papročių, šiandieną persižegnoję bučiuojame nykštį. Anksčiau, susirinkę pas Jurgį Bieliūną, užtraukdavome "Lietuva, brangi mano tėvyne", šiandieną jaunimas dainuoja "El Alma Llanera"

Išgyvenus 5 metus Venecueloje, kunigui A.S. pradėjo šlubuoti sveikata ir teko su Venecuelos lietuviais atsisveikinti. 1954 m. VLB Karako apylinkė suruošė jam išleistuves. Jo vieton atvyko salezietis kunigas Antanas Perkumas iš Kinijos.

Nuvažiavus į Š. Ameriką įpratusiam dirbti kunigui A. S. atsivėrė plati dirva. Per 25 metus apvažiavo Ameriką ir Kanadą, lankydamas lietuvių kolonijas, vesdamas misijas.

Nors jau sulaukė gražaus amželio, kun. A.S. vis dar nepasiduoda senatvei — juda, kruta, dirba, rašo atsiminimus. Mes, Venecuelos lietuviai, sveikindami sukaktuvininką, iš širdies giedame "Ilgiausių metų, ilgiausių".

Karakas, 1981 metais

Parapija turi gyvuoti

Visuotinis Šv. Kazimiero parapijos susirinkimas Montrealy

Liepos 11 sekmadienio pamaldose dalyvavo daug parapijiečių. Sudarė didelės šventės įspūdį, bet šį kartą ne šventė, o po Mišių — didelis ir svarbus parapijos susirinkimas pritraukė žmones. Svetainėje, dalyvaujant 152 asmenim, klebonas kun. dr. F. Jucevičius pradėjo susirinkimą malda. Komitetas, du sekretoriai ir dvi sekretorės buvo pakviesti scenon. Visa susirinkimo eiga ir parapijiečių nutarimas vyskupijai turėjo būti protokole perduotas tuoj po susirinkimo.

Klebonas pareiškė: susirinkimas sušauktas komiteto ir kaikurių parapijiečių pageidavimu. Pagrindinis tikslas — apsvarstyti parapijos reikalus, jos ateitį. Parapijai problemą sudaro belikęs mažas parapijiečių skaičius (440 narių), iš jų didesnė pusė neaktyvūs, ir dideli šventovės bei klebonijos išlaikymo mokesčiai. Problema su metais didėja. Klebono išvykimas nėra pagrindinė šios parapijos problema. Tikroji problema yra milžiniškų, tuščių pastatų išlaikymas. Montrealyje esantieji lietuviai jėzuitai galėtų aptarnauti ir šią parapiją. Klebonas jau prieš porą metų kėlęs tą reikalą apie dviejų parapijų sujungimą Montrealyje, tačiau iš augštesnės dvasiškijos nerado pritarimo. Šiuo laiku tas reikalas yra dar ryškesnis. Sujungimu turėtų rūpintis net visi Montrealio lietuviai katalikai, nes ši parapija yra buvusi lietuviško gyvenimo centru Kanadoje, apėmusi tris skirtingas generacijas. Šv. Kazimiero parapijos klausimas yra ne sentimentų reikalas, o lietuvybės principo diktatas! Kitur pasaulyje lietuviai steigia stovyklavietes, leidžia plokšteles, organizuoja šventes. Ar ir Montrealio lietuviai, visa tai darydami, neturėtų labiau sisirūpinti šios svarbios ir senos lietuvių institucijos likimu? Tas indiferendiškumas jos atžvilgiu, žiūrint iš krikščioniško taško, tikrai apgailėtinas, o remiantis lietuvybės principais sunkiai pateisinamas.

Buvo perskaitytas vysk. V. Brizgio laiškas — atsakymas į parapijos komiteto kreipimąsi į jį dėl kunigo, kuriame pranešama, kad bus stengiamasi surasti parapijai kunigą, tačiau šiuo metu laisvo kunigo nesama. Laikinai parapiją aptarnaus Aušros Vartų parapijos kunigai jėzuitai.

Klebonui pakvietus parapijiečius pasisakyti ir klausti, P. J. Mozūraitis klausė, kodėl klebonas palieka parapiją ir kodėl vyskupija nesirūpina paskirti kitą kleboną? Klebonas atsakė: menkas parapijiečių dalyvavimas sekmadienio pamaldose, dideli sunkumai renkant parapijos komitetą. Dauguma kandidatų atsisako arba neatvyksta į susirinkimą. Trečia, tik nedidelė parapijos dalis reguliariai skiria auką, iš kitų reikia surinkti; o treti — labai neduosnūs. Šiai parapijai išlaikyti ir šventovės remontui atlikti reikia $50.000 pajamų ateinantiems metams!

P. Asipavičiaus nuomonė buvo, kad parapija gali apsieiti su mažesnėm pajamom ir dar nėra reikalo ją sujungti su AV parapija.

O. Čečkauskienė paklausė, kodėl toks susirinkimas nebuvo sušauktas prieš metus, bet tik dabar, kai klebonas palieka parapiją? Ar parapijos užsidarymui? Klebonas atsakė, kad ne uždarymui susirinkimas sušauktas, bet atskleidimui dabartinės parapijos padėties.

Notaras J. Bernotas nuramino susirinkusius, pareikšdamas, esą prieš 23 metus buvusi panaši padėtis, ir vyskupija patarusi uždaryti parapiją, nes nebeišsimokėsianti. Kaip matome, įvyko kitaip — atsirado kun. dr. F. Jucevičius, parapijiečių aukos, komiteto darbai ir parapija išsilaikė dar 22 metus. Dabar panaši istorija. Jei mūsų klebonas turi savo planus, mes jų nekliudysime, o palinkėsime jam sėkmės, tačiau mums svarbu, ar visi parapijiečiai nori išlaikyti tą parapiją ir toliau? Vienbalsis ir didelis parapijiečių pritarimas buvo matomas.

Kazys Ambrasas dar paklausė kleboną, ar yra kokia nors galimybė klebonui pasilikti su mumis dar 22 metus? Ar būtų galima pravesti balsavimą už klebono pasilikimą parapijoje? Atsakymas: jei pridėtumėt 200 jaunų, veiklių šeimų, gal klebonas ir apsigalvotų...

Petras Adamonis, pareiškė padėką klebonui už 22 metus, praleistus šioje parapijoje, palinkėjo geros sėkmės jo ateičiai, o parapijos išsilaikymui yra vilčių. Reikalinga žymiai atidžiau jieškoti kunigo visur, per spaudą, galima kreiptis net ir į patį popiežių, nes jis lietuviams palankus, ar į Suvalkų trikampį, kur gali būti laisvas kunigas.

M. Milienė pasiūlė išnuomoti erdvią kleboniją ir tuo sumažinti išlaidas. M. Šalčiūnienė apgailestavo klebono išvykimą ir pareiškė, kad draugijos remia parapiją ir rems ateityje. P. Skėrys, o vėliau ir A. Norkeliūnas siūlė sudaryti šalia komiteto dar atskirą komisiją rūpintis parapijos reikalais. Tai nebuvo priimta, nes vyskupijoje tik parapijos komiteto nariai yra legalūs asmenys.

Galiausiai notaras J. Bernotas susirinkimą užbaigė, dar sykį atsiklausdamas, ar visi sutinka pranešti vyskupijai nutarimą, kad Šv. Kazimiero parapija ir toliau bus išlaikoma ir kad bus jieškoma kito kunigo parapijai. Tam visi entuziastiškai pritarė. Po pertraukos klebonas perskaitė parapijiečiams tokį vyskupijai siunčiamą protokolą:

Šv.Kazimiero parapijos Montrealyje visuotinis narių susirinkimas įvyko 1982 m. liepos 11 d. parapijos svetainėje. Susirinkime dalyvavo 152 nariai ir parapijos komitetas: L. Šimonėlis, E. Čičinskas, P. Bunys, J. MacNamara, T. Jaunish ir p. K a l p o k a s; sekretorės — E. MacNamara, S. Skučienė; sekretoriai — notaras J. Bernotas, R. Martel. Apie įvyksiantį susirinkimą buvo pranešta birželio 27 ir liepos 4 d.d. šventovėje. Klebonas palieka parapiją dėl permažo likusių parapijiečių skaičiaus, didelių pastatų išlaikymo išlaidų. Perskaitytas vysk. V. Brizgio laiškas komitetui, kuriame rašoma, kad bus stengiamasi gauti parapijai lietuvį kunigą. Po gyvų diskusijų parapijiečių nutarta: išlaikyti parapiją nesujungtą, jieškoti lietuvio kunigo parapijai.

Pasirašė klebonas kun. dr. F. Jucevičius ir protokolo sekretorė E. MacNmara. **Sk.**

PETRAS REGINA, Brockville miesto festivalio komiteto vicepirmininkas, kurio dėka lietuviams atstovavo 150 metų miesto įsteigimo festivalyje Toronto "Atžalynas" ir Montrealio "Pavasaris" Nuotr. J. V. Danio

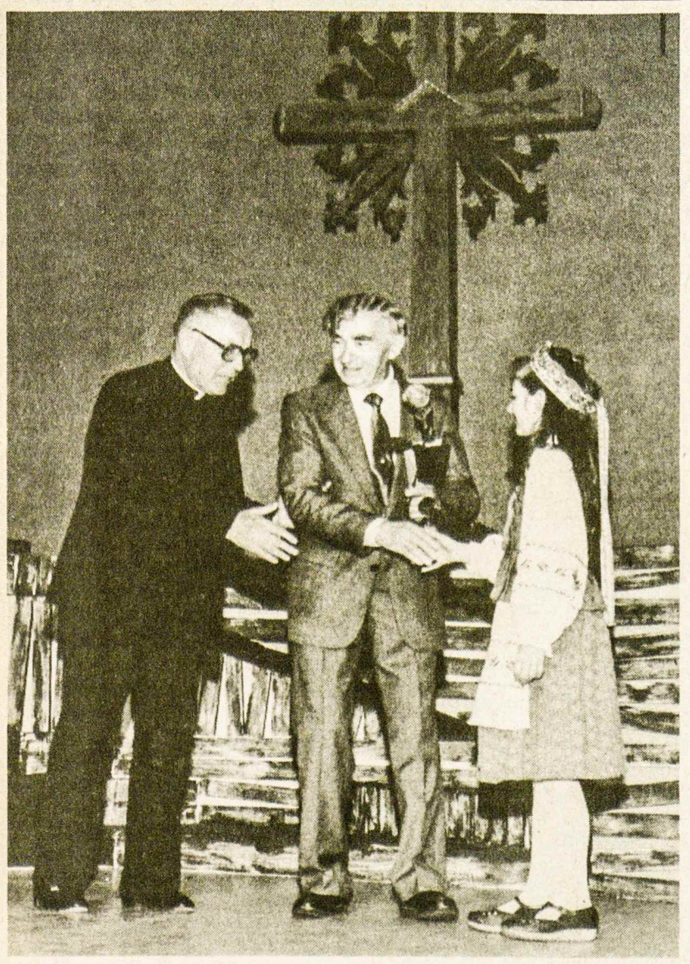

Lietuvių Dienos proga Los Angeles mieste prel. J. KUČINGIS sveikina poetą BERNARDĄ BRAZDŽIONĮ, sulaukusį 75-rių metų amžiaus. LAIMUTĖ ŽEMAITAITYTĖ jam įteikia rožę Nuotr. V. Fledžinsko

Rinktinės Spalio novelės

PR. NAUJOKAITIS

1981 m. miręs Anglijoje gyvenęs rašytojas Romualdas Spalis-Giedraitis į lietuvių literatūros istoriją ryškiai įsirašė septynių romanų serija, vaizduojančia nepriklausomoje Lietuvoje išaugusios vienos kartos istoriją. Tos rašytojo pastangos ir literatūriniai laimėjimai kritikos buvo palankiai įvertinti.

Savo kūrybos kelią R. Spalis pradėjo smulkesnio žanro pasakojimais. Pirmosios jo knygos buvo du feljetonų rinkiniai: "Trylika nelaimių" (1950) ir "Tarp dangaus ir žemės" (1965). Greta feljetonų kūrė ir novelių: "Didžiosios atgailos" (1952), "Angelai ir nuodėmės" (1963). Ir štai turime trečią R. Saplio (jau pomirtinę) novelių knygą "Rinktinės novelės" (1981). Daugumas jų buvo spausdintos periodikoje, tačiau į knygą sutelktos dar paties autoriaus prieš mirtį. Jų yra 10.

Novelės formą R. Spalis valdo gerai. Jis sugeba pasakojimą pradėti reikiamoj vietoj ir tinkamu sakiniu taip, kad skaitytojas iš karto atsiduria vaizduojamų įvykių sūkuryje. Štai kokia pagaunanti "Bitnikų" pradžia:

"Stotelė buvo maža. Keli keleiviai, aptingę nuo karščio, šnaudė suoluose. Braukdamas kaktą, patikrinau laikrodį. Dvi valandos iki traukinio. Kad tave dievai! Įkišau galvą į pastatėlio vidų, dairydamasis kur prisėsti, bet temačiau tik bilietų kasą ir koridorių. Kiek paėjėjęs, užtikau duris su užrašu "Tik tarnautojams", o už jų pasimatė apskuręs žmogelis, spoksąs pro langą . . ." (65 psl.).

Su tuo žmogeliu pasakotojas atsiduria stotelės bufete, ir prasideda ilgesnė istorija apie bitnikus, atsiradusius ir nepriklausomoje Lietuvoje. Į dviejų valandų rėmus sutilps visa istorija. Pasakojime dar gana gausu feljetoninio elemento. Kiek sušaržuoti patys veikėjai: tinginys Tetervinas, ekstremistas dailininkas Matas Teliuška, medicinos studentas Jovaras Kaligunda, gaunąs pinigų studijoms iš dėdės Amerikoje, ir smuklininkas Apvalainis. Iš Kaligundos pinigų draugai linksmai bohemiškai gyvena. Linksmybės pasibaigia, kai Kaligunda veda iš kaimo atvykusią merginą, sprendimus darančią žodžiu "baika". Ši moka suimti į savo rankas ne tik bevalį Kaligundą, bet ir jo dėdės pinigus.

Humoristinis pasakojimo atspalvis šią novelę iškelia į meninę plotmę. Kitos novelės turi gilesnių psichologinių, moralinių ir socialinių problemų. Štai "Mirties angelo" pasakotojas po automobilio nelaimės guli mirties patale. Jo palaida moralinė praeitis graužia jo sąžinę. Savo dievinamai žmonai Dausai jis nori pasirodyti geresnis negu iš tikrųjų yra. Jis ypač bijo, kad ši nesužinotų jo buvusių santykių su Margareta, kuri ir vilos atidarymo pokylyje glaudėsi prie jo. Tačiau po sudėtingesnio tardymo pasakotojas sužino, kad jo Dausa yra nuodėmingas angelas, naktį praleidusi lovoje su bendrovės pardavėju Brown.

Gili socialinė problema paliečiama novelėje "Ponia Gledhill". Našlė anglė ištekėjo už darbštaus ir jautraus lietuvio Radkausko — DP. Jos dukros ir žentai niekina užsieniečius, net vaikaičius nuteikia neigiamai prieš Radkauską. Net jo pavardę išjuokia, rasdami joje "rad ir cow". Kai Radkauskas pagaliau nusprendžia išsikelti į kitą vietą, toliau nuo giminių, žmona ryžtasi pasilikti senojoj vietoj. Tačiau giminės, pajutę kad dabar esanti proga paveldėti motinos namus, prikalbina ir ją kartu keltis, o naivusis Radkauskas mano, kad giminės sušvelnėjo ir pasižada giminėms būti šilkinis.

Tokie iš anksto neįspėjami novelių pabaigos lūžiai yra šios knygos novelių stiprybė. Štai kad ir paskutinė novelė "Dvidešimt keturios valandos", vaizduojanti dypukų Stasio ir Vidos sunkų kūrimąsi Anglijoje, baigiama ypatingai stipriu psichologiniu lūžiu. Nors Stasiui ir nesisekė studijuoti, sunkiai davėsi anglų kalba, bet jis dar nebuvo praradęs lietuviškos ambicijos, garbės jausmo. Sugalvojęs pirkti menką užkandinę, jis aplanko ir savo pirmąją meilę Rasą, dabar jau iškilusią iki profesorės ir turtingai gyvenančią, jai giriasi sudėtingais savo reikalais, prasimanytais posėdžiais, ją ir vyrą vedasi į prabangų restoraną. Tačiau grįžęs namo iš žmonos sužino, kad ji parašė Rasai laišką, kuriame atvirai išdėstė savo vargus ir nesėkmes, ir kad Rasa pažadėjo paskolinti pinigų be palūkanų. Stasio išgyventas psichologinis smūgis yra nepaprastai stiprus. Tai rodo autoriaus įgudimą išnarplioti sudėtingas problemas.

Kaikur R. Spalis tampa beveik detektyvu-tardytoju. Toks jis pasirodo novelėje "Išrišimas", kur išaiškinama Albino ir Verutės šeimoje atsiradusi nepagydoma žaizda — ta iš nelaimės draugo Gružausko karo pabaigoje Vokietijoje pavogta už laikrodį įsigyta civilinė eilutė. Gelbėdama vyrą nuo amerikiečių nelaisvės, Verutė pavogė eilutę, bet įsitikino esanti vyro nusuprasta ir paniekinta. "Tuo tarpu Albino pečius ir dabar dar degina ta pavogtoji eilutė. Štai kodėl jie bau-

(Nukelta į 7-tą psl.)

"Abejotinos vertės estetika"

Keli žodžiai apie V. Natkevičiaus atoliepį dr. Jono Griniaus kritikos klausimu

ANATOLIJUS KAIRYS

Literatūros kritikas Vincas Natkevičius "TŽ" 1982.VI.17 ir 24 atsiliepė į mano pastabas, atspaustas šio laikraščio skiltyse 1982.IV.8, kritiškai apžvelgiantį jo straipsnį "Dr. J. Griniaus literatūrinė kritika" ("Aidai" 1981 m. 6 nr.).

Pabėręs keletą indiferentiškų komplimentų, V.N. paįvairina savo "atoliepį" mano adresu įvairias epitetais. Nieko prieš. Tik negerai, kad pats V.N. neišvengia "minties klastočių". Pvz. 2-rą skirsnį jis pradeda neva mano klausimu: "Rašytojui talentas nebūtinas?" Niekur tokios minties nekėliau ir tokios sugestijos nedaviau. Esu nuomonės, kad talentas kiekvienai kūrybos sričiai yra būtinas, bet ir "talentus" klaidina tas pats "pelkių žiburėlis", brendant per kūrybinę miglą savomis kojomis ir pasikliaujant sava išmone. Talentas būtinas lygiai rašytojui, lygiai kritikui. Gal net daugiau, nes "burti" žiūrint į svetimą "crystal ball" yra žymiai sunkiau, negu į savo. Kam veikalas patinka, tam jis "talentingai" parašytas, kam nepatinka — "netalentingai". Abi sąvokos lygiareikšmės.

Tokia idėja pagrįstas visas šio skirsnio aiškinimas. Šią mintį sutvirtina ir V.N. teiginys **"psichologiškai ir tuo pačiu meniškai skaitytojo neįtikina"** (V.N. pabraukimas). Būdinga, mano garbusis kritikas nesako, kad tik jo, Vinco Natkevičiaus, neįtikina, o "skaitytojo neįtikina". Jis savo asmeninę nuomonę suabsoliutina ir perkelia nuo savęs vieno ant visų kitų. Tuo dr. J. Grinius niekada nedarė. Aš galėčiau duoti visą eilę kritikų, jų skaičiuje ir dr. J. Grinių, kuriuos tas veikalas "psichologiškai ir tuo pačiu meniškai" įtikino. Tad kur pasislėpė "talentas"?

"Tepeikiau, kad Grinius, vertindamas literatūros kūrinius, pasaulėžiūrą suabsoliutina", rašo V.N. 3-me skirsnyje. Čia jau akivaizdi netiesa. J. Grinius savo pasaulėžiūros kūrinių vertinime neabsoliutino. Tuo gali kiekvienas įsitikinti, skaitydamas kapitalinį jo veikalą "Veidai ir problemos lietuvių literatūroje". Jis buvo nepaprastai, net skrupulingai objektyvus, atsargus, teisingas. Jis vadovavosi savo pasaulėžiūra, tiesa, bet meninę tiesą statė augščiau asmeninių pažiūrų. Pasaulėžiūra jam buvo **vadovė, ne valdovė**! Tai esminis skirtumas.

Po eilės vykusių pavyzdžių, V.N. vėl paliečia A. Škėmą: "Juk Škėma savo **talento dėka** (V.N. pabraukta) tą ištvirkėlį poetą padarė "gražų", tai yra psichologiškai autentišką bei įtikinantį ir tuo būdu meniškai vertingą". Ir vėl tas pats — V. Natkevičius, ne J. Grinius, "suabsoliutina" savo pasaulėžiūrinius kriterijus! Dr. J. Grinius apie A. Škėmą taip nemanė. Suprantama, balsavimų čia nepravesi, bet tokiai V.N. literatūrinėi sampratai šiandien mažai kas pritartų. Jokio ypatingo "talento" "ištvirkėlio grožyje" nematyti, jis psichologiškai nėra autentiškas, nei juo labiau įtikinantis, nes prieštarauja pagrindiniam logikos dėsniui — negražus negali būti gražus, blogis negali būti gėris ir t.t. Ištvirkavimas, tebūnie ir "autentiškas", šiandien dar nelaikomas "gražiu". Ir talentas čia nieko negelbėtų . . . Jei rašytojas nori, gali velnią nubaltinti, padaryti jį "geru velniu", bet ar nuo to velnio įvaizdis pasikeis? Ar skaitytojas taip jau ims ir įtikės, kad velnias virto angelu ir jį galima pakviesti būti angelu sargu? Pagaliau ar ne paradoksas blogį laikyti gėriu vien dėlto, kad rašytojas taip nori? Kūryba yra asmeniška ir visiškai subjektyvi kūrėjo apraiška, todėl jo sąmonėje idėja, kaip ji nebūtų visuotina, esmėje yra jo idėja, jo asmens ego — ką jis nori, tą daro, kaip jo sąmonė diktuoja, taip jis "tiesą" kuria. Nežiūrint kaip "autentiškai" ir kaip "įtikinančiai" rašytojas sugebės velnią nuvelninti ar angelą nuangelinti, jo talentas nebus joks "antausis įprastinei moralei", kaip V.N. bando mus įtikinti. Sutinku, kad menas tarnauja tiesai, bet nusutinku, kad rašytojas tarnauja tiesai, tarnaudamas menui.

5-me skirsnyje "Kitokie kūrybiniai reikalavimai išeivijos rašytojams, kitokie Vakarų autoriams?" — V.N. prieina stulbinančią išvadą. Paėmęs pavyzdžiu Graham Greene romaną "The Power and the Glory", kuriame "vaizduojamas girtuoklis katalikų kunigas, turįs net kūdikį", sako, jog "Greene savo nepaprastu talentu sugebėjo ir šitokio nusidėjėlio kunigo asmeny atskleisti jo (ir tuo pačiu krikščionybės) jėgą, didybę, kilnumą ir garbę. **Mūsuose turbūt šitoks personažas dar yra neįmanomas ne tik dėl talentų trūkumo, bet ir dėl mūsų krikščionybės primityvumo"**. (Mano pabraukta, AK). Vau! Rodos daug žinau, bet kad mūsų, tai yra lietuvių, krikščionybė primityvi — dar nežinojau! (Įdomu, kuo lietuvių krikščionybė skiriasi nuo visuotinės krikščionybės?).Prisipažinsiu, mano sąmonei ši mintis nėra visai svetima, tik nustebau, kad ją išdrįso viešai pirmą kartą iškelti V.N. Nebūdamas teologas, šios minties neplėsiu, gal kas iš kunigų atsilieps ir išdėstys, kiek lietuvių krikščionybė yra primityvi, kiek ji trukdo talentams gimti ir išaugti, kiek šis primityvumas stabdo lietuviškosios kultūros pažangą ir t.t. Šioje vietoje norėčiau nurodyti V. Natkevičiui žymiai pažangesnį romaną, parašytą taip pat talentingo ir neeilinio dvasiškio. Tas romanas jau kuris laikas yra "bestsellerių" sąrašuose, būtent, kun. A. Greeley "The Cardinal Sins". Šioje knygoje ne "katalikų kunigas" turi kūdikį, o katalikų vyskupas, netgi arkivyskupas, taip pat Bažnyčiai labai nusipelnęs ir pan. Išvadoje, lyginant V.N. "šedevrą", tai yra Putiną su Greene ir Greeley romanais, "Altorių šešėly" tėra nuobodi filosofija, ramunėlės.

Savo "atoliepį" V.N. baigia klausimais "Ar įmanomi nauji maironiai išeivijoje?" "Iki šiol jų neturime. Bandymai maironiais tapti nepavyko, beveik tikra, kad nepavyks nė ateity".

Pranašavimas — gera smegenų gimnastika, tačiau tai pavojingas amatas. Pirma, niekas nežino ateities, nei gali nuspėti būsimų kūrėjų potencialą, todėl niekas negali pasakyti, ar išeivija duos, ar neduos kitą Maironį. Maironis nebuvo Maironiu savo laiku, savo epochojoje. Niekas jo tada nelaikė tokiu, kokiu dabar mes jį laikome. Maironį atrado laikas, tautai patekus į naujos tragedijos kančias. Toks pat likimas ištiks ir dabarties maironius, jeigu jų rasis.

Antra, teigti, kad iki šiol nedavė ir "bandymai nepavyko", yra švelniausiai tariant — perdrąsu ir reiškia netikėjimą savąja karta. Visuomenė dažnai būna akla ir kurčia, įskaitant pačius stipriausius protus (tokių pavyzdžių šimtai!) O kaip Bern. Brazdžionis? Ar jis taip jau toli nuo Maironio mūsų sąlygose? O gal ir čia V.N. įtaigoja kaikurie liberaliniai kritikai, iešką savo veido svetimoje skulptūroje?

Trečia, jei išeivija ir duotų Maironį, mes jo nepastebėtume — juk ir Mozartą Vienos patriarchai įmetė ir užkasė nepažymėtame kape . . .

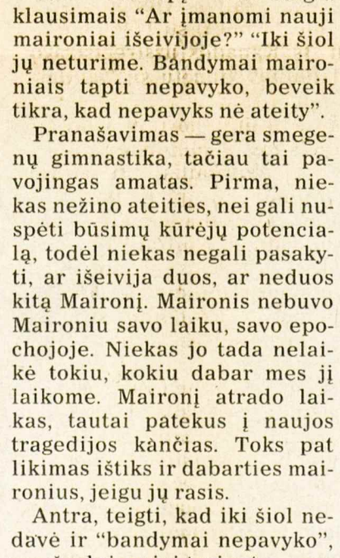

STEVEN COX, Irenos ir Ronaldo Cox sūnus, baigęs Western universitete Londone komercinius mokslus bakalauro laipsniu. Šiuo metu dirba su dr. Samuel A. Martin, pagelbėdamas jam ruošti knygą "Financing Humanistic Services". Knyga pasirodys 1983 metais

Svečias iš Čikagos — žurnalo "Chicago Lives" redakcijos narys D. KLIMOVICH "Vilniaus" paviljone Toronto tautybių savaitės metu. Iš kairės: paviljono burmistras P. Petrauskas, Ž. Šilininkaitė, D. Klimovich, "Vilniaus" karalaitė R. Rimkutė Nuotr. B. Tarvydo

Premijuotieji Jankaus pasakojimai

K. BARĖNAS

1982 m. JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros Tarybos literatūros premija, svetur dabar jau pati didžiausia, buvo paskirta Jurgiui Jankui už pasakojimų rinkinį "Paparčio žiedas" (išleido Lietuviškos Knygos Klubas, 393 psl., kaina 10 dol.). Komisijos akte dar pasakyta, kad ji paskirta už tą rinkinį ir už visą kūrybą.

O kai premija dolerių kiekiu yra pati didžiausia, tai nejučiom ateina į galvą ta Lietuvos valstybinė, kurią 1935 m. pati pirmoji gavo Jieva Simonaitytė. Koks skirtumas tarp anuometinių lietuviškų 5.000 litų ir dabartinių Amerikos 3.000 dolerių, galėtų išaiškinti ekonomistai, bet tai gal ir nelabai svarbu. Daug įdomiau truputį palyginti anuos litais ir dabar doleriais apdovanotuosius laureatus. Tada visi, kurie valstybinę premiją gavo, buvo, galima sakyti, jaunos žvaigždės, pasiekusios savo talento augštybių (L. Dovydėnas, J. Kuosa-Aleksandriškis, S. Nėris, B. Brazdžionis). O dabar tokių jaunų talentų svetur, matyt, jau nebėra, vargu ar ir bebus, tai apdovanojami kūrybingi vyresnieji, kurie jau yra daug davę ir dar vis turtina literatūrą. Pernai — Kazys Bradūnas, šiemet — Jurgis Jankus.

Abu atvejai šįkart parodė, kaip dar mūsiškės kaikurios leidyklos sugeba greitais tempais dirbti. Premijuojamas rankraštis, o nespėji apsidairyti, ir jau atspausta knyga tavo rankose! Knygai, žinoma, tai į sveikatą išeina: skaitytojo susidomėjimą sukelia žinia apie premijos paskyrimą, o kol ta naujiena dar neatvėsusi, jau ir skaityk, prašau, patį geriausią tų metų kūrinį! Šįkart dar ir ką skaityk — Jurgį Jankų!

Kol dar buvo gyvas Pulgis Andriušis, vienas bičiulis, kai tik pamatydavo kur nors pranešimą, kad išleidžiama jo nauja knyga, visada sakydavo: "O, bus gera knyga!" Neskaitęs taip sakydavo, nes, jo įsitikinimu, rašytojo vardas atsako — Andriušis negali parašyti blogo kūrinio.

Turbūt anas bičiulis tą patį galėtų pasakyti ir apie Jurgį Jankų, kuris jau seniai savo novelėmis ir romanais yra susidaręs iškilaus, pajėgaus, pirmaujančio rašytojo vardą. Tiesa, Jankus kartais būdavo papešiojamas, bet ne dėl rašytojiško pajėgumo. Kaikam nepatikdavo, kad jis kartais gal nevisada taip pavaizduodavo žmones, kaip jie norėtų, požiūrio ne tokio laikosi, kaip jie. Bet niekas neginčydavo jo sugebėjimo pasakoti, jo talento megzti dažnai stiprią intrigą, savitai sudėstyti pasakojimo įvykius.

Naujojoje knygoje išspausdinta septynetas nevienodo dydžio tų pasakojimų (mažiausias 13 puslapių, o didžiausias net 123). Kadangi išleidžiamas jau net ketvirtas tokių įvairios apimties kūrinių rinkinys, tai baigiame priprasti ir prie to termino "pasakojimas". Ne apysakos, apsakymai ar novelės, bet pasakojimai. Matyt, ligi šiol visuotinai vartojamuose žanrui aptarti terminuose rašytojas nevisada išsitenka, ir tokį spėjimą, rodos, pateisintų kaikurie taip pat ir šio rinkinio dalykai, nes Jurgis Jankus mėgsta, ypač didesnius, bet iki romano nesiekiančius savo kūrinius sudėstyti visiškai savitai, duodamas lyg ir naują žanrą.

Savitumas reiškiasi tuo, kad jo didesniuose pasakojimuose nelabai tepripažįstama ta žanrinė "drausmė". Įsibėgės jis smulkmeniškai dėstyti kurią istoriją, paskirs jai nemaža puslapių, nepraleisdamas nė vieno savo vaizduojamųjų veikėjų fizinio ir dvasinio krustelėjimo, kaip retas mūsuose temoka, bet staiga ims ir persimes į kitus bėgius. Sakytum, kad sudėtinės pasakojimo dalys lyg ir neproporcingos, gal kaikurie plačiai išsiskleidę epizodai labiau tiktų romanui, kuris yra pajėgus ir įsibėgėjimus, visokias gal nuo tiesioginio veiksmo lyg ir atšokusias platumas pakęsti, bet teoriškomis drausmėmis nesidomintis skaitytojas, be abejonės, pasigardžiuodamas seks tuos smulkmeniškai pateikiamus veikėjų svarstymus ir reakcijas, pasakojimą, kas kur vyksta ar daroma, vaizduojamosios aplinkos piešinį. Rašo Jankus, rašo dailiai ir ne tik rašo, bet dar ir naują žanrą įvedė lietuvių literatūron, ir teorijomis galvos sau nesukančiam skaitytojui daugiau negu užtenka.

Dalies šios knygos pasakojimų veiksmas vyksta Lietuvoje, o dalies — Amerikoje. Kadangi ir Amerikoje atsidūrusieji pasakojimų veikėjai yra vis vyresnio amžiaus lietuviai (taip, Jankaus kūrinių žmonės — vien tik lietuviai), tai jie ir iš Lietuvos būna šį tą išsinešę, ne vienas mokslą, nes tai vis inteligentai, o visi — bent atsiminimus. Tik Amerikoje išryškėja jų charakteriai ir susipina dramos.

Lietuva sudaro pagrindą pirmųjų keturių, tų trumpesnių, pasakojimų ir paskutiniojo, paties didžiausio.

Trejetui knygoje sudėtų trumpesnių pasakojimų gal nebūtų reikalingas nė naujasis terminas. Apsakymėlyje "Iš namų" vaizduojama karo diena, kai netoli Blažių namų griaudėja patrankos ir kalena kulkosvydžiai, o pro šalį trinksi pabėgėlių vežimai. Bet šeima nepajėgia susikalbėti. Motina, sūnus ir dukterys norėtų bėgti, jau ir arkliai pakinkyti, o tėvas — ne, jis išsikasė duobę, uždengs ją ir joje pralindės. Įtempimą išsprendžia Blažį suknežinęs sviedinys. Palaidojamas jis toj slėptuvėj, ir likusi šeima išsiveja neseniai pro šalį nudardėjusius kitus pabėgėlius.

"Rūpesčiuose" vaizduojami anie senesnieji laikai, kai kaimai buvo skirstomi į vienkiemius. Rūpesčiai slegia visus, o labiausiai nesavarankišką Norušį, kuris ligi tol vis gyveno maždaug į savo kaimyno Širmulio skverną įsikabinęs. Kai jis dabar pradeda atidžiau dairytis, tai žmogų išgąstis perima, nes paaiškėja, kad sūnus į palaidūnus išėjęs, o ūkio reikalus tvarkys marti su savo giminėmis.

Trečias tų trumpųjų dalykų, pagal kurį ir knyga pavadinta (Paparčio žiedas), yra, sakytume, stebuklinė pasaka, paremta senaisiais liaudies tikėjimais, kad šv. Jono naktį papartis žydi. Rasti jo žiedą reikštų sveikatą ir grožį. Nevienas lietuvių rašytojų vienaip ar kitaip tą paparčio žiedo jieškojimą savo kūriniuose yra panaudojęs. Paprastai jieškantieji neranda. O J. Jankaus senukui Pačiaupiui visdėlto ėmė ir užsikabino už vyžos! Senį dėl to buvo apėmusi aiškiaregystė, be to, jis rado ir išsikasė pinigų puodą ir paskirstė tą lobį vaikams. Jeigu gaidys to stebuklingo radinio nebūtų prarijęs, gal dar ir kitokių nuostabių dalykų būtų atsitikę, kaip kad pasakose būna.

J. Jankus mėgsta pasigilinti ir į vaikų pasaulį. Jo raštų mėgėjai, be abejonės, atsimena aną išpopuliarėjusį gražutį apsakymą "Dubenėlis". Šįkart vaiko dramą jis atveria didesniame (38 psl.) pasakojime "Knyga". Ji ištiko kadaise dabar Amerikoje gyvenantį profesorių Simą Plaušį, kai jis buvo dar tik mažas Simukas ir labai mėgo skaityti. Invalido dėdės žmona Genovaitė aprūpindavo jį skaitiniais. Davė kartą ir šventųjų gyvenimus, kuriuos ištiko tragedija: karvė beveik visus puslapius sužliaumojo. Nežinia, kuo visa kas būtų baigęsi, jei ne gerosios dėdienės staigi mirtis, kuri vaikui padėjo atgauti dvasinę pusiausvyrą. Kankindamasis dėl pražudytos knygos, tasai mažylis, nežinodamas ką daryti, jau buvo susiruošęs net į Ameriką bėgti!

Knygose vaikai dažniausiai būna geri. Toks yra ir Simukas. Bet labai originaliai jis išgyvena dėdienės mirtį. Kai jo motina apverkia mirtinai sužeistą aną gerąją moterį, jis tiesiog meldžiasi, trokšdamas, kad tik ji mirtų, nes tada jam nebūtų reikalo aiškintis kas atsitiko su ta brangia knyga. Dabar jau į lietuvių kalbą įvedamu anglišku žodžiu tariant, skaitytoją ištinka tikras šokas, kad tą gerutį vaikelįuką apima, sakytume, toksai nežmoniškas troškimas. Bet žmogaus troškimai, sako, neturi ribų, o ypač vaiko, kuris nepajėgia realiai pasverti savo nelaimės ar nusikaltimo dydžio.

Gal labiausiai Jankus su savo palinkimais ir pamėgimais smulkmeniškai pasakoti atsiveria stambiausiame šios knygos kūrinyje "Teta Domincė". Visa ko centras čia yra didžiulis kryžius, kurį iš perkūno apdaužyto ąžuolo padirbdina dievdirbis Mamertas. Jis kryžiuje iškalinėja ir išskaptuoja daugybę vaizdų, vis pasitardamas su tos istorijos pasakotojo Domo tėvais, kurių sodyboje tas kūrinys statomas. Ir Jėzaus krikštas, ir Adomas su Jieva bei žalčiu, ir Kristus alyvų darže, ir Marija po kryžium, ir šv. Veronika, ištiesusi rankose skarą, ir šv. Dzidorius artojas, ir šv. Agota, ir šv. Jurgis, ir dar kiti vaizdai. Tokią gausybę Šventraščio ir šventųjų vaizdų turinčio kryžiaus Lietuvoje tikriausiai nė nebuvo — Mamerto vardu jį sukūrė skaitytojams Jurgis Jankus!

Pasakojimas dar patirštintas kriminaline istorijėle, kurią teta Domincė gal ir stebuklu palaikė. Iš užrakintos skrynios dingo jos nemažos sutaupos, ir ji meldėsi prie kryžiaus, prašydama šv. Antaną, kad grąžintų tą jos turtelį. Pinigus pavogė bernas, o rado vaikas. Baigiama iš Lietuvos gautu

(Nukelta į 7-tą psl.)

Poeto PRANO LEMBERTO muzikinės plokštelės sutiktuvėse Bostone 1982.V.29. Iš kairės: muzikas Iz. Vasyliūnas, sol. J. Daugėlienė, M. Lembertienė, kompoz. J. Gaidelis. Plokštelė išleista M. Lembertienės pastangomis velionies penkioliktųjų mirties metinių proga Nuotr. K. Daugėlos

Sėkminga baltistikos konferencija

Daugiau kaip 50-tyje paskaitų buvo nagrinėjama lietuviška archeologija, geografija, folkloras, literatūra ir lingvistika aštuntoje baltistikos studijų konferencijoje 1982.VI.17-19 Minnesotos universitete, JAV-se

MILDA DANYTĖ

Konferencijos rengėjai buvo Baltistikos Studijų Draugija (Association of the Advancement of Baltic Studies, trumpai — AABS) ir Minnesotos universiteto skandinavų departamentas.

AABS konferencijos vyksta kas antri metai kuriame nors Amerikos ar Kanados universitete, ir kiekviena konferencija savo programoje turi specialią temą. Aštuntoje AABS konferencijoje pabrėžti "Baltiečių-skandinavų santykiai amžių slinktyje". Ji sutelkė daug mokslininkų iš Švedijos, Suomijos, Norvegijos, Danijos ir baltiečius specialistus iš JAV, Kanados, Anglijos, Prancūzijos, Australijos, Vokietijos.

Tai buvo gausiausia iki šiol įvykusių AABS konferencijų. Daugiau kaip 150 profesorių, bibliotekininkų, mokslininkų ir rašytojų dalyvavo 130-tyje paskaitų, svarstybų ir diskusijų. Kaikurie numatyti dalyviai negalėjo atvykti, nes daug Amerikos universitetų atšaukė kelionės išlaidų pašalpas. Taip pat AABS istorijoje pirmą kartą pakvietimai buvo pasiųsti 70 universitetų ir institucijų Lenkijoje, Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Bet iš gana gausaus skaičiaus pasižadėjusių atvykti lingvistų ir archeologų iš šių kraštų atvyko tik du archeologai — Evalds Mugurevics ir Teodors Zeids iš Latvijos, abu mokslo akademijos nariai.

Konferencijos dalyviams ir gausiems klausytojams didžiausia problema buvo paskaitų pasirinkimas, nes įdomių buvo daug ir įvairiose srityse. Paskaitos vyko kartu penkiose sekcijose. Taigi reikėjo apsispręsti ar klausyti apie naujausius Baltijos gintaro tyrinėjimus, ar apie devyniolikto šimtmečio istoriją, ar apie modernią lietuvių poeziją, ar diskusijas apie paskutinių įvykių Lenkijoje įtaką Baltijos respublikoms. Dalyviams teko bėgioti iš vienos auditorijos į kitą. Gyvos diskusijos buvo tęsiamos universiteto kafeterijoje, universiteto koridoriuose ir vakarais prie kavos puodukо. Kaip dabartinė AABS pirmininkė dr. Marija Gimbutienė pareiškė atidaromojoje konferencijos kalboje, "mes esame tik pradžioje savo uždavinių... Mes turime daugiau įsijausti į savo praeitį ir daugiau ją pažinti".

Pačioje konferencijoje buvo daug progų daugiau pažinti baltiečių kultūrą. Buvo rodomi baltiečių pagaminti filmai, tarp jų du Jono Meko. Profesorius Norton Dodge iš savo rinkinio surengė dabartinio estų meno parodą. Bet iškilus konferencijos kultūrinis įvykis buvo birželio 18 d., kai Nobelio premijos laureatas Czeslaw Milosz buvo išrinktas pirmuoju AABS garbės nariu ir skaitė savo poezijos, išverstos į anglų kalbą. Perpildytai auditorijai poetas aiškino, kaip jis yra lenkų poetas, nes rašo lenkų kalba, ir lietuvis, nes jo lietuvė motina ir vaikystės metai Kėdainiuose jam įdiegė savitą žmogaus ir gamtos bei jos apraiškų pajautimą būdingą lietuvių tautai. Tai atsispindi jo kūryboje.

Kitas jaudinantis momentas buvo, kai bankete, uždarant konferenciją, dr. Marija Gimbutienė savo kaip AABS pirmininkės atsisveikinimo kalboje sužadino baltų mitologijos, dainų, Joninių papročių, apeigų nuotaiką ir visi įsijungė į latvišką Joninių liaudies dainą.

Konferencijoje iš lietuvių su paskaitomis ir diskusijomis svarstybose dalyvavo: literatūros srityje — R. Šilbajoris (Ohio State University), Audronė Willeke-Barūnaitė (Miami University, Ohio), Bronius Vaškelis (Lafayette College); imigracijos istorijos srityje — Milda Danytė (Montreal), K. Kriščiūnas (Kiel, Vokietija), W. Wolkowich-Valkavičius (JAV); gamtos mokslų srityje — K. Eringis (Chicago), J. B. Genys (University of Maryland); kitose srityse, įskaitant ir politiką — Marija Gimbutienė (University of California), St. Vardys (University of Oklahoma), R. J. Misiūnas (Yale University), J. Slavėnas (Buffalo, University College), T. Remeikis (Chicago).

Įdomu, kad kitų tautybių paskaitininkų, kurių paskaitos tiesiogiai ar netiesiogiai (kartu su latviais ar estais) lietė lietuviškas sritis, buvo maždaug dvigubai daugiau nei lietuvių paskaitininkų. Keletas pavyzdžių. S. Young (University of Chicago) kalbėjo apie kirčiavimą Daukšos kūryboje; G. Marvan (Monash University, Australija) — apie lietuvių-latvių lingvistinius ryšius; Odile Daniel (Universite de Paris) — apie baltiečių valstybių gyventojų sudėtį 1959-80 m.; Patricia K. Grimsted (Harvard, Boston) — apie Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės archyvus; Per Orvin (Stockholm, Švedija) — apie Baltijos valstybių ekonomiją.

Nauju AABS pirmininku yra William R. Schmalstieg (Pennsylvania State University), o sekanti konferencija bus 1984 m. greičiausiai Montrealyje.

AABS kviečia visus lietuvius, kurie domisi savo istorija, kalba, literatūra, menu ir kitomis sritimis, įsijungti į organizaciją. Nario mokestis yra pagrindinis AABS pajamų šaltinis. Be šios organizacijos lietuvių ir kitų baltiečių mokslinės studijos ir darbai prarastų savo jau pripažintą rimtą statusą Šiaurės Amerikoje.

Rinktinės Spalio novelės

(Atkelta iš 6-to psl.)

džia vienas kitą ir neranda ramybės . . ." (178 psl.).

Gilių problemų randame kiekvienoje novelėje. Kaip anglai be atodairos niekina kitataučius, rodo "Sąskaitos" istorija apie nagingą šaltkalvį (plomberį), kuris savo sūnų mėgino pasiųsti į gerą privatinę mokyklą, bet tai jam sukliudė nepalanki kaimyno anglo atestacija.

Novelėje "Nepabėgęs" liečiamas tėvų ir vaikų nesutarimas dėl lietuvių kalbos vartojimo, moralinis jaunimo palaidumas, narkotikai.

Daugumos novelių veiksmas vyksta Anglijoje. Rodomi pabėgėliai lietuviai, atsidūrę nesvetingoje aplinkumoje, sunkiai besikurią.. Prisimenamas ir gyvenimas sugriautoje Vokietijoje. Nusikeliama ir į Ameriką ("Sudeginta praeitis").

Gera R. Spalio novelių savybė — jų kondensuotumas. Autorius yra taupus žodžiams. Jie gana tikslūs ir taiklūs. Pavyzdžiu gali būti kad ir ši scenelė, kai susijaudinęs griežtokas tėvas baudė sūnų už anglų kalbos vartojimą šeimoje:

"Triukšmingai įbėgusi sesuo palietė tėvo skruostą ir, kreipdamasi į brolį, užtralialiavo angliškai. Tėvas suraukė antakius, bet sūnus, kuris nepamiršo žando, atsakė garsiai ir abu plepėjo, tartum vieni bebūtų. Kitą kartą tėvas sudraustų, bet matyt ir jam skaudėjo nusikaltusi ranka, tad, kiečiau spustelėjęs, pakėlė laikraštį arčiau akių ir įniko skaityti". (180 psl.).

R. Spalio įgudimas valdyti novelės formą ir atskleidžiamos rimtos problemos naują jo knygą padaro vertą dėmesio. Išeivijos lietuvių literatūra praturtėjo dar viena gera knyga.

Romualdas Spalis, RINKTINĖS NOVELĖS. Išleido "Vilties" Draugijos Leidykla 1981 m. (6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103). Leidyklai talkino keliolika mecenatų. Tiražas — 750 egz., 328 psl. Kaina $8.00.

Atsiųsta paminėti

DAINAVA 25. Amerikos Lietuvių Katalikų Federacijos jaunimo stovyklos leidinys. Redagavo Vacys Rociūnas, išdėstymą projektavo Paulius Jurkus, viršelį piešė dail. Nijolė Palubinskienė, spausdino pranciškonų spaustuvė Brooklyne. Mecenatai — Leonas ir Danutė Petroniai. 1981 m., 80 psl.

MŪSŲ SPARNAI, lietuvių evangelikų reformatų žurnalas, 1982 m. birželis, 52 nr. Redaguoja Petras Bružas (4429 S. Talman Ave, Chicago, IL 60632, USA), administruoja Jonas Palšis (5718 S. Richmond St., Chicago, IL 60629, USA).

METMENYS, kūryba ir analizė, 1982 m. 43 nr. Redaguoja Vytautas Kavolis, Dickinson College, Carlisle, Pennsylvania, USA. Administruoja Marija Paškevičienė, 3308 W. 62nd Pl., Chicago, IL 60629, USA. Numerio kaina — $3.50, metinė prenumerata — $12.00, Kanadoje ir kitur — $15.00.

LAIŠKAI LIETUVIAMS, religinės ir tautinės kultūros žurnalas, 1982 m. 6 nr. Redaktorius — Juozas Vaišnys, SJ, administratorė — Aleksandra Likanderienė (2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636, USA). Metinė prenumerata — $8.00.

Premijuotieji Jankaus pasakojimai

(Atkelta iš 5-to psl.)

laišku, kuriame pasakotoją Domą dėde vadinąs Kęstutis rašo apie savo tremtį Sibire, grįžimą namo, kryžiaus likimą, savo mistiškus susitikimus su mirusia teta Domince ir pasiryžimą būti "Jėzaus mokiniu".

Sandara į "Tetą Domincę" gal šiek tiek panašus pasakojimas "Lapausis". Dailininkas Piliponis ir lietuvių kalbos specialistas Turskis. Lietuvoje mokytojavo toje pačioje gimnazijoje, ir jų santykiuose tada neįvyko jokia dėmesio verta drama. O kai jie susitiko Amerikoje, naujame krašte praturtėjęs namų statymo rangovas Turskis nupirko iš Piliponio keletą paveikslų ir užsakė jam nutapyti šunį Keturakį-Lapausį, jo vaikystės draugą, kuris kartą iškrėtė jam didelę kiaulystę — sugriebęs parnešė namo besimaudančio savo mažojo pono kelnaites ir kaip tik tą dieną, kai iš miesto į kaimą paatostogauti atvažiavo Rožytė.

Turskio pasakojamai šuns istorijai paskirta net 20 puslapių. Gudrus buvo šuo, ir tuose puslapiuose daugiausia ryškinami jo sugebėjimai, o ne kokia nors idėja, kaip, pavyzdžiui, Biliūno novelėje apie Brisių. Rašytojui, matyt, rūpėjo duoti ir to šuns gyvą portretą, ne tik žmonių. Bet didžioji pasakojimo dalis — Turskių šeimos pagrindų pajudinimas. Piliponis nutapė net tris šuns portretus Turskiui, o ketvirtą dovanų jo žmonai, tai pačiai Rožytei, kuri aną berniukui lemtingą dieną atvažiavo į kaimą ir atsimena gudrųjį šunį. Tame paveiksle bekelnis berniukas vijosi šunį. Nuo čia ir prasidėjo ligi tol turbūt tylom nešiota Turskių šeimos drama. Besiginčijant dėl to paveikslo ir vėliau pradeda aiškėti, kaip vyras ir žmona į vienas kitą žiūri, kokie jų santykiai ir charakteriai. Nors Turskis, ypač Rožytei negirdint, vaidina didelį vyrą, bet tikrasis bosas yra žmona.

Kaip stiprios intrigos meistras, J. Jankus šioje knygoje ryškiausiai, rodos, prisistato pasakojimu "Po tuo pačiu stogu". Pamažu, neskubėdamas jis čia pina istoriją Aleksandro ir Mykolo, kurie gimnazijoje net krauju buvo pasirašę amžiną draugystę. Pasirašė, išsiskyrė, ir viskas ilgam pasibaigė. Vėl užmegzti ryšį ir net labai artimą davė pagrindo Aleksandro laiškas Mykolui jau Amerikoje po daugelio metų. Laiške jis papasakojo savo šeimos istoriją, kuri baigėsi skyrybomis, ir pakviestas apsigyveno Mykolo namuose, nes iš savųjų žmona jį išvarė, susimylėjusi su tuo architektu, kuris projektavo ir statė jam namus ir kurio dukterį net nežinodamas jis užaugino.

Palaipsniui dabar Mykolo širdyje didėja įtarimai, kad draugas Aleksandras gal pavilios jo žmoną. Įtarimams esama nemaža pagrindo: rodos, jo žmonai Živilei, bet ne jam tas draugas atsiveria visas.

Man rodos, kad tas pasakojimas šioje knygoje yra pats tobuliausias ir labai būdingas Jankui. Puiki konstrukcija, pasakojama be jokių įterptinių epizodų. O psichologinio įtempimo didinimas, bandymas įvesti ir šiek tiek kriminalinio elemento, kai Aleksandras ryžtasi sudeginti savo namus su buvusia žmona ir jos architektu, juk kaip tik Jurgio Jankaus mylimiausia teritorija, tokia paprastai ryški jo romanuose.

Kadangi knyga bus buvusi paskubom spausdinta, tai gal dėl to ir korektūros klaidelių šiek tiek perdaug, palikta ir kalbos nelygumų.

Dainų šventė

Šeštoji laisvojo pasaulio lietuvių dainų šventė įvyks Čikagoje 1983 m. liepos 3 d.

Dainų šventės komiteto pirmininkas — Vaclovas Momkus. Iki šiol užsiregistravo 39 chorai bei dainos vienetai (mažesnės grupės) su 1140 choristų. Iš Kanados užsiregistravo 11 dainos vienetų su 309 dainininkais.

Jungtinių chorų muzikinės komisijos pirmininkas — Vaclovas Verikaitis. Jungtinio jaunimo choro pirmininkas — Faustas Strolia, liaudies instrumentų — Emilija Sakadolskienė. Chorams akompanuos simfoninis orkestras, kuriuo rūpinasi šios dainų šventės vicepirmininkas Algis Modestas.

Šeštosios dainų šventės dirigentai: A. Mikulskis, A. Jurgutis, V. Verikaitis, J. Govėdas, D. Viskontienė (moterų chorams) A. Gečas (vyrų chorams), E. Sakadolskienė — liaudies instrumentams, A. Modestas — tautiniams šokiams.

Solistais pakviesti: A. Grigas, R. Mastienė ir N. Linkevičiūtė.

Šioje dainų šventėje pirmą kartą dalyvaus ir tautinių šokių grupė — apie 100 porų. Ja rūpinasi N. Pupienė.

Gaidos jau išspausdintos. Jomis rūpinosi K. Skaisgirys.

Visais dainų šventės reikalais kreiptis į dainų šventės komiteto pirmininką Vaclovą Momkų, 3222 West 66th Place, Chicago IL 60629, USA. **V. V.**

TECHNIKOS ŽODIS, 1982 m. 2(176) nr. Redagavo — V. Jautokas ir J. Rimkevičius. Administratorius — A. Brazdžiūnas, 7980 W. 127 St., Palos Park, IL 60464, USA. Metinė prenumerata — $6 JAV.

ATEITIS, ateitininkų federacijos katalikiškos-lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas, 1982 m. 4 nr. Vyr. redaktorius — kun. dr. Kęstutis Trimakas, administratorius — Juozas Polikaitis. 7235 S. Sacramento Ave, Chicago. IL 60629, USA. Metinė prenumerata — $9.00.

SIDABRINIAI VARPAI. Klevelando Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos moksleivių metraštis 1981-1982. Redagavo: Rimas Balašaitis, Auksė Bankaitytė, Danius Barzdukas, Vija Bublytė, Nida Marcinkevičiūtė, Lana Vyšnionytė. Redaguoti padėjo mokytoja Vida Bučmienė. Išleido lituanistinė Klevelando Šv. Kazimiero mokykla. Kaina su persiuntimu — $2. Užsakyti pas mokyklos direktorę V. Bučmienę, 17702 Crestland Rd., Cleveland, Ohio 44119, USA.

ONA ELVIKYTĖ, Sofijos ir Antano Elvikių dukra, baigusi Western universitete Londone odontologijos chirurginį skyrių ir gavusi daktarės diplomą. Prieš keletą metų tame pačiame universitete baigė biologiją. Yra baigusi dešimties skyrių lituanistinę mokyklą Hamiltone. Šoko "Gyvatare" ir vaidino "Aukuro" teatre. Pradėjo dirbti Waterloo, Ont., mieste

VIDA-MARIJA DOVIDAITYTĖ, Juzės ir Prano Dovidaičių dukra, 1982 m. pavasarį baigusi Toronto universitete psichologiją, sociologiją ir ispanų kalbą bakalaurės laipsniu (ketverių metų kursą). Yra baigusi Applewood Heights gimnaziją ir Toronto lietuvių Maironio mokyklą. Dainavo mergaičių trijulėje "Vasaros garsai" ir šoko "Atžalyne". Dabar ne tik šoka, bet ir moko tautinių šokių 12-16 metų "Atžalyno" grupę. Kaip psichologė pradėjo dirbti jaunų nusikaltėlių srityje

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Visi lietuvių išeivijos rašytojai kviečiami dalyvauti feljetono konkurse, kurį paskelbė radijo laidas Čikagoje turintis "Margutis". Pageidaujama, kad feljetonai liestų išeivijos temas. Ilgis neribojamas. Rankraščius reikia pasirašyti slapyvardžiu. Autoriaus vardas, pavardė, adresas ir telefono numeris įdedami į atskirą užklijuotą vokelį. Rankraščius prašoma atsiųsti iki š. m. spalio 1 d. šiuo adresu: "Margutis", 2422 W. Marquette Rd., Chicago, IL 60629, USA. Laimėtojams bus paskirtos trys premijos: pirmoji $250, antroji $150 ir trečioji $100. Jų įteikimas numatytas spalio 19 d. Čikagos Jaunimo Centre. "Margutis" rezervuojasi teisę premijuotus feljetonus panaudoti savo ir kitose lietuvių radijo laidose bei periodinėje mūsų spaudoje.

Latvių kompoz. Alfredo Kalninšo (1879 — 1951) opera "Banuta" gegužės 29 d. koncertine forma buvo atlikta Niujorke, Carnegie salėje. Jon buvo įjungtas ir čikagietis lietuvių baritonas Algis Grigas, kuriam teko dainuoti dviejų veikėjų partijas. Nors "Banuta" yra laikoma tautine latvių opera, veiksmas vyksta XIII š. Lietuvoje. Sol. A. Grigą teigiamai įvertino dienraštis "The New York Times" bei kiti laikraščiai, išskirdami jį iš kitų solistų grupės. Šiaip pagyrimų susilaukė tik choras ir dirigentas Andrius Jansons. Pastarasis atsiuntė laišką muz. Alvydui Vasaičiui, sol. A. Grigą paruošusiam šiai operai, teigiantį, kad jo pasiruošimas buvo geresnis už latvių solistų.

Šv. Kazimiero 500 metų mirties sukakčiai bus išleisti du veikalai. Šventajam skirtą monografiją jau baigė rašyti S. Sužiedėlis. Ją iliustruoja dail. N. Palubinskienė. Literatūros antologiją redaguoja dr. A. Šešplaukis, jon įjungiantis šv. Kazimierą liečiančius kūrinius.

Prancūzijoje garsėja Paryžiuje gimusi lietuvaitė aktorė Karolina Masiulytė. Ji yra studijavusi literatūrą Sorbonos universitete; vaidybą Charles Dullino studijoje, kur kadaise mokėsi ir žymusis Panevėžio dramos teatro rež. Juozas Miltinis. K. Masiulytei teko vaidinti Paryžiuje, Strasburge, Marais festivalyje, su maža grupe lankytis Britanijos ir Norvegijos universitetuose. Pernai ji buvo įjungta ir į televizijos rodytą nufilmuotą poezijos vakarą. Šiemet K. Masiulytė savo sukurtu vienos moters spektakliu reiškėsi Paryžius kavinėje "La Soupap", kurią lanko rašytojai, žurnalistai, aktoriai bei režisoriai. Škicų tekstus savo spektakliui "Kodėl taip?" buvo parašiusi pati K. Masiulytė. Spektaklyje ji sukūrė kelis skirtingus personažus, pasinaudodama atliekamais monologais. K. Masiulytė taipgi aktyviai reiškiasi Paryžiaus lietuvių gyvenime, dalyvauja jų renginiuose su deklamacijomis ir savo rašiniais.

Klevelande laidžiama "Dirva", lig šiol pasižymėjusi reguliariais novelės konkursais, paskelbė romano konkursą. Juo norima paminėti dr. J. Basanavičiaus išleistos "Aušros" pasirodymo šimtmetį 1983 m. Pageidaujama, kad konkurso dalyviai įamžintų tą laikotarpį, bet jiems suteikiama pilna laisvė laiko, tikrovės ir fantazijos rėmuose. Romano veikėjai gali būti istoriniai arba paties rašytojo sukurti. Siužeto pobūdis — paties autoriaus reikalas. Tematika gali būti įvairi — tautinė, psichologinė, visuotinė, fantastinė. Romano konkursui skirti rankraščiai turi būti perrašyti mašinėle, paliekant dvigubus tarpus tarp eilučių. Romanas negali būti mažesnis kaip 200 mašinraščio lakštų. Jį reikia pasirašyti slapyvardžiu, atskirame užklijuotame vokelyje pridedant autoriaus vardą, pavardę, adresą, telefono numerį. Nelaimėjusių autorių vokeliai nebus atklijuoti. Rankraščiams susigrąžinti jie turės atsiųsti savo adresą. Romanus konkursui reikia atsiųsti iki 1983 m. gruodžio 1 d. šiuo adresu "Dirva", konkursas "Aušros" šimtmečiui paminėti, P. O. Box 03206, Cleveland, Ohio 44103, USA. Laimėtojo laukia $2.500 premija, kurią parūpino ilgametis "Dirvos" novelės konkursų mecenatas Simas Kašelionis. Ją paskirs trijų asmenų vertintojų komisija balsų dauguma. "Dirva" rezervuojasi teisę premijuotą romaną be papildomo atlyginimo autoriui paskelbti savo puslapiuose, išleisti atskira knyga.

Iš sėkmingų gastrolių Ispanijoje grįžo Vilniaus pedagoginio instituto studentų ansamblio "Šviesa" grupė. Tą ansamblį, vadovaujamą J. Jauniškio, sudaro dainininkai, instrumentalistai ir A. Karvaitienės paruošti šokėjai. Pirmas koncertas buvo surengtas Lamangos kurorte, paskutinis — Madrido priemiestyje Leganese. Koncertinės išvykos dalyviai lankėsi įvairiose Ispanijos vietovėse, autobusu nuvažiuodami 2000 km. Džiaugiamasi, kad ispanai šiltai reagavo į lietuviškų melodijų lyriškumą bei tautinių šokių žaismingumą.

Lietuvos istorijos ir etnografijos muzėjus vilniečius pakvietė į parodą "Vilnius XIX-XX amžių kūriniuose". Parodai panaudota muzėjaus fonduose sutelkta medžiaga: įvairių Lietuvos dailininkų paveikslai, vaizduojantys Vilnių, jo priemiesčius, apylinkes, architektūros paminklus. Didesnę parodos dalį sudaro tapybos darbai ir akvarelės XIX š. dailininkų — J. Kamarausko, J. Marševskio, V. Sledzinskio, E. Remeraitės-Ochenchovskos, J. Balzukevičiaus, M. Januševičiaus, A. Remerių, B. Rusecko, V. Savodnikovo. Parodon įjungti ir pirmųjų Vilniaus litografų J. Ozemblovskio, M. Pšibilskio kūriniai.

Septintasis jaunimo muzikos festivalis "Studentiški balsai-82", surengtas Kauno politechnikos institute, susilaukė 14 grupių iš Vilniaus bei Kauno augštųjų mokyklų. Geriausia instrumentine grupe vertintojai pripažino Vilniaus universiteto ansamblį "Piligrimas". Vokalinių instrumentinių grupių prizus pasidalijo Kauno politechnikos instituto ir Kauno medicinos instituto saviveiklininkai. Geriausių solistų laurai teko Kauno politechnikos instituto atstovei V. Kumeliauskaitei ir Vilniaus pedagoginio instituto atstovui R. Liorančui. Prizai už geriausius duetus įteikti: seserims R. ir V. Bagdonaitėms iš Vilniaus pedagoginio instituto, broliams P. ir S. Steponavičiams, Vilniaus konservatorijos pirmakursiams.

"Lietuvos teisės paminklų" seriją pradėjo Mokslų Akademijos filosofijos, sociologijos ir teisės instituto leidinys "Biržų dvaro teismo knygos 1620 — 1745". Jį spaudai paruošė teisės istorikas Vytautas Raudeliūnas ir istorikas Romualdas Firkovičius. Medžiagą jie telkė ne tik kitados turtingo Radvilų archyvo fonduose, bet ir kituose Sovietų Sąjungos bei Lenkijos archyvų ir bibliotekų rankraščių rinkiniuose. Leidinin yra įjungtos dvi teismų knygos, atskiri fragmentai neišlikusių knygų. Pastarieji gerokai praplečia Biržų dvaro teismo veiklos ribas, duoda daug naujos medžiagos. Trečdalį visų įrašų sudaro teismo sprendimai, laikomi vertingiausia leidinio medžiaga.

Vilniaus dūdų orkestro "Trimitas" sol. Janina Miščiukaitė dalyvavo tarptautiniame "Auksinio Orfėjo" estradinės dainos festivalyje Bulgarijoje. Už geriausią estradinės bulgarų dainos atlikimą jai buvo paskirtas sidabro medalis. Panašiame konkurse Jaltoje J. Miščiukaitė pernai buvo laimėjusi Didįjį prizą. Ji mokėsi J. Gruodžio muzikos mokyklos klarneto klasėje, įsijungdama į saviveiklinius koncertus. Dirbo su "Oktavos" ansambliu, o nuo 1978 m. koncertuoja su "Trimitu", vadovaujamu M. Tamošiūno. Jai teko dalyvauti koncertinėse išvykose į Vengriją, Suomiją, R. Vokietiją, Kongą, Britaniją.

XXIV-ją Vilniaus konservatorijos aktoriaus meistriškumo katedros laidą sudarė 16 diplomatų, baigusių ketverių metų studijas. Visas kursas vaidino į Vilniaus dramos teatro repertuarą įtrauktuose "Liudviko Keturioliktojo" spektakliuose, kaikurie buvo sukūrę vaidmenis J. Marcinkevičiaus dramoje "Ikaras". Studijų užbaigai buvo suvaidintas A. Čechovo "Dėdė Vania", K. Goldonio "Rietenos Kjodžoje", M. Frišo "Santa Krusas", ištraukos iš M. Gorkio "Keistuolių". Spektaklius režisavo kurso vadovas H. Vancevičius, pedagogai — I. Bučienė, G. Padegimas, R. Tuminas. Atsisveikinti su studentiškomis dienomis buvo skirta koncertinė programa, susieta su dainavimu, šokiu, sceniniais judesiais. Diplomus jauniesiems aktoriams įteikė ir sėkmės palinkėjo aktoriaus meistriškumo katedros vedėja prof. I. Vaišytė. **V. Kst.**

CHOLKAN
R. CHOLKAN & CO. LTD.
REAL ESTATE

DĖMESIO, LIETUVIAI!!!

- Parduodantiems per mus nuolaida
- Nemokamas nejudomo turto įkainojimas
- Sąžiningas patarnavimas visuose nejudomo turto reikaluose
- Daugiau kaip dvidešimt penkerių metų patirtis

2336 Bloor Street West – Tel. 763-5555
PRANAS KERBERIS namų 767-7932
ANTANAS GINIOTIS namų 769-9356

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8 • Telefonai: 532-3400 • 532-3414

AKTYVAI — virš 19 milijonų

KASOS VALANDOS:
Pirmadieniais 10 - 3
Antradieniais 10 - 3
Trečiadieniais uždaryta
Ketvirtadieniais 10 - 8
Penktadieniais 10 - 8
Šeštadieniais 9 - 1
Sekmadieniais 9.30 - 1

MOKA UŽ:
90 dienų termin. indėlius .... 15 %
180-185 d. termin. ind. 15¼%
term. indėlius 1 metų ..... 15 %
term. indėlius 3 metų ..... 13 %
pensijų s-tą ..... 14 %
spec. taup. s-tą ..... 13 %
taupomąją s-tą ..... 11 %
depozitų-čekių s-tą ..... 6 %

DUODA PASKOLAS:
asmenines nuo ..... 20 %
mortgičius nuo 18¾%

ANAPILYJE skyrius veikia sekmad. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki $100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santaupų dydį iki $2,000 ir asm. paskolas iki $10,000. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionės čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SĄŽININGAS PATARNAVIMAS

STEPHAN'S FURS
2239 Bloor Street West. • 406 Roncesvalles Ave. Telefonas 536-5936 ir Telefonas 762-7775
Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ
MARGIS DRUG STORE
JOHN V. MARGIS, Phm. B.
408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS
MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

PROGRESS REAL ESTATE LTD. REALTOR
1072 Bloor St. W.
Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada Jums sąžiningai patarnaus A. Bliūdžius
Telefonai: 534-9286 • namų 537-2291

AUTORITE SALES & SERVICE
1636 Dundas Street West, Toronto, Ontario M6K 2M4 Telefonas 531-1331
BLOOR AUTORITE GARAGE
296 Brock Avenue (Tarp Dundas ir College) Telefonas 531-1305
★ Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical fitness Certification)
★ Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. ★ Visi automobilių mechaniniai
★ taisymai. ★ Snieginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F.
★ GOODRICH, RADIAL ir kt. Savininkas FRANK PETITT

PARKSIDE MEAT MARKET
335 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario Telefonas 535-1258
• Turime lietuviškų skilandžių, sūrių ir kitų maisto gaminių •
• Užsakymai priimami telefonu • Nemokamas pristatymas •

P. ir T. SERVICE CENTRE garažas
(1862 Mattawa Ave., Mississauga, L4X 1K1, tel. 279-4371)
Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylią, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way, važiuoti Wharton Glen gatve tiesiog į garažą.
• Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniškus pataisymus. •
Savininkai: Tom Thompson ir J. Tamošiūnas

Toronto ateitininkų jaunučių būrelis gamtoje po smagios sueigos Nuotr. D. Skukauskaitės

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

mėnesį. Pernai jie prieš tas atostogas apie 30% pasididino savo algas. Šiemetinis pasididinimas iki metų galo buvo sumažintas iki 6%, prisitaikant prie naujo biudžeto įvestų varžtų valdžios tarnautojams. Tas sumažinimas iš tikrųjų yra labai menkas politikams, gaunantiems geras algas su nuo pajamų mokesčio atleistu priedu, užtikrintas pensijas, nesusietas su amžiumi, pigų maistą parlamento valgykloje, kurios netgi nepalietė Ontario provincijos 7% prekybos mokestis. Mat parlamentas yra laikomas federacinės Kanados teritorija, kuriai negalioja provinciniai įstatymai. Dienraštis stebisi, kad parlamentarai ruošiasi ilgoms atostogoms. Esą būtų logiškiau, jeigu jie atsisakytų tų atostogų ir svarstytų priemones nedarbui sumažinti, ekonominėms krašto problemoms išspręsti.

Didėjantį kanadiečių susirūpinimą augančiu nedarbu liudija Gallupo instituto birželio pradžioje surinkti viešosios nuomonės tyrimo duomenys. Net 80% apklaustų kanadiečių tada sutiko sumažinti savo uždarbį 10%, jeigu tai juos apsaugotų nuo atleidimo iš darbo. Galimo atleidimo atveju tik 16% pareiškė, kad jie lengvai galėtų gauti kitą darbą, o 78% teigė, kad tai būtų labai didelė problema. Tuo pačiu atleidimo atveju 65% sutiktų imtis prastesnio, mažiau apmokamo darbo už šiuo metu turimą. Tokiose aplinkybėse keistai atrodo vienos 175.000 narių turinčių Kanados valdžios tarnautojų unijos nutarimas pasiruošti streikui iki spalio 1 d., kad jiems būtų atšauktas biudžeto nustatytas metinis atlyginimų didinimas 6% ir 5%.

Kanados valdžios departamentas, tvarkantis vartotojų ir bendrovių reikalus, pranešė, kad pirmajame šių metų pusmetyje bankrotų skaičius padidėjo 37%, paliesdamas 5.383 firmas. Verslininkų atstovai šiuos duomenis laiko nepilnais, nes jie liečia tik didesnes įmones. Mažesnės darbovietės užsidaro tyliai, nesusilaukdamos to departamento dėmesio. Pasak Clarkson Co. tresto atstovo P. Stehlino, tokios liūdnos ekonominės situacijos jam neteko matyti 12 metų. Esą Kanada pasirinko klaidingą gyvenimo būdą — išleidžia daugiau dolerių negu uždirba. Tai liudija ir dabartinis naujojo biudžeto $19,6 bilijono numatytas deficitas, kuris tikriausiai dar padidės iki biudžetinių metų užbaigos.

Ekonominis Kanados Institutas netrukus išleis dviejų šios srities specialistų studiją, pasisakančią už kainų bei atlyginimų kontrolės įvedimą visiems kanadiečiams. Ją parašė du ekonomijos profesoriai, dirbantys Vakarų Kanados universitetuose: C. Barberis — Manitobos universitete, J. McCallumas — S. Fraserio universitete. Pasak jų, 1975-78 m. veikusi kainų bei atlyginimų kontrolė gerokai sumažino infliaciją. Be tos kontrolės ji dabar būtų siekusi ne 12%, o 18%. Kontrolės susigrąžinimą Kanadai pataria ir Paryžiuje veikianti Ekonominio Bendradarbiavimo Organizacija. Tik kontrolė tegalėtų išspręsti ekonominę Kanados krizę, didelį nedarbą, augštą infliaciją.

Sovietų Sąjunga birželio mėnesį Kanadoje nupirko 4,5 milijono tonų grūdų už bilijoną dolerių. Seniau ji iš anksto sumokėdavo už tokias grūdų siuntas doleriais, kurie būdavo gaunami už parduotą auksą, deimantus ar naftą. Dabargi Kanada buvo paprašyta parūpinti bilijono dolerių paskolą. Užsienio reikalų ministerio M. MacGuigano pranešimu, Maskva už tą paskolą turės atsilyginti po šešių mėnesių pagal dabartines palūkanas. Susidaro įspūdis, kad Maskvos užsienio valiutos atsargas išsėmė dideli nuošimčiai už Lenkijos skolas užsieniui. Aukso pardavimui yra nepalankios jo gerokai sumažėjusios kainos tarptautinėje rinkoje. Spaudoje teigiama, kad Sovietų Sąjunga šią vasarą vėl turės menką grūdų derlių. Tai problema, kuri ją slegia jau keletą metų iš eilės. Toronto dienraštyje "The Globe and Mail" prieš Kanados valdžios nutarimą parduoti sovietams grūdus bilijono dolerių skolon pasisakė lenkų kilmės Marekas Dabrowskis. Jis primena, kad Kanada savo biudžete yra numačiusi beveik $20 bilijonų deficitą, kad prieinamų paskolų negauna užsidarinėjančios darbovietės Kanadoje. Jeigu Sovietų Sąjungai tikrai trūksta maisto, tegu ji nesiuntinėja bilijonų dolerių vertės paramos bei ginklų Kubai, karo veiksmams Salvadore, Etiopijoje. Leninas kadaise pasakė, kad sovietinis komunizmas pakars kapitalistus iš jų gautomis virvėmis. Pasak M. Dabrowskio, Kanada Sovietų Sąjungai jau yra parūpinusi gerą ritinį tų virvių savo paslaugomis.

Kanados gimtadienis — liepos 1-ji lig šiol būdavo vadinama Dominijos Diena. Vyriausybės planuotas jos pakeitimas Kanados Diena sukeldavo parlamentarų ginčus. Yra politikų, kurie Dominijos Dieną laiko susieta su istorija. Pasak jų, mes jau turim "Air Canada", "Petro-Canada" bei daug kitų panašių pavadinimų. Canada Day būtų perdaug nuvalkiotas šventės pavadinimas. Šį klausimą betgi išsprendė privatus Kvebeko liberalo H. Herberto pasiūlymas vėlyvą penktadienio popietę, kai parlamente buvo labai mažai narių. Jie vienbalsiai patvirtino Dominijos Dienos pakeitimą į Kanados Dieną, jį padarydami įstatymu. Dabar belieka tik senato sprendimas, kuris vasada patvirtina priimtus įstatymus. Protestą reiškia kaikurie konservatoriai. Esą toks svarbus bei istorinis reikalas buvo priimtas parlamentarų mažumos per penkias minutes be jokio svarstymo.

BOOKBINDING STUDIO
"SAMOGITIA"
(lietuvis savininkas)
telefonas 625-2412
P.O. Box 1343, Postal Station "B"
Mississauga, Ontario L4Y 4B6

SPORTAS

GOLFO ŽAIDĖJAMS

Š. m. rugpjūčio 1, sekmadienį, 10.30 v.r. įvyks tradicinis Georgian Bay vasarotojų atviras golfo turnyras gerokai pagerintame "Bon Aire" golfo aikštyne prie 400 ir 12-to kelių kryžkelės. Visi golfininkai bei golfininkės kviečiami dalyvauti.

Žinios Iš Australijos

Išspręsti ginčai. Birželio 13 d. Melburno Lietuvių Namuose įvyko visuotinis sporto klubų susirinkimas, kuriame dalyvavo ir krašto organizacijų atstovai. Buvo sprendžiami išvykos į Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynes klausimai. Atrodo, visi ginčai ir nesutarimai buvo išspręsti. Dabar vėl reikia laukti gražaus Australijos lietuvių sportininkų pasirodymo Čikagoje 1983 m.

Naujas klubas. Pramonės ir elektros jėgainių centre — Gipsland miestelyje gyvena nemažas skaičius lietuvių. Jų rūpesčiu įsteigtas sporto klubas, kuris pasirinko LSK Žaibas vardą! Tuo tarpu, kai Š. Amerikoje lietuvių sporto klubų skaičius mažėja, Australijoje jų skaičius vis dar gausėja.

Australiečių varžybose. Tuo metu, kai Melburne vyko klubų susirinkimas, buvo surengtos stambios Australijos jaunių krepšinio varžybos. Jose dalyvavo 15 pačių pajėgiausių Australijos jaunių komandų. Į šias varžybas buvo pakviesti ir Australijos lietuvių jauniai. Iš šešių rungtynių lietuviai laimėjo dvi ir užėmė X vietą. Varžybų proga buvo išleista graži programa kurioje įrašyta "Lithuania" su vėliavos spalvomis ir komandos sąrašu: D. Sadauskas, M. Wallis, M. Brennan, A. Pečiulis, E. Kasperaitis, G. Atkinson, P. Adomavičius, D. Stanwix, J. Kalnins, A. Svaldenis. Komandų vadovai — P. Andriejūnas ir V. Adomavičius. A. S.

SPORTAS LIETUVOJE

Lietuvos šuolių į vandenį pirmenybės įvyko Vilniaus sporto rūmų baseine. Jose buvo varžomasi olimpinėse rungtyse nuo 3 m tramplino ir bokšto. Rengėjai buvo paruošę keturis aukso medalius, bet susilaukė tik dviejų laimėtojų, užėmusių pirmąsias vietas šuoliuose nuo tramplino ir nuo bokšto. Dvigubais čempijonais tapo: moterų grupėje — vilnietė Jūratė Vaičiulionytė, vyrų — Kauno kūno kultūros instituto studentas Raimondas Pavilonis. Moterų grupėje du bronzos medalius laimėjo vilnietė Aida Matiukaitytė, po sidabro medalį — kaunietė A. Locaitytė (bokštas) ir panevėžietė V. Venckutė (tramplinas). Daugkartinis vyrų čempijonas Rokas Pūras pirmenybes užbaigė su dviem bronzos medaliais. Sidabro medaliai teko: šuoliuose nuo bokšto — vilniečiui G. Šerekai, šuoliuose nuo tramplino — panevėžiečiui R. Gervickui.

Šaudymo varžybose Maskvoje čempijonės vardą išsikovojo vilnietė Auksė Treinytė. Šaudydama į taikinį mažo kalibro pistoletu iš 25 m atstumo, ji išmušė 594 taškus iš 600 galimų. Jos pasiektas rezultatas vienu tašku pagerino Sovietų Sąjungos rekordą.

Panevėžietis Andrius Kornikas dalyvavo Leningrade įvykusiose Sovietų Sąjungos ir R. Vokietijos jaunimo komandų lengvosios atletikos varžybose. Jis užėmė III vietą 200 m bėgime, šį nuotolį įveikęs per 21,62 sek., pagerindamas Lietuvos vyrų rekordą.

Kaunietė J. Danilevičiūtė dalyvavo atvirose Prancūzijos jaunųjų stalo tenisininkų pirmenybėse, į kurias savo atstovus atsiuntė 18 šalių. Moterų dvejete J. Danilevičiūtė su ukrainiete E. Kovtun laimėjo aukso medalį. Mišriame dvejete jai ir ukrainiečiui V. Dvorakui teko bronzos medalis.

(Nukelta į 9-tą psl.)

Skautų veikla

• Kalifornijoj staiga mirė v.s. Jonas Kuprionis, sulaukęs 81 m. amžiaus. Tai vienas žymiųjų Lietuvos skautų vadovų pačiais pirmaisiais nepriklausomybės metais. Kurį laiką nedalyvavęs aktyvioj veikloj, pokariniame atsikūrime reiškėsi, organizuojant Lietuvos Skautų Sąjungą Vokietijoje. Buvo uolus skautiškas spaudos bendradarbis ir daug kur prisidėjo savo patyrimu bei patarimais. Velionies noru vietoj gėlių rinktos ir teberenkamos aukos skautybės fondui.

• XX-tosios Romuvos stovyklos rengėjų komitetas paskutinį kartą susirinko posėdžio liepos 14 d. skautų būkle. Staigmeną padarė pirm. ps. A. Senkus, padėdamas ant stalo dvidešimtmečio pyragą, nežinomos sesės (Vidos) iškeptą. Dikutuoti įvairūs reikalai. Balandžio mėn. pradėti organizuoti pasitarimai nejučiomis sujungė būsimą stovyklos vadiją. Bendra stovyklos vadovų-vių iškyla Romuvoj įvyks liepos 31 — rugpjūčio 1-2 d.d. Jos metu norima atlikti paskutiniuosius paruošimo darbus ir pabendrauti. Kviečiami visi drauginkai-kės, šakų vadovai ir visa centrinė vadovybė.

• Stovyklautojai Romuvoje laukiami rugpjūčio 7 d., 12 v. Išimtis — JAV vienetams, kurie iki to laiko atvykti nespėtų.

• Romuvai aukojo: P. Šalna $10, J. Vasiliauskas ir J. Valevičius po $5. Nuoširdus ačiū. Č.S.

A. E. LePAGE
Daiva T. Dalinda, B.A.
Kanados didžiausios namų pirkimo ir pardavimo įstaigos atstovė Jums sąžiningai patarnaus!
* Nemokamas namo įkainojimas *
(Įstaiga priešais Toronto Lietuvių Namus)
1576 Bloor Street West Toronto, Ontario M6P 1A4
Tel.: 537-3431
Namų: 494-0605

AL GARBENS REALTOR
Telefonas 489 - 1543
22 Hedgewood Rd., Willowdale, Ontario M2L 1L5
Kanados, Ontario ir Toronto Real Estate Board narys
ALFONSAS GARBENIS jums sąžiningai patarnaus parduodant, perkant, tvarkant mortgičius, įkainojant namus ir t.t. LIETUVIAMS NUOLAIDA
Pirmoji lietuviška nekilnojamo turto agentūra Toronte, veikianti daugiau kaip 30 metų

Taupyk ir skolinkis
Pirmutiniame ir didžiausiame TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE
PARAMA

MOKA:
15 % už 90 dienų term. indėl.
15¼% už 6 mėn. term. indėlius
15 % už 1 m. term. indėlius
13 % už 3 m. term. indėlius
14 % už pensijų planą
14 % už namų planą
13 % už specialią taup. s-tą
11 % už taupymo s-tas
6 % už čekių s-tas (dep.)

IMA:
už asmenines paskolas nuo ..... 20 %
už mortgičius nuo 18¾%

AKTYVAI virš 30 milijonų dolerių
Asmenines paskolas duodame iki $50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas — piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express) Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonai: 532-8723 ir 532-1149

AUTOMOTIVE FIBER
AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.
Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD, Etobicoke, Ont. M8W 3R3 Telefonas 252-8863

BALTIC EXPORTING CO.
Siuntiniai į Baltijos kraštus ir Sov. Sąjungą
• Turime įvairių medžiagų ir kitų prekių, tinkamų siuntimui
Darbo valandos: 9 v.r. — 5 v.p.p., šeštadieniais 9 v.r. — 4.30 v.p.p.; trečiadieniais uždaryta. Birželio, liepos, rugpjūčio mėnesiais — nuo pirmadienio iki penktadienio 9 v.r. — 5 v.p.p.; šeštadieniais uždaryta.
482 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2N5 Telefonas 531-3098 Savininkai S. ir F. Janavičiai

ED. KONDRATAS, siuvėjas
1113 Dundas St. W., Toronto, Ont. M6J 1W9
Tel. 533-5454

TIM'S AUTO BODY LTD.
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu vartotus automobilius.
24-28 Howard Park Ave. (arti Dundas St. W.)
Toronto, Ont., M6R 1V5 FILTSOS BROS
Telefonai 533-8451, 533-8452

SKAITYTOJAI PASISAKO

FAKTAI LEMIA

Keistai skamba J. Ladygos žodžiai "TŽ" 26 nr.: "Nei aš, nei J. Domeika teisybės monopolio neturime". Teisybės termino nevartosiu, nes jos aptartis yra platesnė už tiesos. St. Šalkauskis taip aptaria: "Teisybė — teisumo objektyvinis principas, savyje jungiąs teisės ir tiesos pradus". Nenoriu įsivelti į filosofiją. Manau, tinkamiausias žodis mūsų ginče būtų faktas. O faktų pripažinimas ar paneigimas yra J. Ladygos ir J. Domeikos reikalas. Tik tada skaitytojai galės spręsti, kas savo teigimus pagrindžia faktais, kas tik "gražbylyste".

Sunkiai suprantama, kad yra lietuvių "nepamirštančių" Mao pažiūrų! Kiniečiai jau nebenešioja Mao "išminties" raudonų knygelių, neprisimena nei jo gimtadienio, nei mirties sukakčių, o jo žmona pateko į "Gang of four" grupę, kurios likimas gali būti labai liūdnas. Kitas "genijus" (Stalinas) išmestas už "tvoros", paveikslai šiukšlyne, paminklai nugriauti, žemėlapis irgi pamiršo jo vardą!

Tikrai juokinga, kad Mao pažiūrai aptarti sakoma: "Kieno jėga, to ir teisybė (politinė)". Tačiau J. L. rašo, kad tai praktikuojama nuo pasaulio pradžios. Čia pilna prieštaravimų! Sutikčiau su "kieno jėga, to ir teisė", nes ir šiandien dėl jėgos milijonai žmonių kenčia žiauriausius persekiojimus, žudymus, kankinimus badą... Jei pasaulis pasirinktų tiesos kelią, žemėje būtų rojus! Pasaulio pradžia?! Manau, kad astronomai, geologai, filosofai turėtų "gardaus" juoko, nes pasaulio pradžią ir žmogaus atsiradimą Žemėje skiria labai ilgas laikotarpis.

Dėl Falklando salų nereikia kreiptis į Saliamoną, užtenka tuo klausimu paskaityti istoriją. Jas atrado anglų jūrininkas John Davis 1592.VIII.14, Richard Hawkins 1594 m.; kapitonas Strong 1689-1690 (?) pavadino jas Falkland Sound (prie metų klaustukas reiškia, kad duomenys paimti ne iš pirmųjų šaltinių). Matome, kad anglai atrado, jie ir pavadino tas salas angliškai.

1764 m. prancūzų jūrininkas De-Bougainville "nusavino" tas salas Prancūzijos naudai. 1767 m. Prancūzija "perleido" Ispanijai. 1765 m. (?) komadoras Byronas perėmė Anglijos nuosavybėn, nes anglai pirmieji atrado. Žinoma, santykiai nebuvo geri tarp skirtingų šeimininkų, bet 1771 m. "...Spain yielded the Islands to Great Britain by convention".

1820 m. Buenos Aires respublika norėjo pasisavinti Falklando salas, tačiau kilo ginčas dėl produktų su JAV. Anglija "įsikišo", ir Buenos Aireans išsikėlė iš salų. 1833 m. Anglijos vėliava buvo iškelta, kuri ir šiandien plevėsuoja.

Istorinės medžiagos yra gana daug, todėl kiekvienas gali patikrinti mano pateiktus duomenis. Gal skaitytojas atkreips dėmesį, kad Argentinos vardas nė neminimas. Istorija patvirtina, kad Anglija yra tikroji savininkė, kuriai vietos gyventojai nori priklausyti. Gal ateis laikas, kad istorinis faktas ir geografinis motyvas išspręs šį klausimą palankiai abiem valstybėms taikiu būdu.

J. Domeika

VEIKIAME AR UŽSIDAROME?

LŽS-gos Čikagos skyrius buvo išvystęs plačią veiklą, ypač velionies A. Ginterio iniciatyva. Jo pastangomis stipriau susiorganizuota, ypač buvo pajudintas statuto reikalas, kuris, V. Alantui esant centro valdybos pirmininku, buvo priimtas. Mirus A. Ginteriui, skyriaus veikla silpnėjo ir paskutiniais trejais metais beveik jokių žymių neberodo.

Pakalbinti valdybos nariai sako, kad reikia laukti kol bus išrinkta centro valdyba, kad nėra ko veikti, kad centro valdyba visus narius prirašo, žodžiu, skyrius nereikalingas. Žinoma, nenorint nieko dirbti, randamas pasiteisinimas. Tiesa, pernai skyrius sušaukė pasitarimą, tačiau nieko iš to neišėjo — palikta ta tapi merdenti situacija. Kai centro valdyba išrinkta, yra proga skyriui veikti. Centro valdyba turi savo planą, skyrius gali turėti savo ir vieni kitiems padėdami žengti pirmyn. O tų darbų pilna, tik Dieve duok sveikatos!

Taigi kviečiu Čikagos skyrių atgaivinti. Jei niekas iniciatyvos nesiims, man, kaip revizijos komisijos nariui, teks judinti. Juk išde turime lėšų. Reikia rūpintis ypač jaunųjų žurnalistų prieaugliu. Pamažu įtraukime juos į skyriaus veiklą, globokime kurį nors studentą, gvildenkime opiuosius Lietuvos ir mūsų išeivijos klausimus.

Balys Brazdžionis
Čikaga

SPORTAS LIETUVOJE

(Atkelta iš 8-to psl.)

Meninės gimnastikos grupinės ir "Olimpinių vilčių" pirmenybės įvyko Vilniuje. Geriausios gimnastės dalyvavo "Olimpinių vilčių" konkurse, nesusietame su grupinėmis varžybomis. Tą konkursą laimėjo septyniolikmetė vilnietė Dalia Kutkaitė, anksčiau išsikovojusi Sovietų Sąjungos čempijonės vardą. Daugiakovėje Dalia surinko 38 taškus, tačiau nuo jos tik 0,05 taško atsiliko penkiolikmetė S. Kudikova iš Maskvos.

Iškilūs sportininkai

Vitas Gerulaitis vėl atvyksta į Torontą. Rugpjūčio mėn. 7-15 d.d. Toronte vyks tarptautinis Player's turnyras, kuriame kartu su kitais iškiliais tenisininkais dalyvaus ir Vitas Gerulaitis. Varžybos vyks York universiteto aištelėse.

Pagal naujai įvestą skaitytuvinę žaidėjų paskirstymo sistemą, geriausių tenisininkų pasaulyje eilė taip atrodo: 1. Ivan Lendl, 2. Jimmy Connors, 3. Guillermo Vilas, 4. John McEnroe, 5. Jose Louis Clerc, 6. Vitas Gerulaitis, 7. Mats Wilander, 8. Peter McNamara, 9-10. Gene ir Sandy Mayer. Iki šiol V. Gerulaitis buvo 9-oje vietoje.

Wimbledono teniso žaidynėse, kur nedalyvavo iškilūs žaidėjai, V. Gerulaitis buvo laikomas trečiuoju. Deja, V. Gerulaitis nelauktai pralaimėjo ketvirtbaigmio susitikime Australijos veteranui 7-6, 3-6, 6-4, 6-3. V. Gerulaitis yra laimėjęs Wimbledono žaidynėse pirmą vietą vyrų dvejeto varžybose ir gražiai kovojęs prieš Bjorną Borgą pusbaigmio susitikimuose.

Vilmai Bardauskienei dar tebepriklauso pasaulio šuolio į tolį rekordas, kuris yra 7.09 m. Rumunė Vali Ionescu neseniai įvykusiose lengv. atletikos varžybose Vengrijoje nušoko 7.05 m. Tai buvo septintoji moteris pasaulyje, kuri po V. Bardauskienės peršoko 7 metrus.

Tomas Kudaba, kuris žaidžia futbolą B. Kolumbijos Lions komandoje, buvo neseniai sužeistas automobilio nelaimėje. Tikimės, kad jau pasveiko ir vėl galės sėkmingai žaisti futbolą.

Aliukas Žaliauskas liepos 3 d. N. Falls įvykusiose jaunimo lengv. atletikos varžybose 10-11 m. amžiaus klasėje laimėjo pirmą vietą šuolyje į tolį, nušokęs 4,74 m. Po šio laimėjimo jaunasis lengvaatletis dalyvaus svarbiose varžybose Buffalo, NY, ir galbūt Los Angeles. Jo sesutė, 6 m. Lydija, tose pačiose varžybose savo amžiaus klasėje laimėjo II vietą šuolyje į tolį — 2,64 m. ir III vietą 50 m bėgime — 10.0 sek.

Leonas Rautinšas dėl kitų isipareigojimų šią vasarą negalės žaisti Kanados krepšinio rinktinėje. Jonas Karpis yra pakviestas į 40 žaidėjų grupę, iš kurios bus atrinkti kandidatai Kanados krepšinio rinktinei. A. S.

Kanados parlamento narys JESSE FLIS įteikia naujosios konstitucijos kopiją "Vilniaus" paviljono karalaitei RASAI RIMKUTEI. Šalia jos — "Vilniaus" paviljono komiteto vicepirm. ŽIBUTĖ ŠILININKAITĖ B. Tarvydas

"Vilniaus" paviljono padėka

Kanados Lietuvių Bendruomenės Toronto apylinkės valdyba sudaryta iš 7 asmenų. Buvo numatyta, kad trys iš jų dėl darbo per Karavaną, bus užimti, tad nutarta Karavano metui (birželio 18-26 dienomis) sudaryti spacialų komitetą, kuris rūpintųsi "Vilniaus" paviljono reikalais. Į tokį komitetą įėjo: pirmininkė Vida Vaitiekūnaitė, vicepirmininkė Žibutė Šilininkaitė, koordinatorė Vida Valiulienė, iždininkas Vidmantas Valiulis. Per Karavano laiką daug žmonių prisidėjo prie "Vilniaus" paviljono darbų. Šis komitetas jiems reiškia nuoširdžią padėką.

Dėkojame visiem prisidėjusiem — ne tik tiem kurie ar kurios budėjo, bet ir tiems, kurie paskolino savo meno turtus "Vilniaus" paviljono parodai, ypač tos parodos koordinatorei. Yra labai svarbu skleisti žinias apie lietuvių tautą, istoriją ir kultūrą. Buvo įdėta daug daug darbo ir laiko į parodos paruošimą, budėjimą ir aiškinimą paviljono lankytojams apie lietuvių meną kiekvieną vakarą. Padėka priklauso ir tom, kurios demonstravo audėjų meną ir kanklių muziką.

Dėkojame visiems, prisidėjusiems prie scenos ir salių papuošimo. Tai sudarė gerą "Vilniaus" paviljono atmosferą bei gyvą nuotaiką. Karavano komitetas susidarė nuomonę, kad lankytojam labai patiko tas namelis, kuriame buvo parduodami gėrimo bilietai. Jie sakė, kad tokio papuošalo jie dar niekad nebuvo matę ir kad jis liks ilgą laiką jų mintyse.

Dėkojame "Vilniaus" paviljono karalaitei "Miss Vilnius" už jos nuoširdų pareigingumą. Visą laiką su šypsena ir malonumu ji priimdavo lankytojus, niekad nepritrūkdavo kalbos su pareigūnais iš valdžios, centrinio Karavano, spaudos ir radijo įstaigų. Mūsų Karavano komiteto bendradarbiai ir pareigūnai, žavėjosi karalaitės draugiškumu, mandagumu ir linksma nuotaika. Padėka priklauso ir josios palydovei, kuri irgi su šypsena, mandagiai priimdavo svečiuš, aiškindavo jiem apie Lietuvos istoriją ir puikiai atlikdavo pranešimus prieš programą.

Dėkojame "Gintaro" ansambliui už tokį nepaprastai gražų programos atlikimą. Jis labai gražiai atstovavo lietuvių tautai ne tik per programą, bet ir per pertraukas. Nė vienas iš gintariečių nesistumdė, nenusigėrė ir visą laiką buvo mandagūs. Labai buvo įspūdinga ir malonu žiūrėti, kai po paskutinės programos visi šokėjai drąsiai eidavo pas sėdinčius žiūrovus ir išvesdavo juos šokti "Suk, suk ratelį". Gintariečių niekad nereikėjo jieškoti — penkias minutes prieš programos pradžią jie stovėdavo išsirikiavę ir kantriai laukdavo savo eilės. "Gintaro" ansamblis atlikdavo keturias programas šiokiadienių vakarais, septynias — savaitgaliais. Kiekviena jų programa, net ir paskutinioji, būdavo tokia pat gyva, kaip ir pirmoji. Ne kiekvienas šokėjas moka visus tautinius šokius. Kai trūkdavo išmokusių šokėjų, tai gintariečiai per pertraukas išeidavo į autoaikštę ir vienas kitą mokydavo. Tokiu nepaprastu pasišventimu reikia džiaugtis visai lietuvių kolonijai.

Dėkojame "Gintaro" ansamblio vadovam už jų darbą, rūpestį ir laiką. Padėka priklauso ir gintariečių tėvams už tokį gražų išauklėjimą.

Karavano dienomis "Vilniaus" paviljone turėjome du "burmistrus", kuriem tenka nuoširdi padėka. Per pirmąsias aštuonias dienas mūsų "burmistras" gerai atliko savo pareigas — rūpinosi garbės svečiais, prisidėjo prie programos pranešinėjimo, atstovavo "Vilniaus" paviljonui, lankydamas kelis kitų tautų paviljonus. Taip pat p r i s i d ė j o ir prie kasdieninių darbų. Jis buvo ir virėjas, ir indų plovėjas, ir gėrimų tiekėjas, ir staltiesių plovėjas. Paskutinę dieną jis buvo užimtas kitais reikalais, tad mes gavome kitą "burmistrą", kuris irgi labai gerai atliko savo pareigas. Jis ne tik vesdavo svečius per parodų salę, aiškindamas apie Lietuvos kultūrą, bet ir palydėdavo juos į pagrindinę salę bei nurodydavo kur atsisėsti, kad galėtų matyti įspūdingą programą.

Karavano sėkmei yra būtina "Vilniaus" paviljone turėti pyragų stalą. Šiais metais angliškoji spauda į tai kreipė didelį dėmesį. Pasiskaitę laikraštį, "Vilniaus" paviljono lankytojai atvykdavo iš tolimiausių Toronto ir apylinkės vietovių. Visi labiausiai norėjo paragauti tortų – napoleono, sūrinio torto, keptų grybukų ir raguolio.

Dėkojame visom moterų būrelių narėm, kurios ne tik sutiko pagaminti ir padovanoti pyragus, bet ir pačios pardavinėdavo savo gaminius per iš anksto nustatytą vakarą. Kai paviljono komitetas negalėjo gauti moterų pagalbos dviem vakaram, sutiko ateiti į pagalbą Lietuvių Namų Moterų Būrelis ir pardavinėti pyragus. Ypatingai didelė padėka tenka pyragų stalų koordinatorei iš Lietuvių Namų Moterų Būrelio, kuri apsiėmė šią sunkią pareigą. Jau visa eilė metų ji aukoja savo laiką, organizuodama pyragų stalą ir dirbdama kiekvieną Karavano vakarą.

Šiem būreliam tenka nuoširdi padėka: Lietuvių Namų Moterų Būreliui (VI. 18), KLK Moterų Prisikėlimo parapijos skyriui (VI. 19), visom savanorėm (VI. 20), Evangelikų Liuteronų Parapijos Moterų Būreliui (VI. 21), Anapilio Moterų Būreliui (VI. 22), skautėms (VI. 23), "Volungei" (VI. 24), Toronto ateitininkėms (VI. 25), savanorėms (VI. 26).

Gėrimų pardavimas yra geriausias pajamų šaltinis. Dėkojame visiem, prisidėjusiem prie baro darbų. Sąžiningas ir greitas aptarnavimas labai prisidėjo prie "Vilniaus" paviljono pajamų.

Dėkojame Prisikėlimo parapijos sargui, kurio nuoširdumas ir pagalba labai palengvino mūsų sunkų Karavano dienų darbą.

Dėkojame šeimininkei už maisto gaminimą. Pagaliau dėkojame visiem, kurie prisidėjo prie Karavano darbų — pasų platintojam, pasų tikrintojam prie įėjimo, maisto gamintojam pavalgydinti šokėjams ir paviljono darbininkams, staltiesių plovėjam, džindžirėlio pirkėjam, indų plovėjam, stalų valytojam, gėrimų užsakytojam. Dėkojame mūsų mecenatui, kuris labai daug paaukojo "Vilniaus" paviljonui.

Visi tie žmonės dirbo be atlyginimo, savanoriškai. Jų pastangų dėka šiais metais "Vilniaus" paviljonas laimėjo penkias premijas — pirmą vietą už parodų salę, pirmą vietą už scenos ir salės papuošimą, antrą vietą už paviljono karalaitę, antrą vietą už programą ir trečią vietą už bendrą paviljono tvarką. Iš 44 Karavano paviljonų "Vilniui" gauti tiek premijų yra tikrai laimėjimas, kuriuo gali didžiuotis v i s i lietuviai.

Sekantys žmonės prisidėjo prie "Vilniaus" paviljono darbų (jei ką nors pamiršome, labai atsiprašome — tai ne iš blogos valios): **paroda** — Aldona Vaitonienė — koordinatorė, Greta Baltaduonienė, Aldona Biškevičienė, Hilda Lasienė, Lina Nakrošienė, Irena Normantaitė, Dana Petkevičiūtė, Rasa Puniškaitė, Mirga Šaltmiraitė, Ona Taseckienė, p. Vekterienė; **scenos ir salių puošimas** — Jonas Janušas, Bronius Laučys, Linas Zubrickas; **karalaitė** — Rasa Rimkutė, palydovė — Asta Šernaitė; **programa** — "Gintaro" ansamblis, vadovai — Rita Karasiejienė, Juozas Karasiejus, Giedrė Paulionienė; burmistrai — Petras Petrauskas (aštuonias dienas), Jurgis Valaitis (vieną dieną); **Pygai** — Laima Mačionienė — koordinatorė; **baras** — Lou Couttreau, Vytenis Danaitis, Ramona Girdauskaitė, Juozas Gudinskas, Michael Jaglowitz, Alfredas Janeliūnas, Juozas Jaunelis, George Jones, Andrius Kaknevičius, Rimas Kuliavas, Lina Kuliavienė, Gytis Matulevičius, Ilona Paškauskaitė, Algis Rimkus, Raimundas Šiaučiulis, Randy Stirbys, Stasys Stončius, Ramunė Stravinskaitė; **Sargas** — Jonas Nešukaitis; **šeimininkė** — p. Genčiuvienė; **pasų platintojai** — Vytautas Aušrotas, p. Dambaras, Juozas Jasinevičius, Lietuvių Namai, "Parama", Stasys Prakapas, Prisikėlimo bankelis, Brigita Paliulytė; **įvairūs darbai** — Audronė Bilkytė, p. Frank, Ava Butrimaitė, Dalius Butrimas, Ričardas Dauginis, Vidas Šilininkas, Jonas Robertas Simanavičius, Dalia Tunaitytė; **mecenatas** — Valteris Dauginis.

Visiems nuoširdžiausią ačiū taria —

"Vilniaus" paviljono komitetas

A†A
VYTUI PRAPUOLENIUI
Lietuvoje mirus,
seserį ONĄ GATAVECKIENĘ, jos vyrą JUOZĄ ir visus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame —

Genovaitė ir Bronius Bijūnai

A†A
PRANUI KUŠLIKIUI
mirus,
jo žmoną PETRUTĘ, sūnų BERNARDĄ su šeima, brolius JUOZĄ ir IGNĄ su šeimomis bei kitus gimines nuoširdžiai užjaučiame –

E. E. Miliauskai

A†A
ALEKSANDRUI KATCHE
mirus,
jo dukterim — ILONAI ir MARAI bei jų šeimoms gilią užuojautą reiškia —

Eleonora Mackevičienė
Violeta Mackevičiūtė

Mylimai Mamytei
A†A
JUZEFAI TRINKIENEI
Lietuvoje mirus,
sūnus BOLESLOVĄ Toronte, ADOLFĄ — Australijoje, dukrą — Lietuvoje, jų šeimas bei visą giminę nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime —

Laima ir Justas Kriaučiūnai,
Stoney Creek, Ont.
Sofija ir Stasys Rakščiai,
Fruitland, Ont.
Aleksandra ir Bronius Steponavičiai,
Hamilton, Ont.

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS,
B.Sc., LL.B.
2 Jane St., suite 303
Toronto, Ontario
M6S 4W3
Bloor ir Jane gatvių kampas
Telefonai:
įstaigos (416) 762-7393
namų 233-0303

Advokatas
PETRAS K. ŠIMONĖLIS,
B.A. M.L.S. LL.B
3031 Bloor St. W., Suite 200
prie Royal York
Toronto, Ontario
M8X 1C5
Telefonai:
įstaigos (416) 231-4138
namų 249-2637

ŠYPSENOS

Parinko Pr. Alš.

Restorane

Čikagoje, įėjęs į v i e n ą barą, policininkas klausia savininką:

— Ar skambinai policijai?

— Taip. Salėje sėdi svečias, k u r i s nenori mokėti už gėrimus.

— Kur jis yra?

— Antras staliukas p r i e lango.

Policininkas pasižiūrėjo į klientą, kuris buvo 120 kg svorio, tikras milžinas. Kiek pagalvojęs, policininkas tarė savininkui:

— Gerai, aš apmokėsiu jo sąskaitą.

Doleris

Doleris proto mums duoda
Doleris — kvailo paguoda
Doleris glosto visus
Doleris — kipšas baisus
Doleris meilę gamina
Doleris ardo šeimyną
Doleris perka namus
Doleris nuperka mus

(Balys Pavabalys)

FRANK BARAUSKAS LTD., REALTOR
3828 BLOOR ST. W., ISLINGTON, ONTARIO M9B 1K8
• NAMAI • ŪKIAI • ŽEME
Antanas Genys 231-2839
Bronius Ščepanavičius 274-4313
Vacys Žižys 232-1990
Įstaigos (416) 233-3323

Ekskursijos į Vilnių
1. Rugpjūčio 11-20 (jau nebėra vietų)
2. Rugsėjo 1-10
(Šią grupę lydėsiu aš pats ir norintiems nupirksiu mašinas).
3. Rugsėjo 29 — spalio 8
Smulkesnių žinių teirautis žemiau nurodytu adresu ar telefonu

V. BAČĖNAS
All Seasons Travel, B.D.
Registration No. 0009239
1551 Bloor Street West,
TORONTO, ONTARIO M6P 1A5
Visais kelionių reikalais kreiptis:
V. BAČĖNAS
tel. 533-3531
nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

DRESHER INSURANCE & REAL ESTATE BROKERS
233-3334 – 231-2661 – 231-6226
3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8
Lietuvių kalba patarnauja — V. DREŠERIS ir A. MIKŠIENĖ
Darbo valandos: 9 v.r. - 7 v.v., šeštadieniais - 9 v.r.-12 v.p.p,
Narys "Better Business" Biuro

DRAUDA
"ALL THE CHOICE IN THE WORLD"
MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)
Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

INSURANCE
★ Namų — Gyvybės
★ Automobilių
★ Komerciniai
533-1121 Walter Dauginis 822-8480
Insurance Agency Ltd.
1613 Bloor Street West • Toronto • Ontario

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Gerojo Ganytojo stovyklavietėje Wasagoje nuo liepos 25 sekmadieniais bus laikomos tik vienerios 10 v.r. Mišios. Tenykštėje klebonijoje šilto vandens tanką sutvarkė Julius Barakauskas, o pamaldų salės altoriui meniską kryžių padarė Vladas Geras.

— Vasaros metu, nesant choro, pamaldų dalyvių giedojimui Lietuvos Kankinių šventovėje vadovauja P. Gulbinskas.

— Maldininkų kelionė į Kanados kankinių šventovę įvyks rugpjūčio 8, sekmadienį. Pamaldos — 1.30 v.p.p. Autobusas nuo Prisikėlimo šventovės išvažiuos tą dieną 11 v.r. Kaina — $10. Registruotis Prisikėlimo raštinėje tel. 533-0621.

— Lietuvių kapinėms paaukojo $30 J. Maniuška.

— Parapijos skoloms mokėti paaukojo $100 P. Kirstukas iš Staynerio.

— Mišios liepos 25, sekmadienį, 10 v. r. — už a. a. Kotryną Monkevičienę, 11 v. r. už Baliūnų šeimos mirusius; Wasagoje 10 v.r. — už a. a. Vytautą ir Augustiną Prūsaičius.

Lietuvių Evangelikų Liuteronų Išganytojo parapijos žinios

— Pamaldas liepos 25, sekmadienį, 9.30 v.r., laikys kun. P. Dilys.

— Parapijos gegužinė šiemet susilaukė daug parapijiečių ir svečių. Oras buvo labai palankus. Bendrus pietus ir loteriją organizavo ir pravedė moterų draugija. Moterų draugijos megztas antklodes (Afghan) ir pagalves laimėjo: I. Krasauskas, H. Rozaitis ir K. Povilaitis.

— Moterų draugija dalį savo gegužinės pelno paskyrė teologijos studentui Viliui Grigužiui, studijuojančiam V. Vokietijoje.

— Pamaldos rugpjūčio 1, sekmadienį, bus įprastu laiku. Rugpjūčio 8, sekmadienį, pamaldas su šv. Komunija laikys kun. P. Dilys.

— Pageidaujantieji pastoracinių patarnavimų prašomi skambinti kunigui 588-1130 arba kreiptis asmeniškai šventovės raštinėje kas sekmadienį nuo 8.30 v.r. iki 9.30 v.r. Raštinės tel. 766-1424.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Maldininkų kelionė į Kanados kankinių šventovę Midlande įvyks rugpjūčio 8, sekmadienį. Autobusas nuo Prisikėlimo šventovės išeis 11 v.r. ir grįš apie 6 v.v. Norintieji vykti autobusu prašomi užsiregistruoti klebonijoje. Kaina — $10.

— Kun. Liudas Januška, OFM, išvyko atlikti vieno mėnesio rekolekcijų prieš amžinus įžadus, kuriuos jis padarys Kennebunkporte rugpjūčio 15 d.

— "Aušros" stovykla pasibaigė. Stovyklavo per 40 vaikų. Paskelbtame vadovų sąraše nebuvo paminėti V. Matulaitis ir A. Grigonis, kurie po savaitę ėjo ūkvedžio pareigas.

— Pakrikštyta Jolanda-Sofija, Janinos (Simonaitytės) ir Fortunato Serianni dukrelė.

— Mišios Wasagoje, mūsų stovyklavietėje, sekmadieniais iki rugsėjo pradžios laikomos 11 v.r., o Gerojo Ganytojo stovyklavietėje — 10 v.r. Tai daroma, kad tas pats kunigas galėtų aptarnauti, reikalui esant, abi vietas.

— Šiuo metu Wasagoje stovyklauja ateitininkai. Pamaldas jiems laiko ten atostogaujantis Londono klebonas kun. Ignas Mikalauskas, OFM.

— Praėjusį sekmadienį per 10 ir 11.30 v. Mišias giedojo sol. A. Grigas, o jam vargonais akompanavo S. Marcinkutė.

— Liepos 17 d. susituokė Paulius Klevinas su Pauline Michaud ir Loreta Ulbaitė su John Viola.

— Rengiasi tuoktis Vida Javaitė su Robertu Tiriliu (iš Hamiltono).

— Knygų kioskas, kuriam vadovauja St. Prakapas, veikia ir vasaros sekmadieniais.

— Kun. B. Pacevičius, po trumpų atostogų, gyvena parapijos klebonijoje.

— Išpažinties einantieji sekmadieniais prašomi atvykti anksčiau prieš Mišias, nes vasaros metu dažnai pasitaiko, kad tas pats kunigas, kuris klauso išpažinčių, turi laikyti ir Mišias.

— Mišios liepos 25, sekmadienį, 8 v.r. padėkos intencija (E. Norvaišienė), 9 v. už Oną Leskauskienę, 10 v. už Aušrą ir Antaną Sapijonius, 11.30 už parapiją, 8.30 v.v. už Juozą Martinaitį.

Svečiai. Atostogų proga Toronte lankėsi kun. Placidas Barius, OFM, buvęs ilgametis Prisikėlimo parapijos klebonas, dabar gyvenantis Bruklyne ir dirbantis daugiausia spaudos srityje. — Iš Čikagos buvo atvykęs sol. A. Grigas, kuris, sol. V. Verikaičio lydimas, aplankė Anapilį, giedojo per pamaldas Prisikėlimo šventovėje. Neseniai jis labai sėkmingai dainavo latvių operoje Niujorke su Metropolitan operos soliste Marilyn Niska ir kitais. Š. m. rudenį jis su šia garsiąja soliste koncertuos Čikagoje — "Draugo" rengiamame koncerte. Su sol. D. Stankaityte jis koncertuos šį rudenį Toronte L. Namų sukakties koncerte. Anapilyje taip pat lankėsi sol. A. Grigo motina ir užsisakė "T. Žiburius".

Toronto miesto tarybos narys Tony O'Donohue ir jo žmona Aldona, sužinoję apie Lietuvių Pensininkų Rūmų statybos pradžios iškilmę, pareiškė apgailestavimą, kad negavo kvietimo dalyvauti iškilmėje. Pastarosios rengėjai tvirtina, kad kvietimai buvo įteikti visiems miesto valdybos nariams per jų įstaigas. Matyt, kvietimas kažkur dingo. Nors žemės prakasimo iškilmė atlikta, bet statyba dar nepradėta, nes nevisi formalumai sutvarkyti. Tikimasi, kad netrukus tai pavyks padaryti.

Toronto latviai yra įsteigę biblioteką ir tyrimų centrą neseniai įsigytame Kanados Latvių Kultūros Centre (4 Credit Union Dr.). Per pastaruosius dvejus metus sutelkta 3.600 knygų, 100 periodinių leidinių, daug plokštelių, kasečių, nuotraukų, albumų, laikraščių iškarpų. Daugumą dalykų padovanojo latviai, gyveną įvairiose pasaulio šalyse. Yra ir labai vertingų istorinių dalykų. Ši biblioteka turi didesnį knygų rinkinį nei Toronto universiteto biblioteka.

Anapilio knygyne jau gauta:

Br. Kviklys, VILKAVIŠKIO VYSKUPIJA, $28

J. Brazaitis, RAŠTAI, III DALIS, $19.50

Z. Raulinaitis, KETURI FRONTAI, $10.75

Dr. A. Rukša, KOVOS DĖL LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS, $20

Pr. Gaida, NEMARUSIS MIRTINGASIS (arkiv. Teofilius Matulionis), $15

P. Melnikas, GĖLIŲ GENERACIJA, $9.75.

ORKESTRAS, grojantis lietuvišką ir modernią muziką šokiams, vestuvėms, baliams. Skambinti DANAI 822-3791 po 6 v.v. Toronte.

JONAS BANYLIS atlieka visus namų remonto darbus: staliaus, grindų dėjimo, keramikos plytelių, atnaujina virtuves, prausyklas ir kt. Skambinti po 5 v.p.p. tel. 690-4473 Toronte.

K. CIBAS atlieka visus staliaus darbus, taiso senus ir stato naujus namus už prieinamą kainą. Skambinti 534-3882 Toronte.

B. NAUJALIO NATŪRALAUS GYDYMO įstaiga Toronte veikia jau 19 metų. Ji priima pacientus ir toliau. Iškaba nuimta saugumo sumetimais, vengiant nesąžiningų praeivių. Tel. 533-8008.

ATLIEKU visokius namų remonto darbus — lauko ir vidaus dažymus, medžio ir t. t. Skambinti po 7 v.v. tel. 532-3410 Toronto, Ont.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti 769-5024, Toronte.

LIETUVIŠKA gėlių krautuvė

savininkė V. SIMINKEVIČIENĖ. Įvairiomis progomis skambinti į "Petals Florist" tel. 769-5009. Adresas: 710 Annette St., Toronto, Ont., vienas blokas į rytus nuo Jane St. Pristatymas į ligonines, laidotuvių namus ir t.t. Savininkė yra prityrusi vestuvinių gėlių tvarkymo srityje.

CANDLELIGHT CATERERS

SAVININKAI J. S. BUBULIAI

Baliai, vestuvės, sužadėtuvės, parengimai namuose ir įstaigose. Skambinti pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais ir vakarais po 9 v. v. tel. 667-8280 arba 667-8260 Toronte.

European Catering

Europietiškas patarnavimas įvairiems parengimams Toronte ir už Toronto ribų. Parūpinam salę, muziką, gėles, gėrimus.

Skambinti: A. Gataveckienė arba Al. Baris tel. 535-0164 arba 535-1258 Toronte.

Visus kviečiame dalyvauti

Tėvų pranciškonų vasarvietėje Wasagoje Toronto Lietuvių Namų stovyklos metu - rugpjūčio 1, sekmadienį, rengiamoje

liaudininkų-varpininkų dienoje

***PROGRAMA: 11 v.r. pamaldos** (kun. A. Simanavičius, OFM), **12 valandą pietūs, 2 valandą po pietų** VLIKO pirm. dr. K. Bobelio pranešimas*

koncertas,

kurio programą atliks, operos sol. J. Krištolaitytė-Daugėlienė, akompaniatorius muz. St. Gailevičius, aktorius V. Žukauskas

4 valandą po pietų — gegužinė

Smagi muzika, turtinga loterija, laužas, žaidimai ir kitos įvairybės. Vaisvandenių ir užkandžių rasite vietoje. Maistą gamins LN stovyklos šeimininkė Br. Greičiūnienė.

Įėjimas į koncertą ir gegužinę — laisva auka.

VLIKO pranešimą ir koncertą rengia, liaudininkų — varpininkų suvažiavimo komitetas, o gegužinę — LN Vyrų Būrelis

"Tėviškės Žiburiai" atostogaus dvi savaites — nuo rugpjūčio 5 iki 19 dienos: neišeis rugpjūčio 12 ir 19 numeriai. Poatostoginis numeris išeis rugpjūčio 26 data. Atostogų metu nedirbs redakcija ir spaustuvė, bet veiks administracija darbo dienomis, išskyrus savaitgalius. Svečiai, kurie norės aplankyti "T. Žiburius" atostogų metu, ras administraciją atidarytą.

Dail. Jonės Kvietytės grafikos darbų paroda rengiama Wasagoje š.m. liepos 31 ir rugpjūčio 1 d.d. A. Suprono vasarnamyje (63 nr., 51st Street). Lankymo valandos — nuo 12 v. iki 9 v. vakaro. Iki šiol lietuvių visuomenei ji buvo žinoma kaip išraiškos šokio mokytoja ir šokėja. Dabar ji dar dėsto šokio meną Albertos meno kolegijoje, bet daugiausia dirba dailės srityje. Ji yra baigusi Albertos meno kolegiją ir nuo 1979 m. dalyvauja įvairiose parodose. Iki šiol yra surengusi 8 individualias parodas ir dalyvavusi 21-je grupinėje parodoje. Jos kūrinių yra įvairiose Kalgario galerijose bei institucijų rinkiniuose.

Dailininkė yra gimusi Kaune, baigusi Nasvytytės šokio mokyklą, Labano teatro ir koncerto mokyklą Hamburge, V. Vokietijoje, Albertos meno kolegiją Kalgaryje, atspaudų meną Kalgario universitete, dirbusi Emma Lake Artists' įmonėje. Kaip šokio mokytoja yra dirbusi Montrealyje ir Toronte, CBC televizijoje, McGill ir Toronto universitetuose, Pedagoginėje Ontario kolegijoje, Kalgario universitete. Priklauso visai eilei meno organizacijų Kanadoje ir JAV-se.

Sol. S. Žiemelytė sėkmingai koncertuoja Australijoje. Iš australiečių lietuvių savaitraščio "Tėviškės Aidai" 27 nr. matyti, kad torontiškė solistė labai sėkmingai giedojo per pamaldas ir koncertavo L. Namų salėje Melburne (liepos 4 d.). Salė buvo pilnutėlė klausytojų, suvažiavusių net iš tolimesnių apylinkių. Koncertui pasibaigus, visi sustoję ilgai plojo solistei. Bendruomenės pareigūnai ją apdovanojo ne tiktai gėlėmis, bet ir knyga-albumu apie Tasmanijos tyrinėtoją Olegą Truchaną. Parapijos namuose solistei buvo suruoštas priėmimas, kur ALB krašto valdybos pirm. A. Pocius įteikė jai dovaną — kengūros kailiuką.

Apie sol. S. Žiemelytės koncertą Adelaidėje plačią recenziją "T. Aiduose" 27 nr. parašė A. Binkevičiūtė-Gučiuvienė, gerai įvertindama solistės balsą, jos dainuotus kūrinius, bet ir pastebėdama kai kuriuos balsinius trūkumus, galimus pašalinti. Po koncerto buvo suruoštas priėmimas, kuriame apylinkės valdyba įteikė viešniai dovaną. Rašinio autorė nusiskundžia vietos tautiečių atbukimu kultūriniams renginiams — jie šiam koncertui neužpildė nedidelės L. Namų salės.

IŠNUOMOJU du kambarius ir virtuvę arba vieną kambarį ir virtuvę. Skambinti tel. 766-1070 Toronte.

Dabartinės Lietuvos

plakatų paroda

MacDonald Stewart Art Centre, 358 Gordon St., Guelph, Ontario.

Iki rugpjūčio 10 dienos.

Lankymo valandos: nuo antradienio iki sekmadienio 12-5 v.p.p., šeštadienį — 10 v.r. iki 5 v.p.p.

Jurgis Račkus,
Picture Loan Gallery

TORONTO LIETUVIŲ NAMŲ POILSIO

STOVYKLA

rengiama Tėvų pranciškonų vasarvietėje WASAGOJE

įvyks š. m. liepos 24 — rugpjūčio 7 d. d.

Rašyti: **L. Namai, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6**
Tel. 532-3311. Skambinti: **V. Kulnys tel. 769-1266.**
Veiks virtuvė.

Kviečiame visus, taip pat ir šeimas su vaikais

Iš "Amerikos Balso" radijo tarnybos lietuvių skyriaus gautas pranešimas, kad radijo bangomis į Lietuvą perduotas gana platus pranešimas apie ką tik iš spaudos išėjusią knygą "Nemarus mirtingasis — arkivyskupas Teofilius Matulionis". Knyga jau gaunama ir Toronte abiejų parapijų spaudos kioskuose ir "T. Žiburiuose".

Pavergtų Europos Tautų Taryba Otavoje atsiuntė "TŽ" redakcijai pranešimą apie posėdį su Kanados oficialių kalbų komisaru M. Yalden š.m. birželio 1 d. Tame posėdyje buvo svarstytas naujas leidinys "The World Languages Map". Posėdyje dalyvavo ukrainiečių, gudų, estų latvių ir lietuvių (J. V. Danys) atstovai. Buvo nusiskųsta čia minėtų tautų kalbų ignoravimu minėtame žemėlapyje. Oficialių kalbų komisaras pažadėjo tai atitaisyti kol kas atskirai išliestu priedu.

Mėnraštis "Our Canada" yra aiškiai antimarksistinis ir spausdina gerus, aktualius straipsnius. Pvz. birželio mėn. numeryje rašoma apie Toronto miesto tarybos užmojį pravesti balsavimą tarptautinės politikos klausimu — atominiu nusiginklavimu, t. y. pasidavimą kairės politikai. Taip pat yra straipsnis apie sibirinius trėmimus iš Baltijos kraštų su atitinkama iliustracija. Adresas: Our Canada Publications, P.O. Box 843, Stn. "F", Toronto, Ont., M4Y 2N7.

Toronto italai labai triukšmingai šventė Italijos futbolo rinktinės laimėjimą prieš V. Vokietijos rinktinę Madride. Ištisas keturias dienas kaikurios gatvės buvo kuriam laikui užblokuotos šokančių, dainuojančių ir su vėliavoms paraduojančių italų, kurių tarpe buvo ir lietuvių. "The Toronto Star" 1982.VII.12 pirmame puslapyje išspausdino didelę spalvotą besilinksminančių italų nuotrauką, kurioje tarp italų matyti ir Ginny Macevičiūtė.

Garsusis sovietų disidentas Valentinas Morozas gyvena Toronte ir redaguoja istorinį-kultūrinį ukrainiečių žurnalą, išeinantį kas trys mėnesiai. Dienraščiui "The Toronto Sun" (1982.VII.2) jis pareiškė, kad pastaruoju metu organizuotas sąjūdis už taiką bei atominį nusiginklavimą yra sovietų įkvėptas, nes naudingas Kremliaus politikai, siekiančiai sulaikyti JAV apsiginklavimą. Suėmimas Helmuto Raucos ir paleisto už $150.000 užstatą iki teismo rugsėjo 20 d. esąs taip pat atliktas su Sov. Sąjungos pagalba. H. Raucos išdavimo reikalauja V. Vokietija, bet dokumentinę medžiagą pateikusi Sov. Sąjungos valdžia, siekianti kompromituoti išeiviją. M. Raucos atveju liečiami ir lietuviai, nes jis kaltinamas 10.500 žydų sunaikinimu Kaune prieš 41 metus. Aplamai, sovietiniai agentai Kanadoje piešia svastikas, šūkius ir Dovydo žvaigždes ant išorinių sienų, provokuodami akciją prieš nacius ir žydus, skatindami atnaujinti buvusią neapykantą.

Teologijos studentas Edis Putrimas, studijuojantis Romoje, atostogauja pas savo tėvus Toronte. Jis dvi savaites sėkmingai talkino "Aušros" stovykloje Wasagoje, kur dalyvavo apie 40 vaikų. Ten jis vadovavo Lietuvos vakarui ir anglų kalba papasakojo stovyklautojams apie tragiškus Lietuvos metus sovietinėje okupacijoje. Kalbėjo angliškai, nes buvo daug stovyklautojų, kurie visai nemoka lietuvių kalbos arba mažai jos temoka. Šią savaitę E. Putrimas talkina ateitininkų stovykloje, kurioje dalyvauja tik lietuviškai kalbantys moksleiviai.

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. LUBYS. Tel. 638-3171, 663-9096

MONTREALque

Visuotinis Šv. Kazimiero susirinkimas, įvykęs š. m. liepos 11 d., nutarė ir toliau išlaikyti parapiją lietuvišką bei savarankišką, vietoje išvykstančio dabartinio klebono kun. dr. F. Jucevičiaus jieškoti kito lietuvio kunigo (plačiau žiūr. šio "TŽ" nr. 5-me puslapyje). Toks parapijos nutarimas perduotas Montrealio arkivyskupijos kurijai. Tėvai jėzuitai, dirbantys Montrealio Aušros Vartų parapijoje, yra sutikę laikinai aptarnauti dvasinėje srityje ir Šv. Kazimiero parapijos žmones, bet nesutinka imtis administracinės atsakomybės.

Jonas Ladyga, dalyvaujantis lietuviškoje spaudoje, lankėsi Toronte. Jis turi paruošęs originalių planų technikinėje-ekonominėje srityje ir tiria jų įgyvendinimo galimybes. Kaikurie jo išradimai buvo išstatyti parodoje Kalifornijoje ir laimėjo net premijų.

Ateitininkų rengiama jaunimo stovykla įvyks liepos 25-31 d.d. Baltijos stovyklavietėje. Skautų stovykla ten rengiama liepos 31-rugpjūčio 8 d.d. Pirmojoje stovykloje kapelionaus kun. J. Aranauskas, SJ.

Laurynijos kalnuose prie St. Donat atostogauja p.p. Danių šeima, ten turintį savo vasarnamį. Inž. J. V. Danys, KLB krašto valdybos vicepirmininkas, neseniai lankėsi Toronte ir Montrealyje, kur domėjosi Šv. Kazimiero parapijos likimu.

N. A.

Greitas ir tikslus patarnavimas!

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS
C. I. B.
GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

LITAS — **MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA**

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8. Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:

Trumpalaikius indėlius	14-15%
Terminuotus vienerių metų indėlius	15.0%
Uždarus terminuotus vienerių metų indėlius	15.5%
Specialias taupomąsias sąskaitas	13.0%
Taupomąsias sąskaitas su drauda iki $2,000	11.0%
Čekių sąskaitas	6.0%

DUODA PASKOLAS:
Nekilnojamo turto
Asmenines ir prekybines
Paskolas mirties atveju apdraustos iki $10,000

KONFIDENCIALUS IR GREITAS PATARNAVIMAS
ČEKIAI IR VISI KITI PATARNAVIMAI NEMOKAMAI

KASOS VALANDOS

	1465 DeSeve	3907 A Rosemont
Pirm., Antr., Treč.	9 — 3	
Ketvirtadieniais	12 — 8	6 — 8
Penktadieniais	12 — 6	12 — 6
Sekmadieniais	10.30 — 12.30	

Nauji paskyrimai Lietuvoje

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Anusevičius, notaras — kun. Nikalojus Novickis, prosinodaliniai teisėjai — kun. Alfonsas Ažubalis, kun. Mykolas Balnys, kun. Jonas Kaušyla, kun. Hiliaras Misiūnas. Vyskupijos kapitulą, t.y. administracinę viršūnę, sudaro: kan. Juozas Andrikonis, kan. Stanislovas Kiškis ir kan. Juozas Meidus. Vyskupijoje yra 72 kunigai, 65 šventovės.

Būsimasis vyskupas kun. Antanas Vaičius, iki šiol tvarkęs Telšių vyskupiją ir Klaipėdos prelatūrą kapiulinio vikaro titulu, yra gimęs 1926 m. balandžio 5 d., kunigu įšventintas 1950 m. rugsėjo 24 d. Kapitulinio vikaro pareigas ėjo nuo 1975 m. spalio 3 d. Yra buvęs Telšių vyskupijos kurijos kanceleriu ir Telšių parapijos klebonu. Šios vyskupijos kapitalą sudaro: arkidijakonas prel. Bronius Barauskas, kanauninkai — Jonas Beinoris, Kazimieras Gaščiūnas, Juozas Miklovas. Kurijos pareigūnai: kancleris kun. Jonas Beinoris, oficiolas prel. Bronius Barauskas, viceoficiolas kun. Kazimieras Prialgauskas, santuokos ryšio gynėjas kun. Tadas Poška, notaras kun. Antanas Strinkis, teisėjai — kun. Jonas Baikauskas, kun. Bronius Burneikis, kan. Kazimieras Gaščiūnas, kan. Juozas Grubliauskas, kan. Juozas Miklovas, kun. Vytautas Motekaitis, kun. Petras Palšis, kun. Petras Puzaras, kun. Julius Tamašauskas.

* * *

Pasaulinėje spaudoje pasklido straipsniai apie arkivyskupą Paulių Marcinkų kaip Vatikano banko direktorių, palaikiusį ryšius su bankrotuojančio Banco Ambrosiano pirmininku Roberto Calvi, kuris buvo rastas pasikoręs ar pakartas po tiltu Britanijos Londone. Straipsniuose nurodoma, kad arkiv. P. Marcinkus rekomendavęs nelaimingą 1,4 mil. dolerių paskolą P. Amerikoje. Kairioji spauda ėmė kaltinti arkiv. P. Marcinkų kaip atsakingą asmenį. Prie to prisidėjo ir Italijos komunistų senatorius Franco Calamandrei, vienas iš valdžios tyrinėtojų. Vatikanas sudarė tarptautinę žinovų komisiją, kuriai pavedė ištirti savojo banko veiklą. Kaikurie laikraščiai paskelbė, kad arkiv. P. Marcinkus atsistatydinęs iš banko direktoriaus ir iš Vatikano gubernatoriaus pareigų. Ar tai tiesa, iki šiol dar nėra žinoma. Viena tėra aišku, kad arkiv. P. Marcinkus tebeina savo pareigas, nežiūrint kaikurių italų sluogsnių jam nepalankaus spaudimo. **Inf.**

"Varpo" žurnalo rėmėjams

Š. m. liepos 31 ir rugpjūčio 1 dienomis Toronte rengiamas L. V. Liaudininkų S-gos, varpininkų filisterių ir "Varpo" žurnalo rėmėjų suvažiavimas.

Pirmoji dalis — politiniai ir ideologiniai klausimai įvyks liepos 31 d. Lietuvių Namuose, 1533 Bloor St. W., Toronto. Pradžia — 9 v.r. Antroji — visuomeninio bei kultūrinio pobūdžio dalis bus Wasagos vasarvietėje (apie 70 mylių nuo Toronto) sekmadienį, rugpjūčio 1 dieną.

Asmeninių kvietimų nesiųsdami, maloniai kviečiame visus nuolatinius "Varpo" rėmėjus dalyvauti abiejose šio suvažiavimo dalyse.

Smulkesnės informacijos skelbiamos laikraščiuose. Jas gali teikti ir rengėjų komisijos pirm. L. Girinis-Norvaiša: 75 Graydon Hall Dr., Nr. 1507 Don Mills, Ont. M3A 3M5. Tel. 416-447-4128.

"Varpo" leidėjai